

IZ GENERALNE KURIJE

Pismo generalnoga ministra o svetkovini Rođenja našega Gospodina Isusa Krista – 2006.	211
Pismo Generalnoga ministra u povodu 550. obljetnice smrti sv. Ivana Kapistranskoga.....	215
Konferencija franjevačke obitelji - Živjeti po Evanđelju	220

OKRUŽNO PISMO O. PROVINCIJALA

Svoj braći Provincije u domovini i u inozemstvu.....	225
--	-----

IZ TAJNIŠTVA

Zapisnik definitorijskog sastanka	228
Događaji u Provinciji tijekom 2007. godine	229
Zapisnik sa sastanak Vijeća za duhovni život	230
Formulari ovogodišnjih primopredaja - zamolba	231
Zapisnik Južnoslavenske konferencije provincijalnih ministara ofm.....	231

IZ ŽIVOTA PROVINCIJE

Franjin duh i danas aktualan	233
IMOTSKI: Izvještaj iz Postulature	233
Polaganje doživotnih zavjeta	235
IMOTSKI: Predstavljanje knjige o fra Silvestru Aračiću.....	235
KAMENMOST: Proslava svetkovine sv. Luke.....	237
IMOTSKI: Sprovod fra Isidora Grabovca.....	237
IMOTSKI: Proslava svetkovine sv. Franje	238
Sinjski alkari na duhovnoj obnovi	239
Mlada misa nakon 140 godina	241
Uprizorenje «Opsade Sinja 1715. godine»	242
SUMARTIN: Predstavljena knjiga «Svetac na otoku».....	243
DANILO: Uzvišenje sv. Križa	245
ZAGREB: Pred završetkom kauze na kongregaciji o Sluzi Božjem	246
Četrdeset godina šibenske župe sv. Jeronima.....	249
MAKARSKA: Proslava trideset godina svećanih zavjeta	251
MAKARSKA: Obnovljene orgulje u franjevačkoj crkvi u Makarskoj.....	252
Crkveni pjevački zbor crkve Svih Svetih iz Promajne na smotri zborova u Jajcu.....	253
Proslava svetkovine sv. Franje u Makarskoj	254
VISOVAC: Proslava svetkovine Sv. Franje.....	255
Mješoviti zbor mladih župe Gospe od Zdravlja u Sindelfingenu	255
DUBRAVICE: Proslavljena svetkovina sv. Katarine.....	256
Prije 50 godina zakoračili smo na ovaj Put	257
Samostan Čudotvorne Gospe Sinjske	259
VISOVAC: Duhovne vježbe.....	262
LIŠANE OSTROVIČKE: Proslava blagdana Sv. Nikole Tavelića.....	263
SPLIT: Koncert mješovitog zbora Gospe od Zdravlja.....	263
Pisac «Pismarice» i bogoljub i domoljub	265

Zahvalnost fra Aleksandru Ribičiću	270
Simpozij na Visovcu o fra Petru Bačiću	271
FRANKFURT: Otišao jedan fra Petar, a došao drugi.....	273
SINDELINGEN: Slavlje Gospe Velikog Hrvatskog Zavjeta okupilo mnoštvo vjernika	274

NAŠI POKOJNICI

† Fra Isidor Grabovac.....	276
† Fra Frano (Dušan) Mirković.....	282
† Pera Baković rođ. Blažević	290

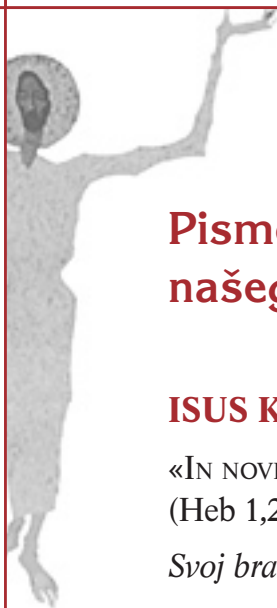
BIBLIOGRAFIJA

Sveti Staš i župa Staševica	291
Kršćanska arheologija	291
Razgovor ugodni naroda slovinskoga.....	291
Zbornik o Luki Vladimiroviću.....	291
Fra Andrija Kačić Miošić i Neretva	292

FRATERNITAS

Fraternitas	293
-------------------	-----

GODIŠNJE KAZALO	305
------------------------------	------------

Pismo generalnoga ministra o svetkovini Rođenja našega Gospodina Isusa Krista – 2006.

ISUS KRIST, OČEV DAR

«IN NOVISSIMIS HIS DIEBUS DEUS LOCUTUS EST NOBIS IN FILIO»
(Heb 1,2)

Svoj braći i sestrama, Mir i dobro!

Slava Božja, koja je zasjala nad pastirima u svetoj noći rođenja našega Gospodina Isusa Krista, obavija sada sve otkupljene ljude jer je Bog, svjetlo i izvor svjetla, prisutan u zajednici vjernika koji u vjeri slušaju i u ljubavi prihvaćaju njegovu Riječ.

Neka se raduje nebo i kliče zemlja jer je naša noć, tamna i gorka noć nepravde i tlačenja, laži i nasilja, grijeha i smrti, sada, po rođenju jednoga djeteta, postala za nas noć Boga, puna svjetla, prepuna blagosti. Ona koja je bila naša noć, preobrazila se, po Isusovu rođenju, u svetu noć, noć milosti i utjehe, noć praštanja i života, noć slave, noć slave za Boga na nebu, noć mira na zemlji za ljude koje Gospodin ljubi.

S vama, draga braćo i sestre, danas padam na koljena pred Isusom Kristom, čije rođenje slavimo; za sve molim milost promatranja otajstva Riječi koja bijaše kod Boga, Riječ po kojoj je sve stvoreno, Riječ koja bijaše istinsko svjetlo što obasjava svakoga čovjeka, Riječ koja bijaše Bog i koja tijelo postade i nastani se među nama.

Bog nam govori u stvorenju

Sveto pismo ovako opisuje razgovor Boga s čovjekom u otajstvu stvaranja: «I Jahve, Bog, zasadi vrt na istoku, u Edenu, i u nj smjesti čovjeka koga je napravio... Jahve, Bog, uzme čovjeka i postavi ga u edenski vrt da ga obrađuje i čuva» (*Post 2, 8. 15*). Bog stvara po svojoj Riječi i govori po svome stvorenju.

Bog zasadi vrt u Edenu...i taj vrt je riječ kojom Bog progovara ljudskom srcu. Već od početka objave Božja riječ poprima za čovjeka oblik milosti, pomnje, dara: Gospodin susreće čovjeka i nudi mu sve stvoreno kao izjavu ljubavi i znak saveza.

Biblijski ulomak koji govori o Edenu, u koji Bog stavlja čovjeka kako bi ga obrađivao i čuvao, zapravo opisuje radost susreta između Boga Stvoritelja i čovjeka, njegova stvorenja, radost koja ostaje cjelovita dok čovjek zamjećuje u vrtu glas ljubavi koja mu ga izručuje; radost koja će prestati

kad čovjek prisvoji vrt i njegova dobra te prestane slušati u njemu glas svoga Stvoritelja.

Na početku svijeta Bog, od koga sve proizlazi i koji sve daruje, pokazao nam je svoju milost, priopćio svoju dobrotu. Na početku svijeta čovjek, kojemu Bog udjeljuje dar da ga obrađuje i čuva, da sluša i sjeća se, da sjećajući se ljubi, prisvojio je ono što je primio i tako je prestao oslušivati poruku ljubavi koja je odzvanjala u Božjem vrtu: prisvajajući Božji dar čovjek je promijenio riječ u šutnju, objavljenu ljubav u zaboravljenu ljubav, raj u pustinju, radost u žalost, povjerenje u sramotu, život u smrt. *Riječ bijaše u svijetu, ali svijet je ne upozna!* (usp. *Iv 1,10*).

Bog nam je rekao sve – čitav se darovao - u svome Sinu

Sada, u posljednja vremena, Bog dolazi u susret čovjeku i kao znak saveza i mjere svoje ljubavi bez mjere nudi mu svoga Sina (usp. *Gal 4, 4*). Dok je šutnja ovijala svaku stvar i noć je bila na sredini svoga puta, «Riječ tijelom postade i nastani se među nama i vidjesmo slavu njegovu» (*Iv 1,14*).

Sada, od trenutka kad je Riječ tijelom postala, objava Božja dostiže puninu, spasenjska obećanja se ispunjavaju, proroštvo koje je punilo nadom budućnost naroda Božjega, postaje radosna vijest koja ispunja milošću svoju sadašnjost. Sada, u punini vremena, riječ u kojoj se Bog priopćava čovjeku je Isus Krist, «Sin Svevišnjega», Mesija, Gospodin, *dar Božji*, «dar nad darovima koji izvire iz ljubavi Očeve» kao što nas podsjeća dokument Izvanrednoga generalnog kapitula *Gospodin nam govori na putu (Ggp? 20)*: «Dijete nam se rodilo, sina dobismo» (*Iz 9, 5; usp. Iv 3, 16*). «*Kad bi znala dar Božji ...*» (*Iv 4, 10*).

U tom daru Bog nam se potpuno daruje, jer «u darivanju, kao što nam je dao svoga Sina koji je njegova Riječ, budući da nema drugih, rekao nam je sve zajedno odjedanput u toj jedinoj Riječi i nema što drugo nadodati» (sv. Ivan od Križa). Ljepota, dobrotu i istina stvorenoga, rječitost, sjaj i veličina svemira, ljubav iz koje proizlazi sve stvoreno i kojom se sve održava, sve nam je to dao Otac *u darivanju, kao što nam je dao, svoga Sina*. A da se ne bismo plašili božanskoga glasa, Riječ Božja dolazi nam u plaču jednoga djeteta; kako nas ne bi zastrašivala prisutnost svetoga, Riječ Božja dolazi nam u smijehu jednoga djeteta; kako mi grješnici ne bismo pobjegli pred ognjem božanske svetosti, Riječ Božja dolazi nam u pogledu jednoga djeteta.

«Gospodine, Bože naš, divno li je ime tvoje po svoj zemlji!» (*Ps 8,2*) Divno je, draga braćo i sestre, da nam je Otac nebeski objavio sve dajući nam

svoga Sina; čudesna je ljepota dara koja nam se nudi u Kristovu rođenju, a još je čudesnija poniznost s kojom Sin Božji kuca na naša vrata da ga prihvatimo; čudesno je moći promatrati veličinu Božju u Djetetovoj malenosti i vidjeti u tom Djetetu ljudsku krhkost ujedinjenu zauvijek s božanskom naravi.

S bratom Franjom u Božjoj školi u otajstvu stvaranja

Blaženi čista srca jer će imati čiste oči kako bi vidjeli Boga i iskusili, poput brata Franje, milinu promatranja Stvoriteljeve mudrosti, njegove moći i dobrote u stvorenjima. Još više, poput Franje, imat će jasne oči kako bi vidjevši crve sjetili se Krista, kako bi sjećajući se Krista imali veliku ljubav prema crvima; imat će čiste oči kako bi promatrajući ljepotu cvijeća usmjeravali srce ljepoti onoga Cvijeta koji, klijujući svijetao iz panja Jišajeva, daje život svojim mirisom tisućama i tisućama mrtvih; imat će oči čiste kako bi pozvali sva stvorenja na božansku ljubav i radosnu vjernost (usp. *1Čel* 80-81).

Brat Franjo, lišen svakoga posjedovanja po milosti Svevišnjega, gledao je sve stvoreno kako se pretvara u glasnika božanske ljubavi, pokazao je nama koji smo prihvatili njegov način života put kako bismo i mi mogli čuti glas Gospodinov i promatrali njegovu slavu u svim stvorenjima.

«Neka braća sebi ništa ne prisvajaju; ni kuću, ni mjesto niti kakvu stvar» (*PPr* 6, 1). Čista su srca uistinu oni koji, lišavajući se zemaljskih stvari, traže nebeske i nikada ne prestaju častiti i promatrati Gospodina Boga, živoga i istinitoga (usp. *OP* 16). Naprotiv lišava se svjetla potrebna da vidi svoga Gospodina onaj koji prisvaja njegovu volju i uznosi se dobrom koje Bog u njemu govori i radi (usp. *OP* 2). «Braća, sjećajući se da su stvorena na sliku ljubljenoga Sina Božjega, neka slave Oca i Sina i Duha Svetoga sa svim njegovim stvorenjima, neka uzvrate svako dobro Gospodinu Svevišnjem Bogu i neka za sve Njemu zahvaljuju» (*GK* 20,1). Neka braća ništa ne prisvajaju i ponovno će čuti Boga u stvorenome!

S Franjom u školi Božjoj u otajstvu utjelovljenja

Blaženi čista srca! Jer oni su, i u Betlehemu, oni koji imaju čiste oči kako bi vidjeli Boga: Djevica Marija, njezin zaručnik Josip, pastiri, Šimun... Ona, «siromašna Djevica», ponizna služavka Gospodinova; Josip, patrijarh koji u noći krči put kako bi se rodio Bog; pastiri, čuvari koji na smjene čuvaju u noći, otajstveno stado zvijezda, nade Izraelove; Šimun, oči sretna starca, kojega Duh Božji osvjetljava svim svjetlom svemira.

Samo siromašni su slobodni približiti se siromašnom Kristu; samo oni ulaze u ponizno boravište svete obitelji, ne stideći se oskudice koja je okruživala sirotu Djevicu na dan Kristova rođenja (usp. 2Čel 200); samo oni su, u ovom danu, sposobni za suze i radost, za blagost i slavlje, za izvlaštenje i ljubaznost; samo se njima anđeli približavaju; samo njima biva naviješten mir.

Pozvani prepoznati Krista među siromasima trebamo poći u svijet «kao sluge i svima podložni, blaga i ponizna srca» (GK 64), prihvaćajući «život i položaj malenih, boraveći među njima kao manji» (GK 66,1), živeći «sretni među prezrenima, među slabima i siromašnima, s bolesnima, gubavcima i prosjacima pokraj puta» (Ggp 8), “kako ništa u nama ne bi spriječilo očitovanje drugoga», kao što traži dokument Izvanrednog generalnog kapitula 2006. (Ggp 28; usp. 29-30). Tako čineći uzet ćemo nježno u svoje ruke Boga koji je, malen i siromašan, postao naš Spasitelj! I bit će Božić za nas i za one koje ćemo susresti.

Zaključak

Ako trebamo biti za svijet u kojem živimo riječ u kojoj Bog progovara, pođimo, braćo i sestre, od *logike dara* (usp. Ggp 19-25) kako bismo bili dar Božji za sve. I naš život, «riječ» najistinskija koju nitko ne može zamijeniti, treba uzeti oblik divnoga dara Božjega: «Ništa nam ne pripada, sve je primljeni dar, namijenjen za podjelu i uzvrat» (Ggp 19).

Ako uistinu želimo da u nama zasja Krist svojim svjetlom, i dar našega života mora biti uvijek ponizan, malen “manji”, ovijen u bijele povoje siromaštva i «malenosti prihvaćene osobno» (Ggp 29), položen u jaslice jednostavnosti i ljubavi, kako bi se približili nama i u nama otkrili Krista ponizni, maleni, “manji”. Izvanredni generalni kapitul nas, u svom dokumentu, pita: «Imamo li jasnoću i hrabrost potrebne kako bismo živjeli radosnu vijest malenosti?» (Ggp 30). Samo ako odgovor bude povoljan moći ćemo uistinu slaviti Božić i moći ćemo «se prepoznati kao znakovi, ponizni i jednostavni, one zvijezde koja nastavlja svijetliti u noći naroda, vodeći sve prema središtu života» (Ggp 9), Kristu, svjetlu svih naroda.

Neka nas sve obasja Kristovo svjetlo. Neka nas sve dostigne Krist, naš blagoslov. Neka svatko bude za svijet poruka ljubavi i mira. Čestit Božić!

Rim, 8. prosinca 2006.,
Svetkovina Bezgrješnog Začeca

Fra José Rodríguez Carballo,
generalni ministar

Pismo Generalnoga ministra u povodu 550. obljetnice smrti sv. Ivana Kapistranskoga

Sv. Ivan Kapistranski - čovjek snažna žara

Draga braćo, Gospodin vam dao mir!

U samostanu sv. Franje u Capestranu, u Abrucima, 28. listopada 2006. obilježena je 550. obljetnica smrti sv. Ivana Kapistranskoga koji je 23. listopada 1456. umro u Iloku, euharistijskim slavljem te predavanjima: “*Ivan Kapistranski čovjek odlučan za nužnu obnovu*” (Remo Guidi) i “*Ivan Kapistranski i pape njegova vremena na temelju dokumenata očuvanih u knjižnici samostana u Capestranu*” (Marco Bartoli). Kao što je bilo najavljeno u *Priopćenju Generalnoga definatorija* od 24. srpnja 2006., u slavlju su sudjelovali Generalni definatorij, provincijalni ministri Italije i braća iz onih jedinica s kojima je povezano Kapistranovo djelovanje. Prije toga su u Budimpešti, Mađarska, 7. i 8. rujna 2006. i u Grazu, Austrija, 20. listopada 2006. održani *Međunarodna skupština* i *Znanstveni skup* u čast Kapistrana.

Draga braćo, događanja u Budimpešti i Grazu, sudjelovanje u slavlju u čast Ivana Kapistranskoga u njegovu rodnom mjestu potakli su me da vam napišem ovo Pismo kako bih vas pozvao da sa zanosom slavite ovu obljetnicu, na način koji smatrate najprikladnijim, svjesni da će produbljenje i osobnije poznavanje toga slavnoga sina sv. Franje pomoći da se otkriju njegove vrijednosti, da se cijene njegove pouke i da se “protumači” njegovo svjedočenje, tako da se iz toga izvuče potpora, pobuda, svjetlo i snaga za “*promicanje pretemeljidbe Reda, sa svrhom novih početaka, novoga života*».

Govoriti o velikoj stranici naše povijesti, koju je Gospodin ispisao po životu i djelovanju jednoga našega brata, nije li to možda prigoda kad se trebamo ohrabriti za ispisivanje nove stranice povijesti, koju ovaj put pišemo mi, potaknuti istim Duhom koji je pozvao Franju, sv. Ivana Kapistranskoga, a danas nas poziva da se stavimo u službu evanđelja Gospodina našega Isusa Krista i svoje braće?

Da, to je bilo iskustvo koje smo živjeli u Asizu za vrijeme Izvanrednoga generalnog kapitula, imajući pred očima slavlje 800. obljetnice utemeljenja našega Reda. Upravo unutar tog iskustva namjeravam usmjeriti vlastitu pozornost na sv. Ivana Kapistranskoga. Nemam nakanu ni mogućnost ulaziti u njegovu osobnost tako složenu, prijepornu a istodobno i privlačnu. Ne kanim opisivati njegovo snažno i raznoliko djelovanje koje zadivljuje, jer pisana građa u vezi toga je vrlo obilna. Želim samo naglasiti ili podsjetiti

kako je Kapistranski živio “pravilo i život” koje je zavjetovao, i *kako* je, vjeran toj odluci, životom i riječju uspio tako duboko obilježiti najvažnije događaje povijesti Crkve i Europe onoga vremena.

Riječ je o tome prisjetiti se sv. Ivana Kapistranskoga ne zato da se očaramo pred obiteljskim medaljonom (zlatom), nego da u njegovu evanđeosko-franjevačkom iskustvu uočimo poticaje, upute i izazove kako bismo evanđeoski obilježili svoj život i poslanje, tako da ponovno sa svježinom današnjoj Crkvi i svijetu predstavimo privlačno Franjino lice.

Od “višege” k “manjemu”

Ivan Kapistranski bio je strog pokornik, velik obnovitelj, bistrouman savjetnik, mudar zakonodavac, plodan pisac, neumoran propovjednik evanđelja, branitelj Svete Stolice i papinstva, čovjek molitve i djelovanja, apostol Europe, uvjeren branitelj prava slabijih, odgajatelj savjesti, neumorni apostol mira. Bio je proglašen “zvijezdom Čeha”, “svjetlom Njemačke”, “jasnim svjetlom Mađarske”, “uresom Poljaka”.

Ali, koji je ključ odgonetanja njegova “uspjeha” ili ključ da se protumači njegov životopis, njegov način govora ili njegovo djelovanje? Priznat sudac i veoma cijenjen “političar”, Ivan je upoznao zatvorsku okrutnost koja je u njemu izazvala duboku krizu vjere. Poslije žilave unutarnje borbe i tvrdoglavog otpora glasu sv. Franje koji ga je pozivao da stupi u Red, odluči napustiti svijet i nasljedovati samo Gospodina, kako je to poslije povjerio jednom prijatelju. Na 4. listopada 1415. započeo je novicijat na Monte Ripidu za vrijeme kojega je zanosno napredovao na putu malenosti, po primjeru Asiškoga Siromaška, rječite slike Kristove *kenoze* (usp. *II. Pismo svim vjernicima, 4sl.*) . I što se događa – pita se sv. Franjo – u onom tko se izvlastio svega kako bi se “*predao gol u ruke Raspetome*”? Sam Franjo odgovara: “*Sigurno bi izišao poput odvezanog lava spremna na sve, a duhovni onaj sok, što ga je u početku upio, neprestanim napretkom bi rastao. Na kraju bi mu se sa sigurnošću mogla povjeriti služba riječi, uvjereni da bi izlijevao na druge ono što u njemu vrije*” (2 Čel 194). «*Oslobođeni i na sve spremni lav*” sav je svoj žar stavio u službu Reda i Crkve.

Poticajno je ponovno promišljati o putu obraćenja Ivana Kapistranskoga u povodu 800. obljetnice susreta Franje Asiškoga s Raspetim iz Sv. Damjana. Tim je susretom započela i sada privlačna Siromaškova ljudska i kršćanska pustolovina; taj je susret određivao u 2006. promišljanja i djelatnosti Reda; bio je polazište za nedavno završeni Izvanredni generalni kapitul, na kojem se nastojalo shvatiti što Gospodin danas hoće od onoga koji je izabrao nasljedovati evanđelje po životnoj odluci koju je živio i predložio sv. Franjo.

Pravilo u službi Crkve

Čim je bio zaređen za svećenika, Ivan Kapistranski postavio je sebi zadatak: «Iako za ovo ne snosim najvišu odgovornost, odlučan sam do posljednjega daha svoga života staviti sve svoje sile u obranu stada Kristova».

Ta ga je zanesenost za “Kristovo stado” dovela do beskrajne predanosti onomu koji je imao najvišu odgovornost za stado, Papi, u čiju je službu stavio sav svoj život i sve svoje snage, kako proizlazi iz jednog njegova pisma-ispovijedi sv. Bernardinu: «*Slab sam i boležljiv starac. . . ne mogu više. . . Ali ako Papa odredi drukčije, neću se nećkati, makar se trebao vući polumrtav, ili makar trebao prijeći trnovite prepreke, oganj i vodu*». To bezuvjetno povjerenje u Petrovu službu imao je i živeći kao Manji brat. U *Martinovim Konstitucijama*, naime, sv. Ivan Kapistranski preporučuje braći poslušnost Crkvi, sukladno Franjinoj volji u Pravilu, kao što je imao prilike žučljivo podsjetiti jednoga subrata: «*Čini se da ti ne želiš da Pravilo služi Crkvi, nego Crkva Pravilu. Naš serafski Otac sv. Franjo upravo u svom Pravilu tvrdi suprotno. Ne proizlazi Crkva iz našega Pravila, nego Pravilo iz Crkve*».

Vraćajući se na “mjesta” našeg sjećanja i naših početaka kako bismo proslavili Izvanredni generalni kapitul, mi Manja braća htjeli smo obnoviti obvezu da opslužujemo “*sveto evanđelje Gospodina našega Isusa Krista. . . stalni u vjeri katoličkoj. . . i uvijek podložni i podređeni nogama svete Crkve*» (PPr 12,4; usp. OR 34; Ggp 8. 14). Ako je pak istina da «*je Franjo ključ da se razumije Petar i Crkva*», kako reče Benedikt XVI. asiškom biskupu i meni na prijemu 26. siječnja 2006., također je istina da je Franjino evanđeosko iskustvo shvatljivo polazeći od prihvaćanja njegova projekta života sa strane Crkve, ukoliko je to dar Duha Crkvi i za Crkvu.

Život u službi “stada Kristova”

«Spavam dva sata a ponekad čak samo jedan sat – reče u jednoj propovijedi u Beču. I sada bih radije spavao nego propovijedao, ali ja više ne pripadam sebi, nego vama». Ne pripadajući više sebi, nego «stadu Kristovu», Ivan je sav svoj žar izljevao u navještaj evanđelja ne samo u Italiji nego također preko Alpa, dopirući do Koruške, Austrije, Mađarske, Transilvanije, Poljske, Turingije, Moravske, Češke. Taj su mu žar zanosno uzvraćali mnogobrojni slušatelji njegovih propovijedi koji su ga prisiljavali da govori na trgovima i po poljima. Ne samo to, ljudi su ga željeli vidjeti, dotaknuti, uzeti djelić njegove odjeće moleći ga da ih ozdravi, premda im je donosio moći sv. Bernardina, koji je upravo bio proglašen svetim.

Na taj način putujuće propovijedanje koje je bilo označica franjevaca u 13. stoljeću a koje je zapalo u krizu početkom 15. stojeća, obnovio je

Bernardin Sijenski i nastavio Ivan Kapistranski. Oni su mu dali posve osobno obilježje: nije to samo navještaj evanđelja, nego i ispovijedi, izgrađivanje savjesti, pohodi bolesnika. Iznad svega, to je prigoda za izgradnju sloge i uspostavljanje mira: «tractare pacem», «pacem reformare», «bonam pacem conficere» tvori bit Kapistranova propovijedanja. Ukratko: u apostolskom djelovanju Ivana Kapistranskoga možemo vidjeti ostvareno ono što je Gospodin tražio od svojih šaljući ih da naviještaju kraljevstvo Božje (usp. Lk 9,1sl; 10,1sl).

Riječ je o istoj revnosti za spasenje koju su imala braća Asiškoga Siromaška koji “*se nije smatrao prijateljem Kristovim, ako ne bi ljubio duše koje je i Krist ljubio*” (2Čel 172) i o istom “*stilu*”: dobivši potvrdu od Pape, Franjo, «*obilazeći gradove i sela, počeo je posvuda propovijedati*» (TD 54). Takva žudnja za *salus animarum* treba prebivati u našim srcima i na našem hodu, budući da je naš smisao postojanja u Crkvi i u svijetu živjeti i naviještati Radosnu vijest svakom ljudskom biću, osobito u rubnim područjima, dajući prednost evanđeoskom putništvu sukladno Franjinoj osjećajnosti i svjedočenju Ivana Kapistranskoga. «*Vi koji ste ‘franjevci puka’ – poticao nas je Ivan Pavao II. 1982. – idite u srce mnoštva. . . . Idite ususret muškarcima i ženama našega vremena*».

Povezanost između našega identiteta i našega djelovanja – mi smo bratstvo-u-poslanju, koju nam zadnji dokumenti Reda stalno dozivaju u pamet, zahtijeva također da se naša revnost za *salus animarum* oživotvori u franjevačkom načinu življenja i naviještanja evanđelja, kako je to sažeto rečeno u *Dokumentu kapitula*: biti i predstavljati se kao “*Manja braća svakom muškarcu i ženi, nasljeđujući stil kojim Franjo šalje svoju braću u svijet: ‘da se ne svađaju i ne prepiru, nego da se pokoravaju svakom ljudskom stvorenju’*. Ta vrsta odnosa, koji obilježava malenost prema svakom ljudskom stvorenju, nosi sa sobom posljedice za naše poslanje: među svjetovnjacima, u odnosu sa ženama, u našem načinu življenja u Crkvi, u nužnom međureligijskom dijalogu, u našem odnosu prema svemu stvorenomu – uklatko, u sveukupnom našem poslanju kao manji među manjima zemlje» (Ggp 30; usp. 26-38. 58).

Studiji u službi obnove

Ivan Kapistranski je žar, koji je u njemu gorio, izlijevao također u korist Reda, provodeći odvažno i uporno djelotvornu obnovu zajedno sa svetima Bernardinom Sijenskim, Jakovom Markijskim i blaženima Albertom iz Sarteana te Markom Fantuzzijem iz Bolonje. Obnova Reda se dogodila promicanjem vjernosti Pravilu sv. Franje, kao što pokazuju *Eugenove Konstitucije*, napisane na La Verni 1443., i *Tumačenje Pravila sv. Franje*; kao

i posadašnjem Franjina ideala kako bi odgovorio na mnogobrojne izazove koje su mu malo pomalo postavljali crkveni, politički i društveni događaji.

Snažan pokretač, pak, njegova zauzimanja u obnovi Reda bilo je uvjerenje da su studiji, kao “traženje mudrosti”, snažno sredstvo Manjega brata, ne samo da dadne dostojanstvo i djelotvornost svojem služenju, nego su također most koji omogućava susret s kulturom dotičnoga razdoblja. To je uvjerenje Kapistranski izričito očitovao u Pismu Redu, 4. veljače 1444. godine, o “*Potrebi promicanja studija među Manjom braćom*”. U svom zanosnom govoru u prilog studijima, Ivan Kapistranski, u pokušaju da slomi otpor braće u odnosu na studije, koristi veoma snažne izričaje: «*Nitko nije glasnik Božji ako ne naviješta istinu; i ne može naviještati istinu tko je ne poznaje; i ne može je poznavati ako je nije naučio*». Braća, potiče Svetac: «*trebaju naći vremena da se posvete Pismu i znanostima. . . da ne bi iskušavali Boga ispraznom preuzetnošću. . .*». Jasno izjavljuje: «*O neznanje, luda i slijepa majko svih zabluda. . .*». Razlikujući između «*znanosti*» i «*zloupotrebe znanosti*», Ivan Kapistranski tvrdi da prava znanost dovodi mudrosti «*koja dolazi odozgor i koja je. . . majka svakoga dobra i učiteljica istine*».

Imajući pred očima “pretemeljdbu” našega Reda svrha našega hoda priprave za slavlje *milosti početaka*, navedeni izričaji Kapistranskoga od iznenađujuće su suvremenosti. Zar ne kaže istu stvar, premda drugim riječima, br. 12 *Dokumenta Izvanrednoga generalnog kapitula*? I našim je danima također potrebno povratiti naše velike filozofske, teološke, mistične i umjetničke tradicije naše franjevačke baštine «*kao podršku svome poslanju da riječju i djelom naviještamo evanđelje u srcu suvremene kulture*» (Ggp 13; usp. 12. 56; *Okus Riječi, Rim 2005.*) .

Zaključak

Izvanredni generalni kapitul je 1. listopada 2006. završio u Asizu, ali ne i u provincijskim i mjesnim bratstvima i u životu pojedine braće. Ostaje otvorenim, zahvaljujući dokumentu *Gospodin nam govori na putu*, koji nas nastavlja pitati: «*Gospodine, što hoćeš da učinimo?*», pružajući nam pobude i smjernice da krenemo novim putovima i da ostanemo vjerni *milosti početaka*.

Ali između početaka i nas nije praznina: tu su imena, lica, iskustva, svjedočanstva koja nam prenose vjernost preuzetu na dan zavjetovanja tolike naše braće i sestara koji su nas pretekli.

Među tim je licima Ivan Kapistranski koji nam u prigodi 550. obljetnice svoje smrti pruža svoju svetost, svoju vjernost počecima i svome vremenu, svoju

ljubav prema studiju, svoje zalaganje za mir i svoje putujuće propovijedanje kao izazove za nas koji danas, jasno i odvažno, želimo služiti evanđelju, sukladno *forma vitae* Franje Asiškoga, kako bi za nas i za sve ostale bilo evanđelje!

Rim, 8. studenoga 2006.

Spomen bl. Ivana Duns Scota

Fra José Rodríguez Carballo, ofm
Generalni ministar

Prot. 097384

Konferencija franjevačke obitelji - Živjeti po Evanđelju

Pismo Konferencije franjevačke obitelji u pripravi za osamstotu obljetnicu odobrenja Pravila

Franjevačka obitelj – prvi, drugi i treći red - u svojoj raznovrsnosti i svojim različitim oblicima, svjetovne ustanove i drugi pokreti koji se pozivaju na Franju – pripravlja se proslaviti god. 2009. poseban povijesni događaj. Nije riječ o obnavljanju uspomene na Franjin, Klarin ili nečiji drugi lik, nego o prizivanju u sjećanje početka franjevačke karizme.

Godine 2009. navršit će se osam stoljeća otkad je nekoliko ljudi došlo papi Inocentu III. i zamolilo ga da prizna i odobri njihov nacrt evandeoskoga života. Dvadesetak godina nakon toga (1226.) nadahnjivač i vođa te skupine, Franjo Asiški, opisuje ovako u svojoj Oporuci ono što se tada dogodilo: «I kad mi je Gospodin dao braću, nitko mi nije kazivao što moram činiti, nego mi je sam Svevišnji objavio da moram živjeti po načinu svetoga Evanđelja. I to u malo riječi i jednostavno dadoh napisati i Gospodin Papa mi potvrdi». Ljudi okupljeni oko Franje pitali su se *što činiti*. Kako im to nitko nije bio kadar kazati, sam ih Bog poziva svojom Riječju da *žive* Kristovo evanđelje. Uvjereni kako je to njihov poziv, htjeli su podvrgnuti svoju odluku razlučivanju i odobrenju Crkve koju je predstavljao Papa u Rimu. Oprezno i na početku usmeno, to priznanje nije izostalo.

Tekst prikazan Papi - *protoregula*: program i opis jednog života više nego pravilo – dorađivano je i upotpunjavano, obogaćivano tijekom godina, na početku u obliku *Nepotvrđenog pravila* u njegovim različitim inačicama, potom zauvijek potvrđeno papinskom bulom (*Potvrđeno pravilo 1223.*),

koje spominje i Franjo u svojoj Oporuci (1226.) . Iako se spis u prvom redu odnosio na zajednicu franjevacu, kako će se vidjeti, on će ostati otvoren za sve staleže kršćanskoga života.

Srcce zvanja: život po Evandjelju

Kad je riječ o općem predstavljanju Pravila, o kratkom prikazivanju njegova središnjeg sadržaja, o njegovu naslovljavanju, riječ «evandjelje» uvijek se pojavljuje: «Živjeti po načinu svetog Evandjelja» (*Test* 14); «Ovo je evandeoski život Isusa Krista» (*NPr*, uvod 2); «Pravilo i život Manje braće jest ovo: obdržavati sveto Evandjelje Gospodina našega Isusa Krista» (*PPr* 1,1). Nekoliko godina poslije (1253.) , kad Klara prilagođava Franjino Pravilo životu Siromašnih sestara, koristit će iste izraze (*PKI* 1,1). U *Pismu vjernicima* koje predstavlja životni program, Franjo traži da se opslužuju «zapovijedi i savjeti» što ih je Krist iznio u svom Evandjelju. Razvidno je da pojam «Evandjelje» označuje srce franjevačkog poziva, to je ključ koji otvara pristup neizmjernom prostoru «radosne vijesti» o Bogu i o Isusu. Koji sadržaj, međutim, Franjo daje toj riječi i kako je mi danas možemo i trebamo razumjeti i prevesti u stvarnost?

Kad čitamo Pravilo, vodeći računa o cjelini Franjinih spisa, ustanovljujemo kako Evandjelje ne znači samo uzeti ozbiljno potrebe bratskoga života, življena u krajnjem siromaštvu – odricanje od zajedničkog ili osobnog vlasništva, novca, utjecanju milostinji – nego iznad svega znači poprimiti stav o vlasti koji Franjo predlaže – učitelji koji postaju sluge, pranje nogu – s Franjinim pozivom postati «manji», maleni, podložni svim stvorenjima, braća svim ljudima. Tu je za Franju srce evandeoske poruke.

Stoga većma nego «siromaštvo, poniznost i sveto Evandjelje Isusa Krista» (*PPr* 12,4; *PKI* 12,4), franjevci u svom ponašanju uzimaju za uzor poniznost Boga, Očevu Riječ, svetu i slavnu, koja je uzela tijelo naše ljudskosti i krhkosti te je izabrala siromaštvo (usp. *2P* 4-5). Otkrivamo uz to kako Franjino viđenje objavljuje Božje lice i ono ljudsko točno onakvima kakvima ih nudi Evandjelje.

Ta nam «radosna i vesela vijest» uistinu donosi, na prvom mjestu, objavu tajne *Boga-Trojstva*, koji nam je iz svoje svete ljubavi otvorio pristup svom životu zajedništva i postaje prva svrha svih naših traženja i naših koraka. I istodobno nam daruje, *spoznaju o nama samima*, «najdostojnijima od svih stvorenja» (*3PAg* 21), nama koji smo slika i prilika, po svojoj intimi i po svomu tijelu, Boga i njegova Krista, uzvišeni i, paradoksalno, ograničeni, siromašni, maleni, grješni, i zbog toga pozvani na «pokoru» - obraćenje Evandjelju -, nikada dovršeni, uvijek na početku. *Ljubav prema bližnjemu*, ma tko on bio, «prijatelj ili neprijatelj, tat ili razbojnik, kršćanin ili nekršćanin», jest uz ljubav

prema Bogu i ravnopravno s njom, jedna druga korjenita evanđeoska crta. Ljubav koja treba biti stvarna, djelotvorna, ispunjena poniznim služenjem, obilježena «majčinskom» pomnjom, isključuje sve oblike gospodarenja. To omogućava stvaranje istinskoga «bratstva», ime što ga Franjo daje prvoj skupini braće. Ono najprije ostvareno među braćom treba ostati otvoreno i proširiti se na sve ljude i ujedno na sva bića i počela svijeta.

To su, u velikim crtama, osnovne sastavnice uzete iz Evanđelja koje je Franjo predložio kao životni put. Priznavajući ih kao izvorno vlastite i odobravajući Pravilo, prije osam stoljeća, Crkva je odobrila franjevački pokret. To su vrijednosti na koje smo pozvani živjeti ih na početku trećega tisućljeća s vlastitim bogatstvima i slabostima. Naspram tehnološkog i informatičkog svijeta, njegovih kriza: puzećih ratova, terorizma, siromaštva, globalizacije, kršćanska vjera je izložena svim pitanjima i izazovima o Bogu, o svom ulasku u povijest s Isusovom osobom, o različitostima religija i o njihovom odnosu, o naravi ljudskoga bića i o smislu života i smrti. To krizno stanje je u isto vrijeme veliki izazov da Crkva zaživi novu evangelizaciju i da Franjevačka obitelj živi vlastiti identitet, svjesni da su njezino mjesto i njezin utjecaj oslabili i osporavani. Naša je Franjevačka obitelj oslabjela, poglavito na europskim prostorima, zbog njezina brojčanoga smanjenja, nestalnosti o našem identitetu s iskušenjima zatvaranja u sebe i obeshrabrenjima. Ipak sam franjevački identitet ostaje izazov za svijet! Samo naš odnos s Evanđeljem, kojega je naše Pravilo sažetak, može nam pomoći odgovoriti s povjerenjem, maštom i hrabrošću na mnoge i mnogovrsne izazove.

Evanđelje za sve

Slavlje osamstote obljetnice odobrenja prvotnog Pravila – «Protoregula» – zahvaća sigurno na prvom mjestu braću Prvoga reda, koji se sa svojim zavjetovanjem obvezuju staviti ga u temelje svoga osobnog i zajedničkog života. Ali srž toga teksta – njegovo pozivanje na Evanđelje je zapravo njegovo trajno bogatstvo – upućuje se svim kršćanima a na poseban način Franjinim sinovima. Poziv da se korjenito živi Isusova poruka, njegova obećanja i zahtjevi, koje su Franjo i njegovi drugovi razumjeli i slijedili, ostaje suvremen za sva vremena i u svim životnim staležima.

Naime, samo nekoliko godina poslije, god. 1212., Pravilo se dojmilo Klare iz Asiza, a nakon toga (1252.) , preuzet će gotovo u cijelosti Franjino Pravilo kako bi osnovala Red siromašnih sestara. S druge strane, veoma rano, pojedinci i skupine, muškarci i žene, živeći u svom životnom staležu – obitelji, zanimanju – bijahu privučeni franjevačkim evanđeoskim primjerom, kako nam svjedoče neki spisi koje je Franjo uputio njima: dva *Pisma vjernicima* kao i sadržaj 23. poglavlja *Nepotvrđenog pravila*, koji tvore osnovu i duhovno

uporište iz kojega će vremenom proisteći *Treći franjevački red*. U naše vrijeme Franjevačku obitelj čine još uvijek ova tri ogranka: Manja braća razdijeljena u tri obitelji; Siromašne sestre – klarise; skupina, najbrojnija, zvana «Treći red», u svojoj redovničkoj protežnici, sestre i braća TOR-a i u svojoj svjetovnoj protežnici Franjevački svjetovni red. Ovome trebamo dodati članove franjevačkih svjetovnih ustanova nastalih u prošlom stoljeću. Svi se izričito pozivaju na Franjino evanđeosko nadahnuće i doživljavaju njegove duhovne spise kao osnovu za svoje zakonodavstvo. Znak širenja franjevačkog evanđeoskoga prijedloga jest postojanje izvan zajedništva s Katoličkom Crkvom, unutar Anglikanske i Luteranske crkve, zajednica muškaraca i žena koji se pozivaju i jesu franjevačkoga nadahnuća. S onu stranu ove obitelji određenih pravnih ocrta, mnogi se muškarci i žene zanimaju za franjevačku karizmu, proučavaju je i na njoj se nadahnjuju: svi su oni Franjini prijatelji.

Dašak što su ga Franjo i njegova braća zaživjela, nastavlja oživljavati Crkvu te se tiče svih kršćana i “svih ljudi dobre volje”. Tako se ova obljetnica odnosi na sve.

Tri uobičajena postupka za pripremu obljetnice

Neka se svi i smjesta pozovu na čin zahvalnosti za dar što ga je Bog učinio, nama i svojoj Crkvi, pozivajući kršćane, po Franjinu zagovoru i njegovih drugova, da prihvate cjelinu Evanđelja Isusa Krista za novo življenje. Taj zov – milost početaka – nije prestao odzvanjati, biti snažan, izražavati se unutar života, te i nakon osam stoljeća, dopire do neprebrojiva mnoštva muškaraca i žena svakoga položaja i životnoga staleža. Toliki muškarci i žene, znani i nepoznati, donijeli su plodove svetosti, mudrosti, znanosti, blizine sa siromašnima, služenja Crkvi i čovječanstvu, svjedočenja vlastitom krvlju. Šireći se i obogaćujući se tijekom stoljeća različitošću doprinosa, franjevačka duhovna struja, poput životne rijeke, nikada nije prestala natapati nas i samu Crkvu. Danas, u ovom prijelomnom trenutku trećega tisućljeća, zahvaljujući boljem poznavanju Franjinih spisa, točnijem i širem viđenju onoga što je središte njegova izvornog projekta, njegova poruka ponuđena je nama kao znamen, kao ohrabrenje, kao popudbeni kruh.

Tom radosnom činu milosti treba ipak pridodati ponizno priznanje udaljenosti između evanđeoskoga predloška i načina kako se živjelo tijekom naše duge i burne povijesti. Unatoč trajnom naporu uspona i «reformi», naš pokret još uvijek nije na visini evanđeoskih zahtjeva. Ne želeći optuživati ni osuđivati prethodne naraštaje, trebamo priznati pred Crkvom i svijetom da naša povijest i naša baština sa sobom nose tamne strane, i u prošlosti ali i u sadašnjosti.

Taj dvojadi pokret – čin zahvale kao poziv živjeti prema Evandjelju i čišćenje sjećanja kao priznanje tamnih strana u našoj obitelji – treba nas dovesti da se suočimo s izazovima pretemeljidbe. Osamstoljetno nas iskustvo uči da, poput Franje, trebamo uvijek iznova započinjati svoj put evanđeoske pokore koji je obraćenje, činiti stvarne čine kako bismo iz dana u dan utjelovljivali životom, osobnim i zajedničkim, nešto od novine i svježine Evandjelja. Od prvog stoljeća naše povijesti nismo prestajali «rađati se nanovo» (usp *Iv* 3,3), kao što to svjedoče, još i danas, naši različiti ogranci i stotine naših instituta. Stoga trebamo dosegnuti korijene, «osnove», to jest, otkriti s divljenjem «snagu Božju», Evandjelje (*Rim* 1,16), radosnu vijest Ljubavi Božje za nas i zajedništva s njime što nam se nudi. Samo na tim osnovama može se izgraditi čvrsta građevina, istinska zajednica u poslanju u Crkvi i svijetu. Ovaj milosni trenutak - *kairos* – koji živimo u sadašnjosti, kuša nas otkrivajući nam naše slabosti, ali iznad svega pozivajući nas da računamo na Božju moć.

Zaključak

Ovo naše pismo želi biti prvi navještaj. Činimo to tri godine unaprijed kako bismo ustvrdili da se događaj što ga se spremamo proslaviti odnosi na sve: ne možemo ga živjeti svatko za sebe! Ujedno je i poziv da počnemo odmah zahvaljivati za dar što ga je Krist podario Crkvi i svijetu, otkada je projekt Franje i njegove braće da žive «po Evandjelju Isusa Krista» odobrio 1209. papa Inocent III. Imamo nakon osam stoljeća milost da budemo baštinici tog projekta i ozbiljnu obvezu da budemo njegovi nastavljači.

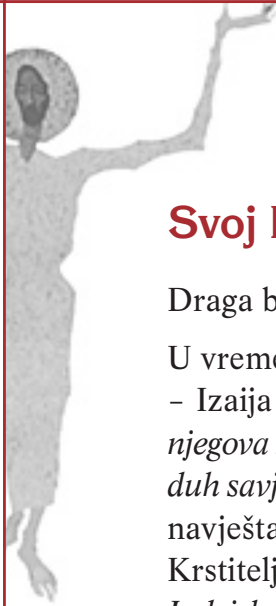
Braće i sestre, «sva svoja dobra vraćajmo vrhovnom Gospodinu Bogu svevišnjem i priznajmo da su sva dobra njegova i na svima zahvaljujmo onomu od koga sva dobra proistječu» (*NPr* 17,17).

Prot. 097354

Rim, 29. studenoga 2006.

Blagdan Svih svetih franjevačkoga reda

Svoj braći Provincije u domovini i u inozemstvu

Draga braćo!

U vremenu Došašća, milosnoj pripravi za svetu božićnu noć, prorok vjere – Izaija naviješta: *«Isklijat će mladica iz panja Jišajeva, izdanak će izbiti iz njegova korijena. Na njemu će duh Gospodnji počivat, duh mudrosti i umnosti, duh savjeta i jakosti, duh znanja i straha Gospodnjega»* (Iz 11, 1-2). Uz Izaijin navještaj i njegovo viđenje, u tom vremenu dominira i jedna osoba – Ivan Krstitelj. Evandelist Matej veli: *«Pojavi se Ivan Krstitelj propovijedajući u Judejskoj pustinji: 'Obratite se, jer se približilo kraljevstvo nebesko!' Ovo je uistinu onaj o kom proreče Izaija prorok: Glas više u pustinji: Pripravite put Gospodinu, poravnite mu staze»* (Mt 3, 1-2).

Prorok Izaija u teškoj političkoj situaciji za svoj narod nagoviješta nadu u novo, bolje i sretnije sutra. Slavno Davidovo kraljevstvo više ne postoji, narod je razjedinjen, tuđinci su zavladaali Izraelom; stablo suverenosti, samosvojnosti i ponosa je posječeno. Situacija se čini teškom i bezizlaznom. No, Bog po proroku upućuje riječi nade i utjehe. Ostatak oborena stabla, ugasli panj može ponovno oživjeti. Bog će učiniti da, iz naizgled ugasla i mrtva panja, proklija mladica novoga života i obnove. Iako je sasječeno te naizgled nema više života u sebi, panj je ipak po svome korijenu duboko u zemlji i u vezi je sa životvornim sokovima koji ga mogu pomladiti i oživjeti.

Uz ovu svetopisamsku, još nam jedna slika pokazuje snagu života koju korijen i ukorijenjenost kriju u sebi. Svjedoci smo, nažalost, požara koji svako ljeto pustoše našu zemlju, osobito njezino priobalno područje. Srce nam se stegne kad slušamo kako je požar progutao šume i maslinike, ali također i razigra kad vidimo da nakon nekog vremena, ondje gdje nekoć bijaše samo pepeo i prah, izbija novi život. Stablo je doživjelo katastrofu, ali korijen je ostao zdrav i iz njega nastaje novi, jedriji i pomlađeni život.

Slično je i sa čovjekom. I on je poput stabla i živi dok je povezan s vlastitim korijenima, dok je ukorijenjen. Sve dok mu preko korijenja dolaze životvorni sokovi, koji mu daju krepčinu i svježinu, čovjek živi.

Poštovana braćo! Osim u vremenu Došašća, cjelokupna Franjevačka obitelj također živi u intenzivnoj pripravi za 800. obljetnicu potvrde našega *Pravila i života*, tj. utemeljenja Franjevačkoga reda od strane Inocenta III. 1209. godine.

Kao sve što pripada ljudskoj uvjetovanosti, tako je i naš Red tijekom osam stoljeća svoga postojanja poznao razdoblja napretka i razdoblja nazadovanja. No trajna franjevačka tradicija ostala je čvrsta, kao maslina snažnih korijena. Za dugih razdoblja sazrijevanja plodove je naših grana

grijalo sunce nesebičnih napora, a šibale ga povijesne oluje. Velikodušno smo sudjelovali u umjetnosti i znanostima, u karitativnim djelima i evangelizaciji. No bili smo i oslabljeni grijehom. Sada se samo možemo ponositi činjenicom da je stanovita mudrost izrasla iz osamstoljetnih pogrešaka koje su ispravljene i grijeha koji su oprošteni. Franjini sljedbenici mogu se u svako doba podsjetiti pete Opomene, «O milosrdnom suđenju», u kojoj odjekuju riječi sv. Pavla: «*Kad sam slab, onda sam jak. Rado ću se hvaliti svojim slabostima da se u meni nastani snaga Kristova*» (usp. 2 Kor 12, 9-10). Samo vedro prihvaćajući vlastita ograničenja i milost Božju možemo, kao pojedinci i kao Bratstvo, ostati i postati ono dobro maslinovo ulje koje teče iz snažnoga tijeska samoodricanja: ugodan i dragocjen balzam koji prosvjetljuje pamet, pomlađuje tijelo i jača duh.

U tom duhu idu i nastojanja Generalnog ministra koji glasom Oca i Franjina nasljednika potiče svu braću da budu «*ponizni i jednostavni znakovi one zvijezde koja nastavlja sjati usred noći naroda, vodeći sve prema središnjosti života*» (usp. Gospodin nam govori na putu, br. 9): koji zahtjeva «*da ne ublažujemo proročke riječi evanđelja kako bismo ih prilagodili nekom ugodnom stilu života*» (usp. Gospodin ti dao mir, br. 2.) ; koji poziva na evanđeosku radikalnost bez čega naša vjera, naš molitveni i bratski život, naše zvanje i naše poslanje neće biti znakoviti «*na izvana*» niti zanosni «*iznutra*»; koji apelira na kreativnu vjernost koja ne gleda samo na prošlost i ono što bijaše, nego ima na umu sadašnjost i anticipira budućnost. U težnji da naš franjevački Jubilej bude prvenstveno milosna prigoda obraćenja i obnove, kako za svakog pojedinca tako i za cijeli Red, Generalni ministar naglašava povratak temeljima i onom bitnom našega franjevačkog oblika života i da to bitno – a to su naša vjera, poziv, bratstvo i poslanje – zaodjenemo danas u nove oblike i nove strukture koji bi učinili vidljivijima evanđeoske vrijednosti naše karizme. Taj povratak bitnome on naziva «*ponovno utemeljenje*» (*rifondazione*). To nije samo pojam, to je želja i poziv, molba i poticaj. Želja da se gradi kuća na stijeni, a ne da se dotjeruje samo njezina fasada; poziv da se usredotočimo na ono što je bitno, a ne ono što je periferno, drugotno i ono što je danas u modi, jer kako kaže poslovice: «*Tko se modom oženi, odmah postaje udovcem*»; molba da se vratimo našim franjevačkim korijenima, a da se pri tom ne izgubi iz vida ono što je na obzorju svakoga dana, ni ono što je na horizontu maglovite budućnosti; poticaj da i mi danas činimo ono što bi učinio sv. Franjo u sličnim situacijama.

Draga braćo! Ponovno utemeljenje je lijek protiv zamora, obamrlosti, apatije, uhodanosti i navike ponavljanja. Ono pokreće glavu i zagrijava srce. To je trajna formacija koja se odražava na pastoral zvanja, evangelizaciju, bratski život i komunikaciju unutar naših bratstava, oblike upravljanja i služenja, pa i na samu duhovnost. Za nas Manju braću ponovno utemeljenje ima

mnogo zajedničkoga sa osjećajem da smo uvijek na putu i proputovanju, bez stalnih boravišta, kao «putnici i pridošlice, svjesni da nam je domovina negdje drugdje. Ponovno će nam utemeljenje omogućiti da iznova nađemo evanđeosku snagu svoga života ako smo je izgubili ili da je ojačamo ako je oslabila (Usp. *Vita consecrata*, br. 63).

Stoga, pridružujući se naporima Generalnog ministra koji je uvjeren u potrebu i plodove ponovnog utemeljenja – drugim riječima obraćenja, i ja, kao provincijalni ministar, pozivam svakog brata i cjelokupno provincijsko Bratstvo da «s jasnoćom i odvažnošću» uđemo u taj proces, bez pretenzija da se odmah vide rezultati našega nastojanja, jer kako kaže izreka: «*nijedno sjeme ne uspijeva vidjeti vlastiti cvijet*». Ali također i bez zaustavljanja koji bi paralizirao proces koji je neizbježan ako želimo budućnost za našu *forma vitae*, sjećajući se onoga što kaže Talmud: «*Niste obvezni dovršiti svoje djelo, ali ste dužni početi ga!*»!

To je odgovornost koja nije samo za nas i današnji franjevački naraštaj, nego i zbog mlađih naraštaja koji su u početnoj formaciji i onih koji će doći. *Što će od nas vidjeti i naučiti, što ćemo im u naslijeđe prenijeti i čime ih obvezati*, veliko je pitanje. Braćo, ponovno ponavljam: to je proces u koji bezrezervno moramo ući, to je odgovornost koju zrelo trebamo prihvatiti. I to s pomoću Duha Svetoga koji daje jasnoću, odvažnost i kreativnost onima koji to žele.

Sagledavajući prilike u Crkvi i stremljenja u društvu, kardinal Karl Lehmann izjavio je u jednom razgovoru: «*Es ist Zeit, an Gott zu denken*» (Vrijeme je da mislimo na Boga). To je kardinal Lehmann izjavio prije šest godina. Danas je ta kardinalova izjava još upečatljivija i u svim segmentima crkvenog i društvenog života izazovnija.

U *Oporuci* naš nas sveti utemeljitelj potiče: «*Incipiamus fratres*» (Počnimo braćo). U želji da iz osamstoljetnog franjevačkog panja «isklijaju nove mladice», da na svakome od nas zaživi i «počiva Duh Gospodnji, duh mudrosti i umnosti, duh savjeta i jakosti, duh znanja i straha Božjega», da prihvatimo proces ponovnog utemeljenja kao put vlastitog obraćenja, u ovom vremenu priprave za Božić, upotrebljavam riječi Isusova preteče, Ivana Krstitelja: «*Obratite se*» jer *vrijeme je da mislimo na Boga! Incipiamus fratres minores Provinciae Sanctissimi Redemptoris!*

Svima vam želim sretan Božić i blagoslovljenu godinu Gospodnju 2006!

Fra Željko Tolić, provincijal

Zapisnik definitorijskog sastanka

Sastanak Provincijskog definitorija održan je u samostanu Gospe od Zdravlja u Splitu od 22. do 23. studenoga 2006. godine.

Nakon usvajanja zapisnika, sjednice su se održavale prema sljedećem dnevnom redu:

1. Primjedbe na zapisnik
2. Provincijalov izvještaj
3. Pristigli dopisi
4. Popunjavanje služba
5. Razno

U svom izvješću, o. Provincijal posebno se osvrnuo na sljedeće točke:

- a) Duhovni život u Provinciji
- b) Smrt fra Isidora Grabovca i fra Frane Mirkovića
- c) Stanje u odgojnim zavodima
- d) Bolesna braća
- e) Susret s braćom koja žive i rade na području Njemačke u Untermachtalu
- f) Materijalni zahvati

Svi pristigli dopisi su razmotreni i učinjene su sljedeće personalne promjene:

Fra Jure Šimunović razriješen je službe duhovnog asistenta FSR-a i pročelnika Vijeća za FSR-a, a na iste je službe imenovan fra Ante Babić.

Fra Luka Tomašević je razriješen službe moderatora trajne formacije, a na istu je imenovan fra Ante Čovo.

Fra Dominik Radić predložen je nadbiskupskom Ordinarijatu u Splitu za župnika u župi sv Jeronima u Velikom Brdu.

Sastanak je završio 23. studenoga 2006.

Događaji u Provinciji tijekom 2007. godine

Sastanci Definitorija

27. -28. veljače	- Zagreb
23. -24. travnja	- Karin
04. -05. lipnja	- München
03. -04. rujna	- Split (pripravna sjednica za Kapitul)
27. -28. studenoga	- Sinj

Slavljenje izvanrednog KAPITULA

25. -26. rujna	- Split
----------------	---------

Dan Provincije

04. srpnja	- Visovac
------------	-----------

Zavjetovanje

07. srpnja	- Visovac
------------	-----------

Oblačenje

14. srpnja	- Visovac
------------	-----------

Susret franjevačkih novaka i bogoslova Južnoslavenske konferencije s Generalnim ministrom

05. - 10. listopada 2007.	- (mjesto će se odrediti naknadno)
---------------------------	------------------------------------

Duhovne vježbe

17. - 22. lipnja 2007.	- Zaostrog
24. - 29. lipnja 2007.	- Imotski
26. - 31. kolovoza 2007.	- Sinj
09. - 14. rujna 2007.	- Makarska
04. - 09. studenoga 2007.	- Visovac

Regionalni sastanci

svibanj i studeni

Hodočašće „Stopama sv. Franje“ braće koja žive u Njemačkoj

16. -20. travnja 2007.

N. B. Datumi svećeničkog ređenja, slavlja mladih misa, obnova privremenih zavjeta, svećanih zavjeta i đakonskog ređenja odredit će se naknadno.

SPLIT: Zaređeni za đakone

Fra Ivan Macut i fra Edvard Sokol zaređeni su 26. studenoga t. g. za đakone. Ređenje je bilo u crkvi Gospe od Zdravlja u Splitu, a podijelio ga je nadbiskup splitsko-makarski msgr. Marin Barišić.

Fra Ivanu i fra Edvardu čestitamo i želimo obilje Božjeg blagoslova u njihovom daljnjem životu i radu.

Zapisnik sa sastanak Vijeća za duhovni život

Vijeće za duhovni život održalo je sastanak u Imotskom 3. studenoga 2006. godine. Susret je počeo molitvom, a potom se pristupilo dnevnom redu.

Pod točkom *Organizacija duhovnih vježbi u 2007. godini* određeni su termini i mjesta održavanja duhovnih vježbi.

Jednoglasno je zaključeno da voditelji duhovnih vježbi budu naša braća iz Provincije. Teme duhovnih vježbi bile bi o franjevaštvu u sklopu *800. obljetnice osnutka Reda*.

Ujedno je zaključeno da pročelnik *Vijeća za duhovni život* krajem svibnja pošalje dopis svoj braći s rasporedom turnusa i imenima voditelja duhovnih vježbi.

Pod točkom *Dan provincije* zaključeno je da datum slavljenja Dana Provincije iduće godine bude 4. srpnja, a mjesto Visovac.

Određen je i program:

08. 30 - okupljanje braće

09. 00 - pokorničko bogoslužje

10. 00 - Euharistijsko slavlje (predvodi o. Provincijal)

11. 30 - Srednji čas i susret braće u velikoj dvorani

13. 00 - ručak, a poslije njega rekreacija.

Predloženo je da nakon Srednjeg časa u 11.30 o. Provincijal iznese pozitivne i negativne točke u Zajednici. Pročelnici vijeća bi trebali u kratkim crtama napisati što su kroz proteklo vrijeme radili te dopis poslati na Provincijalat, mjesec dana prije susreta. Na taj način bi se olakšao o. Provincijalu za njegov izvještaj.

Sastanak je završio molitvom i dogovorom da se sljedeći održi početkom Korizme 2007.

Fra Frano Laco, pročelnik

Formulari ovogodišnjih primopredaja - zamolba

Definitorij provincije na sastanku održanom u Splitu 22. -23. studenoga 2006. godine, zadužio je svu braću da, najkasnije do mjeseca svibnja 2007. godine pismeno dostave svoje sugestije i prijedloge za *obrazac primopredaje samostana i župa* ekonomu Provincije. Taj se obrazac koristio u ovogodišnjim primopredajama, ali se osjetila potreba da ga se dotjera.

Zapisnik Južnoslavenske konferencije provincijalnih ministara ofm

Brezje, 15. – 16. studenoga 2006.

U kući sestara franjevki uz Slovensko nacionalno svetište u Brezju, bila je 15. i 16. studenoga 2006. redovita sjednica JKPMOFM. Bili su prisutni svi provincijalni ministri i tajnik.

Poslije molitve je fra Slavko Soldo, predsjednik Konferencije, pozdravio sve prisutne i predložio dnevni red koji je jednoglasno prihvaćen.

1. Osvrt na Izvanredni generalni kapitul

Svaki je provincijalni ministar kratko izvijestio što je u svojoj provinciji učinio da se braća upoznaju s radom i zaključcima Izvanrednog generalnog kapitula Reda. Fra Marko Puljić, kustod Kustodije sv. Obitelji za SAD i Kanadu, već je ranije svim provincijalatima poslao sažeto izvješće o slavlju i radu Kapitula. On je ujedno sažeo i zaključke naših provincijalnih ministara o tome kako će promicati poruku Izvanrednog generalnog kapitula.

Odlučeno je da se što prije tiska završni dokument Izvanrednog generalnog kapitula «Gospodin nam govori na putu». Nije bilo drugih prijedloga što bi se moglo učiniti na zajedničkoj razini.

2. Radni susret Generalnoga ministra sa braćom u početnoj formaciji

Već ranije je dogovoren susret Generalnoga ministra i Generalnoga tajnika za formaciju i studije sa našom braćom u početnoj formaciji. Taj će susret biti u Šibeniku ili Trogiru od 5. do 7. listopada 2007. Organizacija susreta povjerena je fra Željku Toliću i tajniku Konferencije za formaciju i studije fra Marinku Pejiću koji će u prosincu dogovoriti detalje u Generalnoj kuriji.

3. Izbor tajnika Konferencije za formaciju i studije i međuprovincijskog tajnika za evangelizaciju

Budući da je dosadašnji tajnik Konferencije, fra Robert Bahčić, izabran za gvardijana u našoj Generalnoj kuriji bilo je potrebno izabrati novoga tajnika jer ta je služba za život i aktivnosti na području Konferencije veoma važna. Provincijali su o kandidatima temeljito razgovarali i onda su na tu dužnost jednoglasno izabrali fra Marinka Pejića, člana Provincije Bosne Srebrene i aktualnog magistra novaka u Livnu. Za dužnost međuprovincijskog tajnika za evangelizaciju provincijali su izabrali fra Nikolu Vukoju, koji je već i član Izvršnog odbora Međunarodnog vijeća za evangelizaciju.

4. Međunarodni znanstveni skup «Hrvatski škotizam novijega dobra»

Fra Željko Železnjak, na temelju dopisa fra Josipa Percana kratko je izvijestio kako sada stvari stoje. Bilo je i nekih zastoja, ali izgleda da je opet krenulo. Iako se o tome nije dugo razgovaralo, svi provincijalni ministri se zalažu da to bude onako kako je to radna grupa za pripremu i organizaciju predložila.

5. Statuti JKPMOFM

Fra Viktor Papež je već ranije napravio nacrt Statuta i on je bio poslan svim provincijalnim ministrima da dadnu svoje primjedbe i prijedloge. Na sjednici je učinjena konačna formulacija cijeloga teksta. Konferencija je povjerila fra Viktoru i fra Nikoli da naprave konačni tekst koji će se onda poslati Generalnom definatoriju na potvrdu.

6. Razno

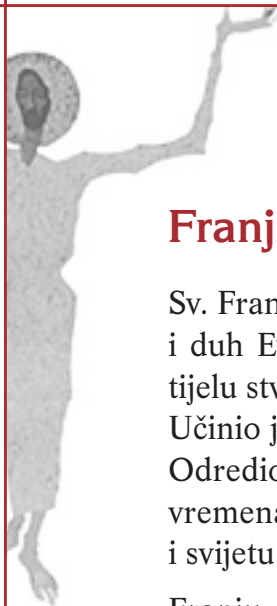
a) *Imenovanje nacionalnog duhovnog asistenta FRAME* – Provincijalni ministri su, na prijedlog Nacionalnog vijeća Franjevačke mladeži, jednoglasno imenovali fra Milana Krištu, člana Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, nacionalnim duhovnim asistentom FRAME u ime OFM.

b) *Zajednička izložba u prigodi 800. obljetnice Reda* – Fra Josip Sopta kojemu je bilo povjereno da izvidi i razradi mogućnosti takvog pothvata, izložio je sadašnje stanje. Poslije razgovora stekao se dojam da se odustaje od takve izložbe, a za različite druge mogućnosti svi su izrazili spremnost. No, ostalo je nedorečeno što bi to bilo i tko bi se za to brinuo, iako je očito da bi Konferencija svakako trebala napraviti svoj program proslave 800. obljetnice Reda i na to već treba ozbiljno misliti.

Fra Slavko je zahvalio svima na sudjelovanju u radu sjednice, a fra Viktoru na gostoljubivosti koju je, zajedno sa svojom braćom i sestrama u čijoj smo kući bili ugošćeni, pokazao.

Fra Nikola Vukoja, *tajnik*

Franjin duh i danas aktualan

Sv. Franjo Asiški, srednjovjekovni svetac, duboko je proniknuo duh svijeta i duh Evanđelja. Kao mladić pokušao je zadovoljiti svoje srce ugađajući tijelu stvarima koje svijet nudi. Uvidio je da to nije ono pravo. Želio je više. Učinio je radikalni zaokret. Okrenuo se prema Isusu i Isusovu stilu života. Odredio je dati što manje tijelu, a što više duhu. Nakon izvjesnog truda i vremena mogao je reći i rekao je: “Bog moj i sve moje”. Htio je reći i sebi i svijetu: “Ovo je ono pravo što sam želio”.

Franju su, nakon prvotnog izrugivanja i ponižavanja, neki ljudi počeli ozbiljno shvaćati i slijediti ga. To je bila zajednica ljudi koje je on prozvao *bratstvo*. Da bi ta zajednica odnosno bratstvo moglo provoditi svoj život, trebala su neka pravila, neke smjernice za život. Svaka zajednica treba imati svoga poglavara. Poglavar se može zvati na razne načine. Franjo je u tom želio biti radikalniji. Odredio je da se poglavar njegova bratstva zove *generalni ministar*, što bi prevedeno na hrvatski značilo “*sluga svih*”.

Iako je ovaj Franjin izraz - generalni ministar - radikalno promijenio ulogu poglavara, jer je promijenio ono uhodano da poglavar bude gospodar svih, Franjo određuje da poglavar bude sluga svih, sluga sve braće koji su prihvatili Franjin stil života.

Zanimljivo, iako ovaj Franjin stil ne godi ljudskoj naravi, ipak će ga s vremenom usvajati Zapadna Europa u svojim društvenim i državnim strukturama. Od ove dvije Franjine čarobne riječi razvili su se i upotrebljavaju se pojmovi “general” i “ministar” sve do dana današnjega. Sigurno su zato uzete da politički čelnici ne budu gospodari koji će se prvotno zauzimati za svoje osobne interese, nego prvotno za dobro svojih sugrađana. To bi bila ona misao kojom je Krist nadahnuo Franju a Franjo svoje bratstvo.

Fra Božo Lovrić

IMOTSKI: Izvještaj iz Postulature

Četvrtu godinu zaredom u našoj Provinciji djeluje postulatura za kandidate koji se javljaju u našu Provinciju sa željom za duhovnim zvanjem. To su mladići koji nisu prošli kroz naše sjemenište u Sinju. Postulatura (priprava) traje najmanje godinu dana, a po potrebi se može produžiti i do dvije godine. To je vrijeme razmišljanja, promatranja, traženja samog sebe. Vrijeme u kojem pokušavamo uvidjeti jesmo li spremni čitav svoj život posvetiti Bogu i ljudima. Nastojimo otkriti možemo li u cijelosti svoj život posvetiti drugom nasljeđujući svetog Franju i živeći evanđelje kojem nas je učio Isus Krist.

Boraveći kroz to vrijeme u samostanu, bivamo upoznati sa svim onim što donosi život jednog fratara. Od svakodnevne molitve i susreta s Bogom u svetoj misi, rada s vjernicima, pa sve do onih višesatnih ispovijedanja u kojima ti dolaze ljudi sa svih strana sa svojim strepnjama i problemima, a ti moraš biti onaj koji će za svakog od njih pronaći riječ utjehe i podrške, jer to se od tebe očekuje, ti si njihov fratar.

Protekle tri godine (uključujući i onu prvu kada nije bilo nijednog postulanta) magistar je bio fra Jakov Udovičić, a budući da je ove godine fra Jakov premješten na drugu službu, na mjesto magistra postavljen je fra Miroslav Bustruc koji ima i službu pučkog misionara. Ove su godine u postulaturu stigla četvorica mladića: Hrvoje Bulat iz Splita, Mario Lemo iz Visoke, Zvonimir Pulić iz Miljevaca i Ante Bešlić iz Sinja. Ta četvorica mladića prvi svoj susret s novim magistrom imali su 9. listopada u samostanu u Imotskom. Taj dan dočekaio ih je o. Provincijal i zaželio im ustrajnost u njihovim nakanama. To je ujedno bio i datum ulaska u samostan dok se službeno primanje u postulaturu priprema ovih dana, na blagdan Bezgrješnog začeca.

Prvi tjedan postulature prošao je u upoznavanju samostanskog okružja i samostanskog osoblja. Taj tjedan smo imali i posjet franjevačkom samostanu u Humcu gdje je fra Miroslav imao jedno predavanje o ulozi vjere u životu. Budući da Hercegovačka provincija svoju postulaturu i novicijat drži baš u tom samostanu, iskoristili smo priliku da se upoznamo sa njihovim postulantima i novacima.

Naš samostan u Imotskom ima jednu zanimljivost, a ta je da u njemu žive i djeluju najmlađi i najstariji svećenik u našoj provinciji. Najstariji je fra Krunoslav Vukušić koji nam je u svakom trenutku spreman priskočiti svojim savjetom kojeg mi rado prihvaćamo jer ipak iza njega su devedeset i četiri godine života, a najmlađi fra Kristian Stipanović ovogodišnji mladomisnik koji nam je zbog svoje mladosti nekako najbliži i koji nas, možda, najbolje razumije i u svakom trenutku je spreman učiniti sve da naš boravak u samostanu sv. Franje u Imotskom, bude na našu duhovnu korist i izgradnju.

Ovih dana su započela i predavanja iz latinskog i grčkog, a uskoro bi trebali uslijediti i prvi sati pjevanja, a sve to vodi naš fra Kristian. Od 23. do 26. studenog smo boravili na Visovcu gdje smo se upoznali sa prošlogodišnjim postulantima koji su bili u Imotskom fra Ivicom i fra Ivanom i ostalim novacima. To vrijeme smo iskoristili za upoznavanje Visovca, jer ako Bog da, to bi i nama trebao biti dom čitavu godinu dana počevši od 15. srpnja slijedeće godine.

Za sada toliko iz našeg lijepog samostana sv. Franje u Imotskom.

Ante Bešlić, *postulant*

Polaganje doživotnih zavjeta

Za svakog čovjeka postoje trenutci u životu koji su od iznimne važnosti, kako za njega samoga, tako i za one oko njega. Za nas šestoricu dogodilo se to 10. rujna u Vinjanima kada smo u župnoj crkvi sv. Roka položilo svoje doživotne redovničke zavjete. Za taj najvažniji događaj u redovničkom životu pripremali smo se kroz cijelo vrijeme života u bogosloviji, a na poseban način na pripremama za svečane zavjete koje su se ove godine održale u Samoboru.

Polaganje doživotnih zavjeta bilo je po prvi put u povijesti u Vinjanima. Bio je to veliki dan za tu drevnu župu i sav imotski kraj.

Svečano misno slavlje, uz koncelebraciju mnogobrojnih svećenika te uz sudjelovanje puka predvodio je mnp. o. provincijal dr. fra Željko Tolić. Na samom početku misnog slavlja sve je nazočne pozdravio župnik fra Denis Šimunović izrazivši radost zbog toga što je baš ta župa odabrana za ovaj čin polaganja doživotnih zavjeta. Pjevanje na euharistijskom slavlju predvodio je župni zbor.

Nakon što su predstavljeni kandidati za zavjete, provincijal je održao homiliju prožetu očinskim riječima ohrabrenja mladoj braći i ostalim vjernicima. Ono što mu je na poseban način toga dana ležalo na srcu bila su redovnička i svećenička zvanja. Naime, nije tajna kako je malo onih koji se odlučuju na taj veliki korak a još manje onih koji ustraju do kraja te je u svojoj homiliji na poseban način pozvao Vinjančane da ne zatvaraju svoje srce pred Božjim pozivom, a roditelje da svoju djecu podrže u tom pozivu.

Nakon svečanog euharistijskog slavlja ispred crkve svoju su radost sa svečanozavjetovanicima podijelili roditelji, braća i sestre, rodbina i prijatelji. Slavlje se nastavilo u restoranu Venezia.

Posebni su gosti toga dana bila sedmorica braće iz franjevačke provincije Bosna Srebrena koji su se zajedno s nama pripremali za doživotne zavjete u Samoboru. Za vrijeme ručka održano je nekoliko govora, a u ime svečanozavjetovanika svima se zahvalio fra Damir Ćiro Ćikara.

Fra Ivan Macut

IMOTSKI: Predstavljanje knjige o fra Silvestru Aračiću

Život svakog čovjeka obilježen je bližnjima, drugim ljudima s kojima pojedinac dijeli životni prostor i vrijeme. Svaka osoba koju netko upozna ostavlja u njegovoj nutrini trag, neka dublji i snažniji, neka manje upečatljiv. Trag svakako ostaje.

Za pokojnog našeg subrata fra Silvestra Aračića bez imalo oklijevanja možemo reći da je ostavljao tragove u životima ljudi koje je susretao, dapače, vrlo duboke tragove. Prema mišljenju mnogih, fra Silvestar je bio najveći propovjednik u povijesti naše Provincije. No, propovijedanje samo po sebi nije toliko snažno koliko je to život koji nosi propovijed, koji stoji u njezinom podnožju. A fra Silvestrov život bio je upravo takav da je pred svakog čovjeka stavljao važna životna pitanja i u isti mah davao sigurni odgovor vjere u Isusa Krista. Sam fra Silvestar u svojoj oporuci napisao je program njegova života moguće svesti u tri riječi: *Križ, Euharistija, Marija*. Taj program ostavljao je tragove u srcima svih koji su ga na bilo koji način poznavali.

Stoga je razumljivo da su se na godišnjicu njegove smrti u crkvi sv. Franje u Imotskom okupila njegova braća franjevci, njegova rodbina i prijatelji da Gospodinu zahvale na daru pokojnog fra Silvestra, vrlog franjevca i svećenika. Euharistijsko je slavlje s početkom u 18. 00 sati predvodio o. provincijal fra Željko Tolić uz koncelebraciju 16 svećenika. U prigodnoj propovijedi o. provincijal povezo je život fra Silvestra i nedavno preminulog našeg brata fra Isidora Grabovca te ih istaknuo kao uzorne svećenike, pastire Kristova stada, koji su sav svoj život posvetili službi Bogu i bratu čovjeku.

Nakon sv. Mise, u samostanskoj vjeronaučnoj dvorani predstavljena je knjiga o pokojnom fra Silvestru pod naslovom "*Fra Silvestar Aračić: lik - sjećanja - susreti*". Knjigu su uredili Dinko Aračić (sinovac pokojnog fra Silvestra) i fra Petar Lubina, a nakladnik je Franjevački samostan sv. Franje u Imotskom.

Okupljene je najprije pozdravio gvardijan samostana fra Zoran Kutleša koji je izrazio zadovoljstvo i sreću što je takvom knjigom odana počast pokojniku.

Prvi predstavljatelj bio je već spomenuti urednik knjige fra Petar Lubina koji je u bitnim crtama predstavio svih pet poglavlja knjige. Fra Petar je, iznoseći niz osobnih iskustava s pokojnim fra Silvestrom kao i iskustva drugih ljudi, orisao u bitnim crtama lik i djelo velikog pučkog misionara, propovjednika i hodočasnika, a ujedno objasnio svu težinu posla koju su urednici imali u stvaranju predstavljanog djela. Knjigu je zatim, kao pokojnikov sinovac i novinar, predstavio i Ante Aračić, zahvalivši svima koji su na bilo koji način pridonijeli da knjiga ugleda svjetlo dana.

Mnogi ljudi ostavljaju duboke tragove u našim životima. Jedan od tih bio je i pokojni fra Silvestar. Neka ova knjiga drži živom uspomenu na njega i bude vanjski znak onog traga koji je fra Silvestar ostavio u nutrini svakog od nas.

Fra Kristian Stipanović

KAMENMOST: Proslava svetkovine sv. Luke

Slavlje apostola i evanđelista Crkva uvijek posebno ističe i preporuča. Ti su sveci, naime, uz Mariju najbliži Isusu Kristu, Bogu i čovjeku, našem Spasitelju i Otkupitelju, izvoru i utoku kršćanske vjere. Budući da su za njegova zemaljskog ministerija ti ljudi činili uski krug njegovih učenika, Crkva ih ističe i u općinstvu svetih kao stupove Crkve i moćne zagovornike. Iako sv. Luka ne spada u taj krug Isusovih učenika - onih koji su ga pratili, gledali i slušali, ipak ga Crkva stavlja u njihovo društvo jer je Luka, prema drevnoj predaji, ostavio Crkvi izvještaje o životu Isusa Krista i počecima Crkve Kristove, odnosno Evanđelje i Djela apostolska.

Je li evanđelist Luka popularan u narodu zbog Evanđelja i Djela apostolskih, ne možemo reći sa sigurnošću. No, neupitna je raširenost pobožnosti prema njemu koju svake godine pokazuje mnoštvo vjernika koje se okupi na Kamenmostu da proslavi svoga nebeskog zaštitnika i zagovornika.

Proslava je sv. Luke ove godine započela trodnevnicom koju je predvodio fra Kristian Stipanović, vikar Franjevačkog samostana sv. Franje u Imotskom.

Na samu svetkovinu vjernici su već u ranim jutarnjim satima dolazili na Kamenmost, drevnoj crkvi sv. Luke, inače najstarijoj na području Imotske krajine (prvi se put spominje još u 16. st., a današnji oblik potječe iz 1705.) te pristupali sakramentu pomirenja i pokore da pomireni s Bogom i Crkvom sudjeluju u euharistijskom slavlju. Svečana je sv. misa započela u 10. 30 procesijom koju je animirao fra Kristian, a misno je slavlje predvodio fra Zoran Kutleša, gvardijan franjevačkog samostana sv. Franje u Imotskom. On je u propovijedi istaknuo važnost posvješćivanja i obnove krsnih obećanja danih Bogu kako bismo u današnjoj kulturi, po primjeru i zagovoru sv. Luke, mogli svjedočiti Kristovo Evanđelje.

Fra Kristian Stipanović

IMOTSKI: Sprovod fra Isidora Grabovca

*Mi tugujemo zbog neizbježne smrti,
li nas tješi obećanje besmrtnosti buduće.*

Premda suvremena kultura potiskuje smrt na sam rub čovjekove svijesti, zbog toga ipak nije smrt nestala iz ljudskog života. Koliko se god suvremeni čovjek trudio smrt udaljiti od sebe, to mu ne polazi za rukom. Svakodnevno mu iskustvo uvijek iznova, sve sigurnije i sve očitije svjedoči neumitni budući svršetak njegova života - smrt.

Vjerujem da nas je sve iznenadila vijest o smrti našeg dragog brata fra Isidora. U 55. godini života naglo je prekinuta nit njegove ovozemaljske egzistencije. Nevjerica, tuga, suze, osjećaj praznine. Svi ti osjećaji sasvim su normalni, sasvim ljudski. *Mi tugujemo zbog neizbježne smrti*, kaže nam pokojničko predslavlje. Tugujemo, ali ne očajavamo. Naime, kao kršćani vjerujemo u Isusa Krista, naš Put, Istinu i Život. Vjerujemo da se naš život *mijenja, a ne oduzima. Tješi nas obećanje besmrtnosti buduće.*

U toj vjeri i nadi proslavljena je sv. misa zadušnica i sprovodni obredi za pokojnog brata fra Isidora. Svetu je misu predvodi splitsko-makarski nadbiskup i metropolita mons. dr. Marin Barišić, a na misi je koncelebriralo više od 120 svećenika, uz sudjelovanje časne braće, bogoslova, časnih sestara i brojnih vjernika laika koji su dupkom ispunili crkvu sv. Franje, kao i prostor ispred crkve, unatoč nepovoljnim vremenskim prilikama.

Od pokojnog se fra Isidora u ime Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja svojim govorom ponajprije oprostio mnp. o. provincijal dr. fra Željko Tolić. Zatim je oprostajne riječi pokojniku izrekao o. fra Miljenko Odrlić, gvardijan Franjevačkog samostana Uznesenja BDM u Makarskoj, čijoj je samostanskoj obitelji pokojnik pripadao zadnjih mjeseci svoga života. Nakon njega od fra Isidora se, u ime svih franjevaca, časnih sestara, rodbine i župljana iz pokojnikove rodne župe, oprostio o. fra Ante Madunić, aktualni župnik župe sv. Mihovila u Prološcu. Na koncu, od preminulog se našeg brata oprostio gosp. Ante Stanić, župljanin Velikog Brda, župe na kojoj je službovao fra Isidor od srpnja ove godine.

Nakon sv. mise na imotskom groblju Gospe od Anđela sprovodne je obrede predvodio o. fra Zoran Kutleša, gvardijan imotskog samostana. Poslije sprovoda pripravljena je u samostanskoj blagovaonici okrepa za franjevce, časne sestre i pokojnikovu rodbinu.

Fra Kristian Stipanović

IMOTSKI: Proslava svetkovine sv. Franje

*Radujmo se svi u Gospodinu,
Slaveći blagdan na čast blaženoga oca Franje,
Njegovoj se svetkovini raduju anđeli
I slave Sina Božjega.*

Uvjeren sam da svaki franjevac, kao i bilo koji drugi član velike franjevačke obitelji diljem svijeta, svake godine početak mjeseca listopada dočeka s posebnim raspoloženjem. Razlog nije potrebno isticati. Sjećanje na Serafskog

oca ispunja radošću, zanosom i životnom snagom čovjeka nadahnuta franjevačkom karizmom. Stoga je svaka svetkovina sv. Franje za nas, koji slijedimo Isusa Krista po Franjinom primjeru, prigoda za preispitivanje življenja vlastitog poziva i obnavljanje odluke o obdržavanju Evanđelja po pravilu i konstitucijama Reda manje braće.

Imotski samostan i župa jedini su u našoj Provinciji posvećeni našem utemeljitelju. Normalno je stoga da se u Imotskom svetkovina sv. Franje slavi posebnim zanosom.

Ove godine, kao i prijašnjih, proslava je započela trodnevnicom za vrijeme koje su Franjevačkom svjetovnom redu održane duhovne vježbe koje su vodili gvardijan samostana fra Zoran Kutleša i fra Kristian Stipanović, vikar samostana. Večer uoči svetkovine, 3. listopada, poslije sv. mise, braća iz samostana i samostanskog okružja te okupljene časne sestre i vjernici laici proslavili su Obred smrti sv. oca Franje.

Na samu svetkovinu prvo je euharistijsko slavlje bilo u 7. 00 sati. U 9. 00 sati fra Kristian je proslavio sv. misu za Franjevački svjetovni red imotskog samostana i samostanskog okružja, a u 10. 30 sati fra Zoran je slavio sv. misu za djecu osnovne škole "Stjepana Radića" u Imotskom. Navečer je bilo posebno svečano. Naime, više od stotinu framaša iz župa samostanskog okružja dalo je svoja prva obećanja za vrijeme sv. mise u 19. 00 sati. Fra Zoran je predvodio euharistijsko slavlje i primio obećanja framaša, a fra Kristian je održao prigodnu homiliju u kojoj je, na temelju biblijskih čitanja, istaknuo primjer Franje kao obnovitelja Crkve Kristove i onoga u čijem je životu središnje mjesto imao Raspeti. Poslije sv. mise u velikoj samostanskoj dvorani održana je zakuska za framaše koji su dali svoja prva obećanja.

Fra Kristian Stipanović

Sinjski alkari na duhovnoj obnovi

Novu, ovogodišnju inicijativu o duhovnoj obnovi vrlo su rado prihvatili sinjski alkari. Kako bi svoju vitešku igru Alku u prvu nedjelju kolovoza mogli viteški i kršćanski odigrati, alkari, njihovi momci i cijelo vodstvo rado su prihvatili prijedlog da prethodnu nedjelju posvete svojoj duhovnoj obnovi.

Fra Bože Vuleta, gvardijan i upravitelj Svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske, u 11. 00 sati slavio je sv. Misu za alkare i u prigodnoj propovijedi naglasio kako kršćanin svaki svoj posao počinje i završava sa svojim Bogom i nebeskom Majkom Marijom. Budući da su Alku ustanovili sinjski hrabri vitezovi kao znak zahvalnosti Majci Božjoj za veliku pobjedu pod Sinjem 1715. godine,

i ovogodišnju Alku treba trčati u duhu zahvalnosti Bogu i Gospi, pa se, uz vježbe i pripreme s konjima, potrebno i duhovno pripremiti, da bi poznata sinjska viteška igra imala ne samo svoje vanjsko i natjecateljsko lice, nego i nutarnji i duhovni sadržaj, tj. izraz duboke zahvalnosti Svemogućemu Bogu i Zaštitnici Sinja i Viteškoga alkarskog društva.

Poslije sv. Mise svi su se našli u samostanskoj dvorani, gdje ih je o. Gvardijan ponovno pozdravio i pozvao fra Gabrijela Jurišića, urednika Zbornika «Kačić», da alkarima i svima nazočnima održi predavanje «Opsada Sinja, Gospa Sinjska i Alka». Predavač je iznio osnovne povijesne podatke o političkim i društvenim prilikama u doba tzv. «Maloga rata», koji je imao svoj vrhunac u obrani Sinja 1717. godine, kada je Mehmed-paša Ćelić sa silnom vojskom od 60. 000 turskih vojnika napao Sinj, u kojemu je bilo samo 700 hrabrih časnika i vojnika. Uoči blagdana Velike Gospe, turska je vojska u još jednom žestokom jurišu pokušala osvojiti grad, kojemu su zidine bile gotovo razrušene. Junački su branitelji nakon višesatne borbe uspjeli odbiti daleko nadmoćnijega neprijatelja.

Kao znak svoje velike zahvalnosti Majci Božjoj za tu divnu pobjedu, časnici i vojnici među sobom su od prve plaće skupili 80 zlatnih cekina i dali kovati zlatnu krunu, kojom je sljedeće godine 22. rujna čudotvornu Gospinu sliku okrunio Stjepan Cupilli, splitski nadbiskup.

Također su hrabri branitelji odredili da se svake godine u čast Majke Božje, Zaštitnice Sinja, igra viteška igra Alka.

Ta dva događaja i te dvije činjenice - zlatna kruna i viteška Alka - izvanredno su svjedočanstvo vjere i pobožnosti časnika, vojnika i puka Cetinske krajine, da je pobjeda nad moćnim neprijateljem izvojevana uz zagovor i pomoć Majke Božje, Gospe Sinjske.

Predavač je upozorio da se alka igrala na cijelom Sredozemlju i na našoj jadranskoj obali, npr. u Bujama (Istra), na Krku, Rabu, Zadru, Šibeniku, Splitu, Hvaru, Makarskoj, Imotskom, Dubrovniku i drugim našim mjestima. U Zadru se igrala posljednji put 1820. a u Makarskoj 1832. godine. Alku u Makarskoj je opjevao don Ivan Jurišić Akčić i objavio u knjižici «Striljanje alke» (Mleci 1782.) .

Spontano se postavlja izazovno pitanje: «Zašto su sve alke u gradovima na našoj jadranskoj obali zaboravljene, a Alka u Sinju nije zaboravljena? » Na to je pitanje predavač odgovorio da su sve alke na Mediteranu bile igre, i jer su bile samo igre, jednostavno su zaboravljene, a Alka u Sinju nije samo igra. Ona je nešto više od igre. Kad su se, naime, i kod nas pojavile druge moderne igre (nogomet, rukomet, tenis, košarka i dr.) zaboravljene su stare. Da je sinjska Alka bila samo igra i ona bi bila zaboravljena, ali ona je ne samo

igra, nego i pobožni i sveti spomen-čin i izraz zahvalnosti hrabrih vitezova i pobožnoga naroda kao i današnjih potomaka davnih sinjskih junaka, koji su prije 291 godinu obranili Sinj.

Dakle, *Alka je zahvalna igra i molitva, molitva i igra*. I to je pravi razlog što se počela igrati, što se duge godine igrala, što se danas igra i što će se igrati dok bude u Sinju hrabrih momaka koji vole svoju Gospu i svoj Grad, koji imaju *oko sokolovo i junačku desnicu*, koja gađa točno *u sridu*.

Nakon predavanja predstavnici HVIDRE predali su Viteškom alkarskom društvu portret u boji (ulje na platnu) generala Mirka Norca, na čemu je dr. Stipe Jukić, predsjednik VAD, darovateljima zahvalio. Portret će biti postavljen uz druge portrete alkarskih vojvoda u prostorijama Društva.

Napokon su svi iz dvorane prešli u crkvu, gdje su se svi alkari, momci i uprava slikali pred oltarom Čudotvorne Gospe Sinjske.

Nazočnik

Mlada misa nakon 140 godina

Drevno selo Bast, u Makarskom primorju, bilo je župa još u XV. stoljeću. Iz toga je doba crkvice sv. Roka pod biokovskim liticama, a nešto je kasnije sagrađena župna crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije. U starija vremena selo je dalo više svećenika, a fra Vladimir Staničić, posljednji svećenik iz Basta, slavio je svoju Mladu misu prije 140 godina. Nakon toliko vremena Bast je 6. kolovoza t. g. doživio Mladu Misu fra Roberta Jozipovića.

Ispred crkve uređen je prostor s oltarom za mladomisnika, svećenike, bogoslove, pjevački zbor i brojne vjernike, sudionike slavlja. Na vratima obnovljene župne crkve roditelji su blagoslovili sina, mladomisnika, koji je u ophodu sa svećenicima pristupio Božjem žrtveniku da prikaže Bogu svoju Prvu sv. misu.

Sve je nazočne pozdravio fra Petar Gulić, župnik, i fra Frano Bilokapić, župnik Hrvaca, kojemu je kao dušobrižniku u Darmstadt (Njemačka) Robert bio ministrant i suradnik. Nakon osnovne i srednje škole u rodnom gradu, Robert je napustio Njemačku, došao u Franjevačko sjemenište i Franjevačku klasičnu gimnaziju u Sinju, završio novicijat na Visovcu i studij filozofije i teologije na Bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu.

Fra Gabrijel Jurišić, nekadašnji mladomisnikov profesor, održao je prigodnu propovijed, u kojoj je istako koliko je važan i potreban svećenik vjerničkom

puku i posebno upozorio je da je župa Bast-Baška Voda u posljednja tri stoljeća dala 25 svećenika, od kojih su još osmorica živi.

Župni zbor je pjevao, sestra i rodica mladomisnika čitale su čitanja, a mladi župljani predmolili su molitvu vjernika i prinosili darove. Mladomisnik je podijelio sv. Pričest najprije svojim roditeljima i rodbini, a onda i brojnim drugim vjernicima. Slavlje je završeno mladomisničkim blagoslovom, dijeljenjem spomen-sličica, himnom Lijepa naša i srdačnim čestitanjem.

Za zajedničkim stolom našlo se puno rodbine, svećenika, bogoslova, redovnica, prijatelja i znanaca. Pročitane su brojne pismene i brzojavne čestitke, izgovoreni pozdravni govori uz crkvene i narodne pjesme.

Izvjestitelj

Uprizorenje «Opsade Sinja 1715. godine»

Sinjani i njihovi gosti imali su priliku u petak, 11. kolovoza t. g. u 21 sat na Staromu Gradu (Tvrđavi) vidjeti jedinstveno uprizorenje glasovite obrane Grada, kad je pred blagdan Velike Gospe 1715. godine samo 700 hrvatskih hrabrih vitezova odbilo daleko nadmoćniju tursku silu od 60 000 vojnika. Tekst je napisao Velimir Borković, umirovljeni gimnazijski profesor, redateljica je bila Ana Dalbello, koja je diplomirala režiju u Bologni, a glumili su amateri Gradskog kazališta iz Sinja, neki alkari i drugi građani. Mletačke i hrvatske časnike glumili su Zorzi Balbi (alkar Kristijan Bikić), Giovanni Mansecca (Damir Alebić), Mate Filipović Grčić (prezimenjak Ivica), Mate Žanko (Sašo Miletić), fra Pavao Vučković (fra Gabrijel Jurišić), Vila (Marija Cvrle-Radović), Uhoda (Lovrin Tomašević Kažin) i Glasnik turski (Ivica Križanac). U koru je sudjelovalo 15-ak osoba, trojica bubnjara, brojni članovi «Udruge za očuvanje baštine Cetinskoga kraja» i Zbor Župe sv. Mihovila iz Trilja. Majstor svjetla je bio Zoran Veić, a sve je organizirala Turistička zajednica grada Sinja, kojoj je na čelu Ante Latinac. Materijalno su pomogli Poglavarstvo grada Sinja, Splitsko-dalmatinska županija, Turistička zajednica Splitsko-dalmatinske županije, Franjevački Samostan Čudotvorne Gospe Sinjske i gosp. Stipe Kodžoman. Kad su branitelji s bedema počeli vikati: «Turci biže!», oglasili su se mačkuli, prangije i puške, a nebo su išarale višebojne rakete.

Pisac je zapravo htio prikazati prizor kad je turski zapovjednik Mehmed paša Čelić poslao svoga poslanika s pismenom porukom da branitelji predaju grad, a da će im on pokloniti život. Ratno vijeće je u tajnom glasovanju jednoglasno odlučilo da neće predati Grad, nego će ga braniti do posljednje

kapi krvi. Impresivna je bila procesija (ophod) po Gradu sa slikom Majke od milosti, uz pjevanje pokorničkih i marijanskih pjesma, svjetlo baklji, 300 voštanica, molitve i zazive pobožnoga puka. Na kraju procesije na zidu crkve pojavila se velika slika (4 m) Majke od milosti, koja se mogla vidjeti čak i s glavnoga gradskog trga.

Sve je završilo pjesmama «O Gospe Sinjska, Djevo sveta» i «Tebe Boga hvalimo». Članovi udruge zaigrali su Sinjsko kolo, a zapovjednik Balbi je naredio da se iznese posljednja bačva vina i s bukarom u ruci nazdravio je hrabrim ratnicima i svemu narodu. Turistička je zajednica priredila prigodni domjenak i sve se spontano pretvorilo u pravo narodno veselje.

Treba upozoriti da je to prvi put, koliko je poznato, da se baš na ovome svetom mjestu, gdje se odigrala slavna pobjeda nad turskom silom, izvelo jedno dramsko uprizorenje događaja koji se zbio prije gotovo tri stotine godina. Građani Sinja i okolice, pa čak iz Splita i Šibenika ostali su ugodno iznenađeni onim što su vidjeli i čuli te su poželjeli da se i sljedeće godine odigra slična priredba.

Uz snimatelje HRT-a svojim su kamerama i aparatima željeli uhvatiti pojedine prizore i brojni gledatelji predstave. Kad su glumci u svojim odorama silazili sa Staroga Grada noseći baklje i pjevajući crkvene i narodne pjesme, veliko ih je mnoštvo mladih Sinjana, potomaka hrabrih branitelja, dočekalo i pozdravilo burnim pljeskom.

B. Rišić

SUMARTIN: Predstavljena knjiga «Svetac na otoku»

U Sumartinu na otoku Braču, Turistička zajednica, u programu svoga «Sumartinskoga kulturnog ljeta», priredila je u Župnoj crkvi predstavljanje knjige «Svetac na otoku - bračka povjestica», koju je napisala prof. Snježana Grković-Janović. Spisateljica je diplomirala na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, a posebno se posvetila primjeni grupnoga socijalnog djelovanja s djecom i mladeži, pa je objavila nekoliko knjiga s tematikom koja zanima mlade, a za neka je svoja djela dobila i nagrade.

Anđela Šerventić, tajnica Kulturne udruge fra Andrija Dorotić, pozdravila je sve nazočne Sumartinjane i goste te najavila program. Fra Ivan Dotur, gvardijan i župnik, također je zaželio dobrodošlicu svima u ime redovnika koji žive u Samostanu ili su u ljetnim danima na odmoru u Samostanu, koji su sudjelovali u predstavljanju knjige.

Profesorica Nevenka Nekić iz Zagreba prikazala je sadržaj knjige, koja je podijeljena u tri glavna dijela s više zanimljivih podnaslova.

Prvi dio uvodi čitatelja u davna vremena, odnosno u 11. studenog 1645. godine, kada su izbjeglice iz Makarskog primorja, pod vodstvom fra Petra Kubata, gvardijana, došli na «Vrh Brača», našli zapuštenu crkvicu Sv. Martina i oko nje pokušali stvoriti naselje, koje je po toj crkvici nazvano Sveti Martin, odnosno Sumartin. Prognanički život ublažavali su starosjedinci koji su im pokušali pomoći da se snađu. Nekoliko divnih detalja ocrtava težinu izbjegličkog života i ljepotu stvaranja svoga doma i osiguranja svoje egzistencije.

Drugi dio predstavlja fra Andriju Kačića Miošića, poznatoga profesora filozofije i teologije, koji je kao «emeritus» Bogoslovskog učilišta u Šibeniku došao za gvardijana u mali samostan u Sumartinu i odmah predložio braći kako bi trebalo sagraditi novi samostan. Svi su ga uvjerovali da je u njihovim srcima ta ideja već davno zaživjela, ali nema materijalnih sredstava da se ta zamisao ostvari. Gvardijan je bio uporan. U Mlecima je izradio nacrt, na svojim je ramenima nosio kamenje, sve je oduševio za gradnju i zgrada je počela rasti. Drugi su nastavili njegovo djelo, pa je ta samostanska zgrada i danas jedna od najljepših zgrada u Sumartinu. Spisateljica je na temelju povijesnih podataka isplela divnu priču o gradnji, fratriba i Bračanima, koji su pomagali da zgrada raste.

Na kraju, u trećem dijelu, u naše dane dolazi sveti otac Franjo k svojim fratriba da vidi kako žive. Odmah se prihvatio obnove orgulja, pri čemu su mu pomagala dva dječaka. Kad je posao bio završen, Franjo je priredio svečani koncert. Narod i fratri bili su oduševljeni. I odjednom je Franjo nestao, a njegovi su fratri nastavili svjedočiti među povjerenim pukom Franjinu lozinku: «Mir i dobro!».

Fra Gabrijel Jurišić, urednik Zbornika «Kačić», iznio je nekoliko detalja iz života i djelovanja fra Andrije Kačića na Sumartinu. Prema zapisima u samostanskom arhivu, fra Andrija je počeo graditi Samostan, a «u blagajni» je imao samo jedan cekin (današnjih 5000 kuna). Sačuvan je i njegov crtež u kojemu je označio koje su sve prostorije potrebne, pa su arhitekti u Mlecima prema toj skici izradili pravi nacrt. Posebno je naglasio kako je Vladimir Nazor u svomu romanu Pastir Loda lijepo opisao kako je fra Andrija na svojim ramenima nosio kamenje za gradnju samostana. Promatrao ga je Loda i bilo mu je žao da gvardijan nosi kamen. Stoga mu se lagano približio s leđa, uzeo kamen i rekao: «Oče gvardijane, nećeš ti nositi kamen. Ja ću ga ponijeti!» Književnik je u toj zgodbi i riječi kazao što Bračani misle o svojim fratriba i samostanu.

Spisateljica je iznijela neka svoja razmišljanja dok je pisala knjigu. Željela je zaviriti u dušu svojih otočana i njihovih fratara. Držeći se povijesnih činjenica

složila je priču o nastanku svoga mjesta, koje ima svoj rođendan i imendan (11. XII. Sv. Martin) kao malo koje naselje. Htjela se odužiti svome «Vrhu Brača» i njegovu tešku i divnu povijest približiti današnjim čitateljima i još jednom upozoriti na blisku povezanost Sumartinjana i njihovih fratara.

Na kraju je nakladnik Zoran Bošković iznio neke podatke o programu svojih izdanja i izrazio zadovoljstvo što je «Svetac na otoku» objavljen i prezentiran u Sumartinu. Voditeljica programa zahvalila je spisateljici, predstavljajući, o. Gvardijanu i svima nazočnima što su svi zajedno omogućili da se održi ta divna sumartinska književna večer. Mnogi su željeli da spisateljica stavi svoj autogram na njihov primjerak knjige.

Sudionik

DANILO: Uzvišenje sv. Križa

Na blagdan Uzvišenja sv. Križa (14. IX.) u kasnim poslijepodnevnim satima na Kraljicama se okupio velik broj vjernika s cijelog područja župe Sv. Danijela – Danilo. Povod tom vjerničkom skupu bio je blagoslov novosagrađenih kapelica postaja križnog puta. Izgrađene su po želji i potpori Zorana Bralića, a polaze od Vukšića prema crkvi. U procesiji su nošeni stjegovi zaštitnika crkava s područja župe (sv. Ante, sv. Danijel i sv. Ivan Krstitelj). Blagoslov je obavio gvardijan samostana sv. Lovre fra Mate Topić, koji je školski kolega mjesnog župnika fra Stanka.

Nakon blagoslova i molitve o. Župnik je pozdravio prisutne zaželjevši da ovo od sada bude otvorena crkva gdje će se u svako doba moći pričiti Kristu i otvarati mu svoje srce tražeći u njegovoj mucu nadahnuće za vlastiti životni put. Potom je vjernički skup pozvao na molitvu križnog puta za ovo malo mjesto, za domovinu, za cijeli svijet i svemir, svaki za sebe, da Bog po svojoj mucu sačuva naše pokoljenje od novog zla koje se uvlači u naše obitelji, te da nam podari *srce od mesa* da se ne zatiremo nego ljubimo.

Poslije pobožnosti križnog puta slavila se sv. Misa u kojoj je o. Gvardijan govorio o križu: «Lijepo je što mnogi kršćani nose križić, ali što to vrijedi ako im Raspeti nije u srcu i ako ne nadahnjuje njihove misli i djela. Pohvalno je ako križ zauzima dostojno mjesto u kršćanskim domovima, ali što to vrijedi ako kršćane u njihovim odlukama ne vodi mudrost križa, nego mudrost svijeta. (...) Križ ostaje čovjeku jedina goruća zublja koja osvjetljuje put prema *nepoznatoj zvijezdi* i prema *beskraju*. Čovjek kome je životni put obasjan svjetlom križa može pod teretom života i grcati, ali on ipak korača i ide naprijed. On nije *uzalud stvaran i ljubljen*».

Po završetku euharistijskog slavlja mještani su prostrli stol za sve uzvanike tako da se slavlje nastavilo u bratskom druženju i pjesmi.

Sudionik

ZAGREB: Pred završetkom kauze na kongregaciji o Sluzi Božjem

Godina pred kojom se nalazimo (2007.) na Svetoj Kongregaciji „*de causis sanctorum*“ u Rimu je veoma važna godina za svetu Crkvu, Franjevački red, a posebno za našu Franjevačku provinciju Presvetoga Otkupitelja. To nam je svima *godina završetka kauze (procesa) na Kongregaciji o Sluzi Božjem*, našem subratu fra Anti Antiću. Znači li nam to nešto? Govori li nam, zaista, bar nešto posebno i svima taj najljepši svetački lik dobroga fra Ante Antića? Nije li možda on nama, njegovim franjevcima tolikoj subraći Provincije samo neki *lik naše prošlosti – prošloga stoljeća* ili nam je svijetli uzor i pobuda onog Antićevog ostvarenog i savršenoga kršćanskog života i evanđeoskoga redovničkog savršenstva – postignuće ovozemaljske franjevačke i svećeničke punine – svrhe?

Za ovaj veoma važni posao Kongregacije, evo, svoj braći jedna sitna i mala digresija *vís á víis* svih nas subraće. Naime, kod završetka diocezanske kauze u Zagrebu (1995.) i iste godine prijenosa u Rim, nakon predaje svih spisa Kongregaciji (19. svibnja 1995.) koje je ista stavila pod broj (P. N. 1462), u samoj sobi primopredaje spisa neobično i u čudu je viknuo otac gvardijan iz Vrbanićeve, fra Pavao Vučković, na račun vicepostulatora: „Ti još ne znaš što se dogodilo. Naš fra Ante je već među svetima!“ Potom je dodao još veselije, a i upadnije i to službenom bilježniku Kongregacije kao i postulatoru pok. fra Juanu Folgueri: „Sada Vi pazite da na ove spise ne padne prašina i paučina!“ Na fra Pavlovu želju tiho sam mu rekao: „Fra Pavle ne luduj! To nije sve – nije kraj“. Slično bijaše i kod završetka diocezanske Zagrebačke kauze o Božjem vjerojatnom čudu po zagovoru sluge Božjega koju smo istoj Kongregaciji dostavili preko generalnog postulatora fra Luke M. De Rosa u pratnji bilježnika fra Kornelija Šojata. Veoma je veliko djelo na temelju Zagrebačke kauze objavila Kongregacija (2000.) tiskanjem Summariuma, a na djelu su radili relator Kongregacije fra Kristofor Bove, Conv. i naš pravnik fra Marko Mrše. No, najvažnije djelo za rad kauze na Kongregaciji kasnilo je zbog odugovlačenja autentičnog životopisa – *vitaauthentica* od našega fra Vicka Kapitanovića. Djelo je objavljeno pod naslovom „*Positio super vita, virtutibus et fama sacritatis Servi Dei Antonii Antić,*“ tj. „Stav (mišljenje ili uvjerenje) o životu,

krepostima i glasu svetosti Sluge Božjega Ante Antića“. Na tom djelu će stručnjaci u Kongregaciji moći kritički obraditi sav materijal da Crkva konačno donese punovaljani i pravedni sud *o herojskom stupnju kreposti sluge Božjega fra Ante Antića*.

Tako će završna, *treća faza*, kauze (najbitnija) – na kojoj će raditi tridesetak perita (*konzultora*) u posebnom „kongresu“, a njihove rasprave ocijenit će desetak kardinala u posebnoj „kongregaciji“, gdje će na četiri posljednje sjednice sudjelovati i sam Sveti Otac, kome kardinali podnose rezultat cijele kauze, jer je samo njemu pridržan konačni sud i odluka Crkve da se izda dekret o herojskim krepostima Sluge Božjega. Ako se bude paralelno vodila i druga kauza na Kongregaciji *o vjerojatnom čudesnom ozdravljenju po zagovoru Sluge Božjega*, time bi se završila kauza na Svetoj kongregaciji, ukoliko je riječ o kanonskoj svetosti i da naš fra Ante dobije čast i kult blaženika.

No, što se traži od nas Antićeve subraće dok će Crkva raditi na završetku kauze pri svojoj Kongregaciji? Zar dobri i vjerni naš fra Ante Antić, koji je cijelim životom i djelovanjem kao magister, ispovjednik, duhovni vođa bezbrojnih duša redovnika, svećenika, redovnica i vjernika po Božjem pozivu izgradio za Crkvu i sve nas svoj svetački sjaj, svoje kreposne pobjede i svoju slavu i to kažem ne samo za sebe, nego i za cijelu Crkvu, Red i našu Franjevačku provinciju, ne zaslužuje cjelovito zauzimanje od sve braće kojima je cijelim bićem pripadao? Ne zaslužuje li Sluga Božji da se svi zajedno i svatko pojedinačno molimo za njegovu skorbu beatifikaciju i kanonizaciju i uz to što bolje animiramo i potičemo naše vjernike (na župama, uz samostane i u misijama) da i oni upoznaju uzorni život oca Antića koji je naš budući hrvatski blaženik i svetac koji je do najvećih vrhunaca svjedočio puninu života s Bogom i za Boga, dok nam je svojim jednostavnim spisima i pismima (od kojih su neka snažna teologijom i mistikom – kontemplacija o. p.) svima ostavio cjeloviti i istinski živi i životvorni izričaj Kristovog Evanđelja – nauke, kakav je i bio cijeli život dobroga fra Ante.

Makar je danas – treba priznati – kod neke subraće možda otupio ili ohladio smisao za sveto, molitveno i bratsko-redovničko, što je povezano s gubitkom osjećaja za Boga i njegovu svetost kao i za duhovno i sveopće dobro čovjeka i spas duša – jer nam je od sekulariziranog svijeta i života ugašena želja, žed i volja za svetošću – stoga dio nas obezvređuje ono što je u svojoj najdubljoj biti evanđeosko i redovničko-franjevačko. Ipak smo svi pozvani da se po svetom uzoru Sluge Božjega (dok Kongregacija čini posljednji korak k njegovu uzdignuću na čast i kult oltara) pred Crkvom sada uključimo za onu temeljnu Božju želju u objavi: „*Nemojte sami sebe*

poganiti... Ta ja Bog sam vaš! Posvećujte se da sveti budete, jer svet sam ja! Nijednim se puzavcem što po tlu gmiže ne prljajte!“ (Lev 11, 43a-44).

Ovdje pred važnim časom Kongregacije Vicepostulatura zahvaljuje svoj braći i subraći koji se u molitvi pred vjernicima sjete obaveze molitve (barem sa *Slava Ocu*) za beatifikaciju i kanonizaciju Sluge Božjega na župi, u samostanskoj crkvi ili na misijskim postajama čine „*Antićeve dane*“ da im vjernici dobiju dar spoznaje svetosti Antićeva života. Također i posebna zahvala braći koja su na crkvama, u uredima – u kući - stavili znak i (vitraj, sliku, bistu, skulpturu...) Antićeve svete nazočnosti ili koji se nakon sv. mise s vjernicima pomole za njegovu skorbu beatifikaciju, šireći i time glas o njegovoj svetosti, dijeleći i sličice Sluge Božjega. To bi trebala postati svijest i svim članovima Provincije pred završetak kauze na Svetoj Kongregaciji za proglašenje svetih u Rimu. A gdje subraća na župama, u samostanima ili misijama osobno ili s vjernicima mole za beatifikaciju sluge Božjega fra Ante ili čine „*Antićeve dane*“ za njegovo upoznavanje – šireći glas o njegovoj svetosti - Božja ih pomoć i zaštita neće mimoći po zagovoru čudotvornog Tješitelja.

I na kraju obavještavamo ako netko od braće želi s vjernicima obaviti u župi, samostanu ili misiji „*Antićeve dane*“ može preporukom preko Vicepostulature pozvati predvodnika i propovjednika: ili bivšeg vicepostulatora fra Josipa Šimića ili fra Josipa Lucića ili današnjeg aktualnog vicepostulatora.

Ipak, neka nitko od sve subraće ne zaboravi da je svetost Sluge Božjega bila doista nadnaravni znak njegove neopisive pripadnosti Bogu, a po tome Crkvi, Redu i posebno Provinciji iz koje je ponikao. To je pred Bogom i Crkvom veće od svega čime smo svi danas okupirani.

Svoj braći Provincije i to bez razlike, ma gdje god se nalazili, Sretan Božić i blagoslovljenu 2007.

Napomena

Draga subraćo,

svatko od Vas dobro zna koliko je tko glasilo DOA (u župi, u samostanu i na misiji) širio i preporučivao svojim vjernicima i, također, kako ste podmirivali prema Glasilu svoje obaveze.

Osjećam obavezu da Vas, draga braćo, obavijestimo kako ćemo nastojati, ako bude Božja volja, da Glasilo DOA u većem, ljepšem i bogatijem formatu i sadržaju redovito od 2007. izlazi barem do završetka kauze na Svetoj Kongregaciji za proglašenje svetih, a Vi da ga s ljubavlju i vjerom prihvatite, potpomažete i Vašim dopisima i pomoći u troškovima, te da ga vjernicima preporučite da ga uzmu i čitaju. Vjerujemo da ćete i Vi osobno biti zadovoljniji (od 2007.) s novim i bogatijim sadržajem. No, ako netko

od braće smatra da mu u župi, u misiji ili samostanu za vjernike DOA ne treba neka javi Vicepostulatori da mu ne šalje i mi ćemo takove izbrisati iz evidencije slanja Glasila.

I na kraju, dok će Kongregacija u 2007. svoj posao s ljubavlju i velikom pažnjom raditi na dovršenju kauze Sluge Božjega, Vicepostulatora će nastojati da se ista ova godina (2007.) obilježi s proslavom *90. obljetnice Antićevoga svećeničkog ređenja* i to u Šibeniku po održavanju znanstvenog skupa (simpozija) „*Sluga Božji fra Ante Antić i reevanglizacija redovničkog, svećeničkog i vjerskog života u Crkvi.*“, Naslov smo taj dali, jer se lik Sluge Božjega upravo tako sve sjajnije i jasnije očituje kod dosadašnjih kongregacijskih zapažanja. Simpozij bi se trebao održati u listopadu ili početkom studenoga 2007. i to samo s jednim ciljem da ga i mi redovnici i svećenici, posebno njegova subraća u Provinciji, i svi ostali vjernici što bolje upoznamo.

Fra Vladimir Tadić,
vicepostulator

Četrdeset godina šibenske župe sv. Jeronima

Šibenska gradska župa sv. Jeronima na Meterezima proslavila je ove godine 40 godina postojanja. Glavno slavlje održano je 30. rujna, na blagdan župnog zaštitnika sv. Jeronima, a svečanu misu zahvalnicu predvodio je navečer biskup Ante Ivas. S njime je za oltarom bilo 14 svećenika iz Šibenika i okolnih župa, a među njima i dosadašnji župnici fra Tomislav Brekalo, fra Pero Rastočić i fra Ivan Maletić. Zamijetio se nedostatak prvoga župnika fra Petra Bezine, ali je on svoju nazočnost nadomjestio razgovorom za župni list koji se pojavio ususret proslavi te okrugle župne obljetnice.

Župu sv. Jeronima osnovao je biskup Josip Arnerić. Bilo je to u ono teško doba, ali biskup Arnerić nije čekao bolja vremena, jer se njima onda nije moglo ni nadati. U ono doba današnji je biskup Ivas radio u novoosnovanoj susjednoj župi Njivice. U propovijedi nije propustio istaknuti kako su svećenici onda radili u veoma teškim uvjetima. Iako mučno, Crkva je u tom dijelu grada pomalo rasla i sazrijevala. Nakon što je objasnio što je Crkva, biskupija, župa i župnik, biskup je istaknuo kako je potrebno na ovu obljetnicu obnoviti vjeru u bit Crkve, u Isusa Krista, a onda je istaknuo i važnost Svetog pisma u vjerničkom životu.

Za otvorenje župe prije 40 godina među prikaznim darovima na oltar je bila prinesena kokoš, a za slavlje 40. obljetnice - pršut! I to je bio vidljivi

znak da je metereška Crkva vidno uznapredovala. U povodu ovogodišnje obljetnice, župnik fra Ante Vukušić organizirao je za blagdan zaštitnika sv. Jeronima trodnevnu duhovnu obnovu s bogatim programom. Započelo je u srijedu, 27. rujna u 15. 30 sati čitanjem Svetog pisma. Nekima se to učinilo čudnim i previše, ali su nazočni čitači i slušatelji dokazali da i to ima svoj smisao. Povod za to bio je sam sv. Jeronim koji se zatvorio nedaleko od špilje Isusova rođenja u Betlehemu i na "pučki" latinski jezik godinama "pretakao" Božju riječ kako bi je narod Božji mogao što bolje razumjeti i po njoj se Bogu približiti. U 17. 30 uslijedila je molitva krunice, a zatim misno slavlje s prigodnom propovijedi, koje je sve tri večeri predvodio urednik "Marije" fra Petar Lubina.

Drugog dana, umjesto krunice, upriličena je ura klanjanja, a treće večeri pobožnost križnog puta. Po završetku misnog slavlja fra Petar se susreo prve večeri s mladima, druge večeri u župnoj dvorani "proveo" je nazočne dijelom Isusove domovine dijapozitivima koje je popratio vlastitim tumačenjima. Zadržao se osobito na prikazima Nazareta i Betlehema, u kojemu je sv. Jeronim i završio ovozemaljsku trku, i tako nam još bolje približio njegov lik. Treće večeri nakon misnog slavlja nastavljeno je bdijenje koje se sastojalo od čitanja dijelova Svetog pisma, molitve i razmatranja do dugo u noć. Dotle su marljive Marte nesebično pomagale župniku fra Anti urediti prostorije u kojima će sutra navečer što doličnije moći ugostiti uzvanike.

Od početka meterešku župu poslužuju braća naše Provincije. Tijekom 40 proteklih godina u njoj su se dogodile velike promjene. Njezin život započeo je i niz godina razvijao se u prizemnoj kapeli donedavne župne kuće iznad Jadranske magistrale, da bi nakon Domovinskog rata bila izgrađena nova prostrana župna crkva s pastoralnim centrom pokraj nje. Gradnja crkve započela je g. 2001. za župnikovanja fra Pere Rastočića. Nakon njega, župu je tri posljednje godine vodio fra Ivan Maletić. On je završio građevinske radove na crkvi i okolo nje. Na trgu ispred crkve postavio je ove godine i kip pape Ivana Pavla II. Na temeljima svojih prethodnika, fra Ivan je organizirao brojne duhovne obnove i nizom pastoralnih aktivnosti župu duhovno učvrstio. Od male zajednice od 40-ak vjernika narasla je tako živa Crkva koja je poprimila i određeni profil te svima postala prepoznatljiva. Novi župnik fra Ante nada se da će Bog dati da ubuduće bude još revnija i prepoznatljivija!

Sudionik

MAKARSKA: Proslava trideset godina svećanih zavjeta

U subotu 7. listopada ove godine na blagdan Gospe od Ružarija u franjevačkom samostanu u Makarskoj, fra Frano Botica je u nazočnosti brojne braće, rodbine i prijatelja, proslavio tridesetu obljetnicu svojih svećanih zavjeta. Doživotne zavjete je položio 10. listopada 1976. u ruke tadašnjeg mnp. o. provincijala fra Petra Čapkuna u svojoj rodnoj župi Rudi.

Jubilejska proslava je, kako i priliči, započela euharistijskim slavljem, koje je uz koncelebraciju još sedmorice braće svećenika predvodio i propovijedao definator provincije Presvetog Otkupitelja i domagistar bogoslova o. fra Ante Akrap. Sviranje i pjevanje tijekom sv. mise predvodili su po svećarevoj želji bogoslovi.

U svojoj prigodnoj propovijedi, fra Ante je istaknuo jednu osobitost čovjeka kao bića stvorena na sliku Božju, a to je sjećanje. “ Ono čovjeku omogućuje da se vraća unatrag hodajući od događaja do događaja na tom životnom putu koji je već prešao”. U tom kontekstu važno je kako kaza, uočiti stvarnost da se svaki čovjek nalazi na svojem putu kroz život u pogledu na životni poziv. Osobito je istaknuo važnost pravilnog shvaćanja poziva, koji Bog upućuje svim ljudima koje želi za suradnike, a koje je uvijek dar i Njegovo djelo. Te to da je potrebno upitati se jesmo li na putu vjernog nasljedovanja Isusa Krista. Pri kraju homilije o. fra Ante se osvrnuo i na lik sv. Franje kao čovjeka koji uvijek vrijedi za uzor na putu za Kristom, kao onaj koji je pred očima imao samo Evandjelje svoga Gospodina. S nekoliko zadnjih riječi obratio se i slavljenuku, koji je, kako reče, znan kao redovnik molitve i rada, čestitajući mu ujedno na ovom jubileju.

Drugi dio proslave, nakon Gozbe za stolom Gospodnjim, nastavljen je u bratskom ozračju uz svećani ručak. U takvu raspoloženju nije manjkalo nazdravica i pjesme.

Hoteći, kao i uvijek, što ljubaznije i bratskije ugostiti svoje uzvanike, slavljenuk se pokazao velikodušnim u okrijepi i darivanju. U nazdravici svom bratu i prvom suradniku po službi, gvardijan samostana o. fra Miljenko Odrlić, zaželio je fra Frani, u svoje ime i u ime ostale braće, da proslavi barem još jedan ovakav jubilej. Tako i bilo!

Sudionik

MAKARSKA: Obnovljene orgulje u franjevačkoj crkvi u Makarskoj

Od 13. do 20. studenoga 2006. godine, majstor Miha Cigale i Peter, iz radionice orgulja «Antun Jenko», uradili su zahtjevan i nužan veliki servis orgulja «Braće Rieger» u novoj franjevačkoj crkvi u Makarskoj. Orgulje su bile vrlo dotrajale i u lošem stanju. Zato je bilo potrebno uraditi sljedeće:

- pregled i uređenje kompletne trakture i releja u manualu i pedalu
- izmjena svih dotrajalih miščića u manualu i pedalu
- obnova pedal-klavijature, izmjene filea i pregled ventila u pedalu koji su zapinjali
- uređenje sviraonika, registra spojeva, pedala, manuala i drugo što je bilo potrebno
- popravak registra «Bordon» i lakiranje koža na poklopcima
- popravak prospekta, pranje i letovanje ostalih limenih svirala
- dizanje, čišćenje i ponovno intoniranje svih svirala.

Riegerove orgulje su sagrađene prije sto godina, 1906. op. 1337 u Jägerdorfu za franjevačku crkvu Gospe od Zdravlja u Splitu. Gvardijan samostana fra Ivan Benutić uklonio je stare Pizenardijeve orgulje iz 1781. i zamijenio novim pneumatskim Riegerovim orguljama sa 12 zvučnih registara.

1961. godine iz crkve Gospe od Zdravlja u Splitu, iste orgulje su premještene u korove franjevačke crkve u Makarskoj, pošto su za crkvu Gospe od Zdravlja nabavljene nove, veće i modernije orgulje.

18. kolovoza 1980. graditelj orgulja iz Ljubljane Anton Jenko, sa svojim majstorima, došao je u Makarsku kako bi Riegerove orgulje iz kora premjestio u prezbiterij nove crkve gdje se i sada nalaze, da bi se lakše i bolje obavljali liturgijski obredi. Od tog vremena na orguljama nije rađen veći zahvat.

Sad ovako uređene, uz redovni servis, mogu još dugo vremena kvalitetno služiti liturgijskim obredima.

Kad je već govor o orguljama, vraćamo se u 18. stoljeće i prisjećamo se orgulja fra Petra Nakića koje su ukrašavale Službu božju u samostanskoj crkvi u Makarskoj 174 godine. Naime, Nakić je sagradio orgulje za franjevačku crkvu u Makarskoj 1743. godine koje su postavljene u kor crkve. Godinu gradnje orgulja doznajemo iz obilnih pisanih podataka o Petru Nakiću i njegovim orguljama, koje donosi Emin Armano u svojoj knjizi: *Don Petar Nakić utemeljitelj mletačko-dalmatinske graditeljske škole orgulja*, Bulić 1998.

U arhivu samostana u Makarskoj pronađeno je posljednje, do sad poznato, Nakićevo pismo iz 1769. napisano na talijanskom jeziku, a koje se odnosi na orgulje u crkvi franjevačkog samostana u Makarskoj. Pismo u prijevodu glasi: *Na 20. veljače 1769. ja niže potpisani izjavljujem da osjećam dužnost i imam vlast čvrsto odlučiti, odrediti i obavijestiti Franjevce male braće samostana u Makarskoj u Dalmaciji, u pogledu dnevne obveze služenja misa, zbog donacije mojih orgulja, kako stoji u ugovoru. Tako da onog dana kad prime ovo moje pismo Franjevcima istog samostana u Makarskoj da iz dobrohotnosti uprave svoje molitve Svevišnjem Gospodinu, da mi po svom beskrajnom milosrđu udjeli svoju Presvetu milost, sada i u čas moga prijelaza. Amen. Ja D. Petar Nakić potvrđujem svojom rukom.*

Nakićeve orgulje, od kojih nije ostalo nikakvih ostataka, uklonio je s kora gvardijan fra Alberto Bukić 1917. godine. Od tada do 1961. kada su postavljene Riegerove orgulje, na Franjevačkom učilištu u Makarskoj nije se čuo zvuk orgulja.

Zahvaljujemo o. Provincijalu što je imao osjećaja i razumijevanja za našu franjevačku kulturnu baštinu.

F. M. Čirko

Crkveni pjevački zbor crkve Svih Svetih iz Promajne na smotri zborova u Jajcu

30. rujna 2006. godine u Jajcu je održana deveta smotra hrvatskih pjevačkih zborova u Bosni i Hercegovini. Sudjelovalo je 11 zborova iz Bosne: Mješoviti pjevački zbor «Nikola Šop», Zbor osnovne glazbene škole «Jakov Gotovac» Novi Travnik, KŠC «Sveti Josip» Sarajevo, Zbor Frame – Rama, Mješoviti zbor HKD «Napredak» Zenica, Hrvatsko pjevačko društvo «Nada» Banja Luka, Crkveni zbor mladih «Sperantes» Jajce, Hrvatski mješoviti župni zbor «Sveti Ivan Krstitelj» Uzdol – Rama, Zbor «Viteški akordi» Vitez, Mješoviti zbor župe «Uznesenja Marijina – Mirjam» Tolisa, HKD «Napredak» zbor «Tomislav» Bugojno i Crkveni pjevački zbor crkve «Svih Svetih» iz Promajne (župa Bast Baška Voda), pojačan pjevačima iz Muškog zbora franjevačke crkve u Makarskoj, pod vodstvom fra Mile Čirka.

Organizatori su bili: Hrvatska matica iseljenika u Bosni i Hercegovini, Hrvatska kulturna zajednica u Bosni i Hercegovini, Općina Jajce, HKD «Napredak» Jajce, podružnica «Stjepan Tomašević» i Franjevački samostan u Jajcu.

Među pokroviteljima: Radio televizija Jajce, TV Kiseljak i HTV Mostar.

Voditeljica programa bila je Brankica Jakešević.

Smotra je počela euharistijskim slavljem u crkvi Uznesenja BDM u Jajcu na kojoj su sudjelovali svi zborovi. Zatim su se zborovi okupili u Dvorani doma kulture. Na početku je programa mješoviti zbor «Nikola Šop» iz Jajca otpjevao hrvatsku himnu «Lijepa naša», a zatim je odsvirala himna Bosne i Hercegovine. Nakon toga svaki je zbor izvodio svoje pjesme.

Zbor iz Promajne bio je jedini zbor iz Hrvatske pa je s posebnim oduševljenjem pozdravljen i nagrađen snažnim pljeskom poslije izvođenja svojih pjesama.

Sve je završilo svečanim i bogatim domjenkom u dobrom i veselom druženju.

FMČ

Proslava svetkovine sv. Franje u Makarskoj

Kao i svake godine, tako i ove 2006., svetkovina Sv. Franje je svečano i dostojanstveno proslavljena u franjevačkoj crkvi u Makarskoj.

Vijest o proslavi je značajna zato što je ove godine prvi put Ženski zbor franjevačke crkve u Makarskoj sudjelovao u obredu preminuća našeg sv. oca Franje s Večernjom. Obred se odvijao skladno i dostojanstveno. Himan i psalme pjevali su u dva kora fratri i Ženski zbor, koralne melodije sami fratri, a pjesme sv. Franje svi zajedno.

Obredu su prisustvovali članovi Franjevačkog svjetovnog reda i vjernici.

Poslije obreda, na zajedničkoj večeri okupili su se fratri, članovi Ženskog zbora i članovi Franjevačkog svjetovnog reda. Na kraju su svi bili veseli i zadovoljni u ugodnu druženju čekajući sutrašnju svečanu proslavu svetkovine sv. Franje.

Svečano euharistijsko slavlje predvodio je gvardijan samostana fra Miljenko Odrlić, a Muški zbor je uzveličao slavlje svojim skladnim pjevanjem.

Na svečanoj večeri su se našli okolni župnici, časne sestre, suradnici samostana, predstavnici općine i gradskih službi.

Sudionik

VISOVAC: Proslava svetkovine Sv. Franje

Uoči Sv. Franje, 3. listopada, na Gospinom otočiću – Visovcu u večernjim satima molila se Večernja sv. Franje i Obred preminuća našeg Serafskog Oca.

Jutarnje sate preplavile su bratske čestitke i priprema za euharistijsko slavlje. Euharistijsko slavlje u zajedništvu sedamnaestorice koncelebranata predvodio je visovački gvardijan fra Žarko Maretić, a skladnim pjevanjem uzveličali naši novaci.

U sveukupnom slavlju sudjelovalo je 39 fratara iz Drniša, Šibenika i Ravnih kotara. Nakon zajedničkog ručka i bratskih pjesama brojni su pošli u lađu prema Stinicama. Bez obzira na jako jugo što je nosilo lađu «na sve strane», braća se nisu pokolebala nego su i dalje nastavila s pjesmom slaviti Svevišnjega zbog današnjeg dana.

Doplovivši na Stinice pružili smo, uz iskrene pozdrave, jedni drugima desnicu te požurili na listopadsku pobožnost.

Fra Stjepan Matić

Mješoviti zbor mladih župe Gospe od Zdravlja u Sindelfingenu

Mješovit zbor mladih župe Gospe od Zdravlja i klapa Gospe od Zdravlja, njih oko 60 članova, sa svojim voditeljima fra Stipicom Grgatom i s. Zorislavom Radić, na poziv fra Marinka Vukmana održali su 14. i 15. listopada 2006. humanitarne koncerte u Sindelfingenu. Humanitarni koncert pod nazivom „Ne dam te nikom, Majko Hercegovino” upriličen je na 10. obljetnicu „Hercegovačkih večeri” koje se već tradicionalno organiziraju na području pokrajine Badenwürttenberga. Sav prihod s te večeri namijenjen je obnovi bolnice u Mostaru. Uz mlade iz Splita, prisutno mnoštvo su zabavljali razna kulturno-umjetnička društva i skupine koje njeguju domaće običaje. Koncert je završio nastupom popularne grupe Dalmatino. Zanimanje za ovaj koncert bilo je neočekivano veliko, tako da su, nažalost, mnogi ostali ispred vrata.

Zbor mladih župe Gospe od Zdravlja je sutradan, 15. 10., sudjelovao na nedjeljnoj svetoj misi u crkvi Presvetog Trojstva u Sindelfingenu, koja tradicionalno okuplja Hrvate na nedjeljno euharistijsko slavlje. U prepunoj crkvi zbor je pjevao za vrijeme svete mise, a nakon mise održao je prigodni koncert sastavljen od repertoara koji će uskoro biti objavljen na CD-u.

Članove zbora i njihove voditelje u Sindelfingenu i Böblingenu udomile su hrvatske obitelji. Zbor je uz koncerte uspio naći vremena i za razgledavanje i upoznavanje kulturnih znamenitosti. Tako smo se na dolasku u SR Njemačku najprije zaustavili u bavarskoj prijestolnici Münchenu, a jedan dan smo proveli razgledavajući Stuttgart pod stručnim vodstvom gospođe Biserke Lukan.

Atmosfera na putovanju je bila vesela i raspjevana kako to i priliči mladima. No nisu se zaboravile ni Večernja ni molitva krunice. Kućama smo sretno stigli u ponedjeljak oko podneva, obogaćeni za još jedno iskustvo i nezaboravan susret. Za ovo divno putovanje, nove susrete, nova poznanstva i lijepe uspomene zahvalni smo u prvom redu neumornom fra Marinku Vukmanu, voditelju hrvatske katoličke misije u Sindelfingenu, časnim sestrama Rozariji i Bogoljubi, zauzetim članovima misije i svim dragim hrvatskim obiteljima u Sindelfingenu i Böblingenu, našem gvardijanu u Splitu o. fra Anti Bilokapiću te posebice našim splitskim sponzorima. Na sve njih zazivamo Božji blagoslov i zagovor naše zaštitnice koju u Splitu častimo kao Gospu od Zdravlja.

Nicolina De Micheli Vitturi

DUBRAVICE: Proslavljena svetkovina sv. Katarine

Župljani župe Dubravice i štovatelji sv. Katarine, djevice i mučenice iz Aleksandrije, na svečan način obilježili su dan svoje Zaštitnice, 25. studenoga.

Slavlje je počelo procesijom i pjevanjem litanija, a euharistijsko slavlje, koje je predvodio fra Josip Cvitković, meštar novaka, uzveličalo je radosno i svečano pjevanje cijele župne zajednice.

Župnik fra Krešimir Mikelić po završetku euharistijskog slavlja zahvalio se Bogu, braći svećenicima, na poseban način voditelju slavlja fra Josipu Cvitkoviću i skradinskom dekanu don Franji Glasnoviću, novacima sa Visovca, časnim sestrama i svim sudionicima slavlja.

Već od davnina se ponavlja poznata izreka: «Sveta Kata, snig na vrata!», ove godine na sv. Katu u Dubravicama, ne samo da nije bilo bijelog pokrivača, nego je sjalo sunce i bilo vrlo toplo, kao da je proljeće. No valja reći da je bio topao i bratski prijem župnika fra Kreše za stolom u župnom stanu.

Fra Stjepan Matić

Prije 50 godina zakoračili smo na ovaj Put

Na spomendan bl. Ivana Duns Scota, 8. studenog 2006. petorica kolega sastali su se u Slivnu kako bi se prisjetili svog dolaska u sjemenište davne 1956. godine. Te godine u sjemenište u Sinju upisalo se 13 prvaša.

Tokom školovanja sedmorica su napustila taj životni put: trojica su otišla iz sjemeništa, trojica su otpuštena iz novicijata i jedan je napustio bogosloviju. Ostala su šestorica: fra Rafael Begić, fra Silvestar Bota, fra Mile Čirko, fra Berislav Nikić, fra Eugen Poljak i fra Stipe Poljak. Fra Berislav nije uspio doći na ovaj skromni ali simpatični susret pa je kolegama telefonski kazao da je duhom i srcem s njima. Slavljenicima se pridružio fra Dominik Radić, kako bi nadomjestio odsutnog fra Berislava.

U 11 sati su slavili svetu Misu u zahvalu dragom Bogu za sve milosti koje su primili kroz pedeset godina i na Misi se prisjetili svih svojih odgojitelja i profesora, provincijala i roditelja. Jedinom živom profesoru fra Karlu Jurišiću molili su za zdravlje, a za sretnu vječnost tridesetorici profesora. Ovdje navodimo i njihova imena jer su ti ljudi još i danas dio nas, dio našeg duha i srca: fra Gabro Nikolić, fra Stanko Petrov, fra Mijo Anušić, fra Gašpar Bujaš, fra Stanko Vidić, fra Karlo Kosor, fra Frano Nimac, fra Marijo Stipić, fra Vjenceslav Glibotić, fra Leon Bošnjak, fra Celestin Belamarić, fra Stanko Bačić, fra Jerko Šetka, fra Milan Šetka, fra Šimun Šipić, fra Karlo Nola, fra Bozo Vučo, fra Ante Jadrijević, fra Frano Carev, fra Jure Radić, fra Krsto Kržanić, fra Anđelko Milanović, fra Ivan Glibotić, fra Vjenceslav Nakić, fra Roko Tomić, fra Josip Soldo, fra Ćiro Markoč, fra Štipan Šandrić, fra Štipan Vučemilo i gospodin Marin Juras.

Provincijal koji nas je primio u sjemenište bio je o. fra Jerko Lovrić.

Svi su ti ljudi bili veliki iskrenom pobožnošću, znanjem i krepošću. Ako u nama ima nešto dobra, to je njihova ostavština. Uz njih, sjetili smo se i svojih dragih roditelja koji su svojom žrtvom, ljubavlju i molitvom pratili naš život. Na završetku Mise ispjevali smo Tebe Boga hvalimo i Salve Regina. Iza toga je bio objed u slivanjskoj župskoj kući kojeg je pripremio domaćin fra Rafael Begić.

U prigodnoj homiliji fra Rafael Begić je istaknuo:

«...ove godine se navršilo 50 godina da smo stupili u sjemenište. Korijen i temelj svega našeg doživljavanja kroz 50 godina u našem redovničkom i svećeničkom življenju jest dolazak u sjemenište. Zato je više nego logično da se ovom skromnom komemoracijom prisjetimo našeg ulaska u sinjsko sjemenište. Sjećajući se tog događaja, dajemo važnost svim događajima u

našem životu kroz ovih 50 godina. Ako cijenimo svoj redovnički i svećenički život i sve što se u njemu zbivalo, trebamo dati važnost, obilježje našem prvom koraku na našem redovničkom i svećeničkom putu. Taj prvi korak usmjerio je naš cijeli životni put. Svijet stalno slavi neke obljetnice. Ove godine se slavi 250 godina od rođenja Wofganga Amadeusa Mozarta i 150 godina Nikole Tesle. U tim slavljinama makar malo sudjelujemo i mi. Mi nismo tako veliki ljudi i nitko naše obljetnice neće obilježiti. Mi smo sebi ipak najvažniji. Pa naše obljetnice obilježimo makar mi međusobno.

Čini mi se da nas na to obvezuju i naši pokojni odgojitelji i profesori. To su bili ljudi veliki u znanju i kreposti. Tko će ih cijeniti i sjetiti ih se ako nećemo mi njihovi gojenci i učenici? Reći ćete mi, kolege, zašto to drugi ne komemoriraju? Nikad nismo čuli da se starije generacije od nas sastaju na proslavu ulaska u sjemenište.

Smatram da je to zato što ljudi ostare i emocije se ohlade. Nema više zanosa ni ushita kao u mladenačkim danima. Ništa više starog čovjeka ne zanosi nego kako će proživjeti dan za danom. I još se bori sa svojom bolešću.

Ako nam je tijelo ostarjelo, nastojmo zadržati ili probuditi koji plamičak zanosa i ushita i za ovakve susrete.

...Suživot s kolegama mjerilo je našeg suživota s drugim fratrima i uopće suživota s drugim ljudima. Ako nisam uspio razviti kolegijalan odnos prema kolegama, nešto nedostaje mojoj osobnosti. Zatvorene sam naravi, negativistički usmjeren prema drugima te na njima uvijek gledam nešto crno i odbojno. To je moj nedostatak a ne mojih kolega. Ako istinski razmišljamo jedan o drugome, naći ćemo u svakome od nas puno pozitivnih i lijepih odlika. Ima i svaki od nas nedostataka kao i svaki čovjek ali njih trebamo nadići te uočiti svijetle strane svog kolege.

Sve u svemu, trebali smo kroz ovih 50 godina više kontaktirati, više se skupa veseliti, više razgovarati, više se potpomagati.

(...)Smatram da je po našoj teologiji, našem Evandjelju i našim redovničkim pravilima najvažnije djelo ljubavi. Cijelo Evandjelje je poema ljubavi. Mi u našim propovijedima bučimo o ljubavi. Sv. naš otac Franjo kaže: 'Ako majka ljubi svog tjelesnog sina, koliko više mi moramo ljubiti svog duhovnog brata'. Našu zajednicu nazivamo bratstvo. U njemu je bitno zajedništvo. Kako ćemo to bratstvo i zajedništvo živjeti ako se ne sastajemo upravo na ovakvim sastancima koji nisu službeni, nego koji su upravo bratski? I ovaj naš skromni susret zrna je naše međusobno stvarne ljubavi i bratstva.

Na kraju bih rekao da nas i dragi Bog obvezuje na ovu komemoraciju, da Njemu zahvalimo što nam je dao veliki dar svećeničkog i redovničkog poziva: što nam je dao veliku milost da u tom zvanju ustrajemo. Mnogi su

naši kolege napustili ovaj životni put. Zahvaliti trebamo i našoj nebeskoj Majci, došli smo u sjemenište pod okrilje čudotvorne Gospe Sinjske. Ona nas je sigurno s ljubavlju primila na našem dolasku u Sinj i našem pedesetogodišnjem putu. Sve velike odluke čine ljudi u mladosti, čak u djetinjstvu. U mladosti se ljudi odlučuju za životno zvanje te se u tom smjeru školuju; u mladosti ljudi biraju bračnog druga.

Mi smo s petnaest godina "zagazili" na ovaj uzvišeni životni put pa tom romantikom osvježujemo danas svoje starije godine. »

FRB

Samostan Čudotvorne Gospe Sinjske

Pred kraj godine redovito se sređuju dojmovi prošlosti i stvaraju programi za budućnost. Zašto bi u tome mi bili izuzetkom? A u našem samostanu od svetkovine Velike Gospe do danas bilo je dosta događaja koji zaslužuju našu pozornost, bilo da su već postali prošlost, bilo da traju. Naime, često ponavljamo da je povijest učiteljica života i ako je tako onda nam ono što smo proživjeli može mnogo pomoći da u budućnosti manje griješimo i bolje postupamo u svim našim djelatnostima. A tih djelatnosti, kada je u pitanju samostan u Sinju, nije nikada pomanjkalo. Zato ćemo ovdje ukratko pokušati iznijeti ono najvažnije i to prvenstveno radi poboljšanja postojećeg stanja i boljeg sagledavanja budućih djelovanja.

Svetište Gospe Sinjske

Svi mi dobro znamo što za našu Provinciju, Dalmaciju i cijelu Hrvatsku znači svetište Čudotvorne Gospe Sinjske. No, nije dovoljno samo znati, nego treba sve poduzimati što je u našoj moći da Svetište opravda svoju duhovne i sve druge vrijednosti i bude oaza duhovne okrjepe i mira za sve one koji u njega dolaze. Da u tome ne bismo posustali neka nam i ovogodišnji događaji budu „domaća zadaća“.

Dakle, sve je očitije da se broj hodočasnika u naše Svetište povećava. Tako je npr. ove godine u devetnici Gospi i na njezinu svetkovinu podijeljeno 170 000 sv. pričesti. Osjeća se i sve jači zelus vjernika za sudjelovanjem u pojedinim pobožnostima. Tako je ove godine na molitvenom bdijenju uoči svetkovine Velike Gospe, koje su predvodili fra Ante Vučković i fra Ante Čovo, bilo neočekivano mnogo vjernika. Zapaža se i veća suradnja naših vjernika, koji su spremni pružiti svaku vrstu pomoći, bilo duhovne bilo fizičke. Tu osobito treba spomenuti članove FRAM-e, FSR i neokatekumena.

Dok im se zahvaljujemo, pozivamo ih na daljnju međusobnu suradnju, jer će to, nadamo se, pridonijeti većem duhovnom rastu. Da se sve odvija bez većih poteškoća neizostavni su i oni takozvani „drugi“ sadržaji. Svjesni toga, ove smo godine poboljšali uvjete za ispovijedanje tako što smo natkrili prostor uz staru gimnazijsku zgradu i postavili pomične pregrade između ispovjedaonica i tako stvorili uvjete za dostojanstvenije i mirnije obavljanje sakramenta pokore.

Rekosmo na početku da raste broj hodočasnika u svetištu. To potvrđuje činjenica da je od svetkovine Velike Gospe do početka studenoga svake subote i nedjelje u svetištu hodočastilo po petnaestak autobusa punih vjernika. Istina, u velikom broju slučajeva to su isti hodočasnici koji odlaze ili se vraćaju iz Međugorja, ali to ne umanjuje ono što smo istaknuli. Svaku skupinu vjernika dočeka netko od pastoralnog osoblja, pozdravi ih, upozna s poviješću i aktualnim događajima u Svetištu i na kraju predvodi molitvu. Hodočaste najviše vjernici iz Hrvatske, a najbrojnije su skupine iz Zagreba, Hrvatskog zagorja, Slavonije i Like. Pojedinačna hodočašća i ona u manjim skupinama teško je pratiti, ali su i ona mnogobrojna.

Sve nas ovo potiče da još bolje prionemo radu u svetištu, a ističe se i nužnost službe tajnika u svetištu.

Župa Gospe Sinjske

U našoj župi, najbrojnijoj u našoj nadbiskupiji, usprkos nedostatka pastoralnog osoblja, odvija se mnogobrojan i aktivan život. Uz one obavezne župne dužnosti, tjedno se održava župni vjeronauk za prvopričesnike i krizmanike. U ovoj školskoj godini za sakrament Potvrde pripremamo 320 mladića i djevojaka, a tako isto i za prvu sv. Pričest. Da bi priprava i za sakramente i za život bila što potpunija i cjelovitija organiziraju se susreti s roditeljima i s tim u vezi održavamo susrete na kojima nastupaju odgovarajući stručnjaci, tj. psiholozi, liječnici i teolozi. Nije zapostavljen ni sakrament Ženidbe. Naime organiziraju se redoviti zaručnički tečajevi za zaručnike iz cijele Sinjske krajine. Od Velike Gospe do danas na dva tečaja dolazilo je 70 parova, a treći počinje ovih dana.

Tu su i drugi oblici pastoralnog rada. U župi djeluje FSR, Franjevačka mladež, tri neokatekumenske zajednice, ministrantska zajednica i molitveni vijenac Kraljice obitelji. U župi djeluje i mješoviti župni zbor, zbor mladih i dječji zbor.

Svake nedjelje tiskamo župni listić, a na HIT radiju nedjeljom je vjerska emisija. Župa ima i svoj Caritas koji mjesečno pomaže i do 100 obitelji. Za ove Božićne blagdane organizirat ćemo „Božićni sajam“ i sav prihod

namijeniti za potrebnu braću. Ovdje moramo spomenuti da bi sve ovo bolje funkcioniralo kada bismo imali brojnije župno osoblje, jer činjenica je da grad Sinj nema svoga kapelana. Znamo da nema veliki broj braće na raspolaganju u našoj zajednici, ali ipak mislimo da bi se o ovom problemu trebalo povesti računa.

Samostan

Zbog više ustanova, koje kroz dugu povijest djeluju u našem samostanu, u njemu živi i veliki broj braće. Sada nas je 28, od čega njih osam nema nikakvih službenih zaduženja, ali to ne znači da ne sudjeluju u radu i životu samostana. Među njima su i dva bolesnika, od kojih jedan isključivo ovisi o svakodnevnoj pomoći drugih. Kao što se može vidjeti iz prethodnog izlaganja u samostanu su braća koja djeluju u pastoralu i braća koja djeluju u našim odgojno-obrazovanim ustanovama.

Iako je samostan nedavno obnovljen, ipak će trebati dosta vremena dok se „isprave“ propusti koji su učinjeni kod obnove. Nedavno smo završili rekonstrukciju grijanja i uz to obavili usputne radnje koje je taj posao zahtijevao. Samostansko spremište za hranu premješteno je u podrum bivše školske zgrade, a u prostore gdje se ono do sada nalazilo (podrum muzejske zbirke) bit će smješteni djelatnici Caritasa. Treba svakako premjestiti praonicu, jer mjesto (IV. kat) na kojem se sada nalazi uopće ne odgovara svojoj svrsi. U vezi s tim već su učinjene konzultacije i vjerojatno će praonica također biti smještena u podrum bivše školske zgrade. Poseban problem i samostana i crkve je nedostatak skladišnog prostora, a i za biblioteku treba pronaći optimalnija rješenja. Povratak u naše vlasništvo stare gimnazijske zgrade na pijaci tapka u mjestu. Čini se kao da nekima ne odgovara da vrate ono što su nasilu oduzeli.

Franjevačko sjemenište – U sklopu samostana djeluje i naše sjemenište. Istina, trebamo biti sretni što imamo ovaj, još uvijek, temeljni odgojni zavod, ali je isto tako istina da nas njegovo današnje stanje treba potaknuti da se prenememo i malo ozbiljnije i odgovornije radimo na zvanjima. Znamo da bez podmlatka nemamo ni budućnosti. Danas u sjemeništu imamo 15 kandidata. Je li to ono što nama treba, ili je to rezultat naše donedavne samouvjerenosti „da nas ima i da neće biti problema dok je ovako“?! Osobno mislim da bi nam bilo bolje više pažnje posvetiti ovim i drugim važnim pitanjima u provinciji, a ne da toliku snagu usmjerimo na nekoliko statutarnih paragrafa.

Franjevačka klasična gimnazija – I naša gimnazija je povezana sa samostanom. Istina, nekoć je to bilo „jedno tijelo“, ali vremena se mijenjaju. Kada je škola dobila pravo javnosti i otvorila vrata ne samo vanjskim učenicima, nego i profesorima, i uz to preselila u zgradu uz alkarsko trkalište, kao da se pomalo odvojila od samostana. Ipak i dalje je ona povezana sa samostanom,

jer osim što su u njoj i naši sjemeništarc i veliki broj profesora živi i djeluje u samostanu.

Što se tiče profesorskog kadra, u školi djeluje jedanaest svećenika franjevac i desetak vanjskih profesora, a od ove školske godine ravnatelj je fra Josip Grbavac. Prije četiri godine otvoreno je jezično odjeljenje, pa tako imamo klasično i jezično odjeljenje. U posljednje vrijeme osjeća se manja zainteresiranost za klasični program, dok za onaj jezični nema problema. Već duže vremena, bolje reći od dolaska HD postoji želja da se otvori konvikt za muške učenike, čime bi se otvorila i veća mogućnost ne samo za dovoljan broj učenika, nego i mogućnost većeg broja kandidata za svećenike. Ostvarenju tog plana pomogao bi cjeloviti povratak školske zgrade, ali i stare zgrade na pijaci.

Iz svega što smo ovdje iznijeli bjelodano je da je polje našega rada dugo i široko, ali je na nama da bude i dovoljno „duboko“, jer o tome ovisi naša uspješna sadašnjost i obećavajuća budućnost.

U okružju našeg samostana djeluju i naša braća na devet župa o čemu bi također trebalo nešto reći. Kako nisam uspio s njima razgovarati o mogućim temama ili izvještajima ovaj put izostaje taj dio izvještaja.

FAS

VISOVAC: Duhovne vježbe

Poučeni primjerom Gospodina našega Isusa Krista koji se povlačio u osamu, te je i svoje učenike u trenutku kad su bili iscrpljeni od silnog mnoštva pozvao da se odmore (Mk 6,31), pošli smo nas dvadeset sedmorica na Duhovne vježbe na Gospin otočić - Visovac u tišinu i osamu.

Daleko od očiju javnosti povukli smo se na molitvu u osluškivanju nutarnjeg glasa i ljepoti gledanja iznutra.

Duhovne vježbe trajale su od 5. do 10. studenoga 2006. godine, a voditelj je bio fra Joško Kodžoman. Svojim načinom govora i ozbiljnom pristupu privukao je pozornost braće koja su se duhovno pripremila za te dane.

Svakako valja napomenuti da je svojim pjevačkim umijećem fra Krešimir Mikelić dao poseban obol da su trenuci što smo ih proveli u zajedničkoj molitvi postali još svečaniji.

Po završetku duhovnih vježbi uslijedio je bratski pozdrav i zahvala voditelja fra Joška. Na poseban način se zahvalio ocu gvardijanu fra Žarku Maretiću kao i fra Josipu Cvitkoviću, meštru i fra Stojanu Damjanoviću, domeštru.

Fra Joško je, nakon završnih riječi, bio nagrađen velikim i iskrenim pljeskom što je bio jedan od znakova da su braća proteklim vremenom bila zadovoljna.

Fra Stjepan Matić

LIŠANE OSTROVIČKE: Proslava blagdana Sv. Nikole Tavelića

Izuzetno lijep dan na blagdan Sv. Nikole Tavelića privukao je brojne vjernike, kako iz same župe Sv. Nikole Tavelića – Lišane, tako i iz susjednih župa.

Procesijom je započelo središnje euharistijsko slavlje. Fra Ivan Nimac, uz kolege fra Božu Morića, fra Žarka Maretića, fra Božu Ćurčiju, fra Petra Pletikosu, fra Petra Teskeru i fra Stjepana Matića predsjedao je euharistijskim slavljem.

Fra Ivan je u prigodnoj propovijedi govorio o smislu života istaknuvši kako: «... tko čvrsto vjeruje u Boga i pouzdano se u nj ufa, ima se pravo radovati njegovoj ljubavi, jer Bogu vjerno služiti, znači kraljevati!»

Euharistijsko slavlje je uzveličao župni zbor mladih, pod ravnanjem sestre Ljiljane Radaš. No, valja naglasiti da je poseban ton dalo pjevanje odraslih muškaraca koji su bili raspoređeni u dva kora.

Po završetku euharistijskog slavlja, župnik fra Božo Morić se zahvalio Gospodinu, izvoru svake svetosti, potom svećenicima, pjevačima i svem narodu Božjem.

Prilikom svečanog blagoslova fra Ivan je zaželio da sveukupan život na zemlji bude u moru blagoslova Božjega.

Fra Stjepan Matić

SPLIT: Koncert mješovitog zbora Gospe od Zdravlja

U prigodi pripreme za blagdan naše nebeske zaštitnice Dobre Majke na Dobrome koju slavimo 21. studenoga, kako je već običaj dugi niz godina, naša župa organizirala je u devetnici Gospi od Zdravlja, od 12. do 20. studenog (nakon svete mise) niz kulturnih događanja. Ova je godina, međutim, za našu župu posebna, jer u njoj slavimo dvije značajne obljetnice: 70 godina

izgradnje crkve Gospe od Zdravlja i 60 godina osnutka župe Gospe od Zdravlja.

Prigodom ove značajne obljetnice, dana 14. studenog 2006. godine koncert duhovnih skladbi održali su solisti i mješoviti pjevački zbor Gospe od Zdravlja, uz orguljašku pratnju časne sestre Zorislave Radić, a pod vodstvom dirigenta fra Stipice Grgata.

Većina izvedenih djela, kojih je ukupno bilo devet, posvećena je dragoj Gospi, a sam koncert završio je svečanim „Cum sancto spiritu“ iz „Glorie“ Antonia Vivaldia.

Publika je nadahnuto izvođenje i solista i mješovitog pjevačkog zbora nagradila burnim pljeskom.

Nakon koncerta upriličena je mala svečanost. Najprije smo se prisjetili naših dragih pokojnih članova pjevačkog zbora kao i dugogodišnjeg voditelja fra Stanka Romca i tako na trenutak oživjeli uspomene na drage ljude kojih više nema među nama, a koji su utkali dio sebe u ovu župu i ovaj samostan.

A stalnim članovima je naš samostan upriličio priznanje za dugogodišnje neprekidno pjevanje u zboru, odnosno Papin blagoslov, koje je gvardijan fra Ante Bilokapić podijelio članovima koji imaju između 20 i 60 godina pjevačkog „staža“.

To su slijedeći članovi:

20 godina pjevanja -	Ivana Mogić Melvan,
25 godina pjevanja -	Ladislav Džoja i Suzana Mihaljević,
30 godina pjevanja -	Željko Novačić, Nenad Vučić, Zlatko Gligo, Mate Bosnić, Mirjana Kožuh, Gordana Poklepović, Nikica Jurun, Danijela de Micheli Vitturi, Hajdi Gašpić i Zoran Bošković,
35 godina pjevanja -	Elfriede Smodlaka i Ivan de Micheli Vitturi,
40 godina pjevanja -	Elza Jurun, Vanja Martinac, Branko Kreitmeier i Karmela Gabrilo,
45 godina pjevanja -	Špiro Bilić i Ksenija Brčić,
50 godina pjevanja -	Nediljko Smodlaka, Mihovil Volarević i Ivan Gabrilo,

a čak 60 godina pjevanja proslavile su Nada Milić i Mirjana Plejić.

Dvije slavljenice koje neprekidno pjevaju u zboru 60 godina, gospođe Nada Milić i Mirjana Plejić, odnijele su cvijeće na oltar naše Gospe od Zdravlja,

a za to vrijeme je mješoviti zbor zajedno s pukom zapjevao dragu pjesmu „Čuj vruću molbu“ našoj Dobroj Majci na Dobrome i još jednom se na taj način preporučio i nebeski zagovor izmolio od One koju častimo i kojoj se utječemo.

Suzana Mihaljević

Pisac «Pismarice» i bogoljub i domoljub

Kao i svake godine tako je i ove na Zagrebačkom velesajmu održana međunarodna manifestacija Interliber, sajam knjiga, ne samo hrvatskih izdavača, nego i mnogih iz inozemstva. Na izložbenom prostoru Školske knjige, najvećega izdavača u Hrvatskoj, uz brojna nova izdanja, izloženo je i novo i kompletno izdanje *Razgovora ugodnoga naroda slovinskoga* koje je fra Andrija Kačić prvi put objavio u Mlecima prije 250 godina (1756.-2006.) .

Dosad je objavljeno preko 70 izdanja, od kojih je najznačajnije ono što ga je dr. Tomo Matić, predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, objavio u ediciji Stari pisci hrvatski (Zagreb, 1942., str. LX+625). To je prvo kritično izdanje u kojemu je priređivač uspio odgovoriti na vrlo mnogo pitanja. Kako je svako ljudsko djelo nesavršeno, tako ni dr. Matić nije uspio riješiti sve probleme. Stoga se akademik dr. Josip Vončina još jednom prihvatio istoga posla i uspio riješiti, reklo bi se, «gotovo sve». On je objavio drugo kritičko izdanje (Sveučilišna naklada Liber, Zagreb, 1988., str. 1022.) . Zajedno s Razgovorom ugodni objavljeno je i djelo Matije Antuna Reljkovića Satir iliti divji čovik, a priložena je velika i izvrsna studija s komentarom. J. Vončina je tim izdanjem riješio, moglo bi se reći, sva pitanja i probleme.

U prigodi «Godine fra Andrije Kačića Miošića» (1704. -2004.) , koju je proglasilo Ministarstvo prosvjete, održane su brojne crkvene, znanstvene i kulturne manifestacije. Kao svoj prilog «Kačićevoj godini» najveći izdavač u Hrvatskoj Školska knjiga objavila je monografiju dr. Stipe Botice o fra Andriji Kačiću Mišiću (Zagreb 2003., str. 331.) .

Tada je Uredništvo Zbornika «Kačić» predložilo izdavaču da bi trebalo objaviti novo izdanje Razgovora ugodnoga i to kompletno izdanje (prozu i poeziju), jer su izdavači redovito izdavali samo pjesme, pa čak i izbor pjesama. Posebno je to važno sada kad je priređeno spomenuto kritičko izdanje (Matić-Vončina). Izdavač je prihvatio prijedlog i novo je izdanje objavljeno i prezentirano na Interliberu, 8. studenoga ove godine. Na

prezentaciji su govorili: Ante Žužul, vlasnik i ravnatelj Školske knjige, Stipe Botica, priređivač izdanja, Miroslava Vučić, urednica, i fra Gabrijel Jurišić, urednik Zbornika «Kačić». Ovdje prilažemo

tekst što ga je na prezentaciji izgovorio fra Gabrijel.

«Illustrissimi viri, doctissimi magistri, carissimi cultores fratris Andreae Kačić Miošić, salutem plurimam et «Pax et bonum!»

Cijenjena gospodo, poštovatelji uzornoga redovnika i velikoga prosvjetitelja fra Andrije Kačića, srdačno vas pozdravljam našim franjevačkim pozdravom: «Mir i dobro!»

*Pokoj Tebi, Starče Milovane,
oji rodu «Pismaricu» dade
«Korabljom» da mu vida jade,
dok mu zora boljeg dana svane.
Hladnu ploču što Ti kosti skriva
haran narod pobožno cjeliva.*

1760.

Tu je pjesmicu složio prije 120 godina fra Gabrijel Puratić, veliki znalac i štovatelj Starca Milovana. Pjesnik je u nekoliko stihova kazao sve o fra Andriji Kačiću. Epitaf je urezan u mramornu ploču koja se nalazi na ulazu u crkvu Sv. Marije u Zaostrogu. Ta je, naime, crkva mauzolej proslavljenoga pjesnika Razgovora ugodnoga naroda slovinskoga.

Ipak, prije nego progovorim o «Pismarici» Starca Milovana, evo samo riječ o jednoj današnjoj stvarnosti za koju bi možda neki rekli da je koincidencija, a drugi da je slučaj. Budući da se ništa ne događa sine Providentia Divina - bez Božje Providnosti, uvjeren sam da je ovaj današnji, nazovimo ga tako, «Dan Starca Milovana na Interliberu» posebni Božji dar svima nama, jer danas, 8. studenoga, slavimo blagdan bl. Ivan Duns Skota (1308), pročelnika franjevačke filozofske i teološke škole, profesora u Canterburyu, Oxfordu, Parizu i Kölnu, gdje u franjevačkoj crkvi počivaju zemni ostaci toga velikog genija. I baš danas, na njegov blagdan, prezentiramo novo izdanje «Razgovora ugodnoga naroda slovinskoga», najvažnijega djela Starca Milovana, koji je sam na naslovnoj stranici svoga velikog filozofskog djela «*Elementa peripatethica*» (1752.) istaknuo da je taj filozofski priručnik napisan «*juxta mentem subtilissimi doctoris Joannis Duns Scoti*». Dakle, filozofski priručnik u duhu veoma oštroumnog naučitelja Ivana Duns Skota.

Prije dvije godine slavili smo *Godinu fra Andrije Kačića*, koju je proglasilo Ministarstvo prosvjete, a Hrvatski sabor bio pokroviteljem svih slavlja. Na Interliberu, ovdje na Zagrebačkom velesajmu, 14. studenoga 2003. godine,

predstavili smo monografiju dr. Stipe Botice «*Andrija Kačić Miošić*», koju je objavila Školska knjiga, na čelu s gosp. Antom Žužulom.

Ondašnji plan i dogovor da treba objaviti kompletan tekst (prozu i poeziju) Razgovora ugodnoga naroda slovinskoga fra Andrije Kačića Miošića, danas, u ovom svečanom trenutku, vidimo da su ostvareni, marnim zalaganjem mnogih koji su na tomu poslu radili. Od preko 70 izdanja «Pismarice» Starca Milovana manji ih je broj objavio potpun tekst, tj. i prozu i poeziju. Mnogi su, naime, bili zadovoljni samo pjesmama, a neki čak samo izborom pjesama.

Stoga Školska knjiga, na čelu s gosp. Antom Žužulom, zaslužuje našu posebnu pohvalu i zahvalnost, što su i u ovim teškim gospodarskim vremenima imali toliko hrabrosti i odlučili se na ovo veliko djelo, kompletnu »Pismaricu» u ovako reprezentativnom izdanju. Ovo je veliki kulturni događaj ne samo za Školsku knjigu, za sve nas poštovatelje fra Andrije Kačića, za cijeli naš bijeli Zagreb, metropolu našu, nego i za cijelu Hrvatsku i svakoga Hrvata, živio na bilo kojemu meridijanu ili paraleli, jer smo svi mi ovim izdanjem još jednom dobili *jedno od temeljnih djela hrvatske kulture*, koje je kroz proteklih 250 godina odigralo vrlo važnu prosvjetiteljsku ulogu. Ponavljam, to je jedno od temeljnih djela hrvatske kulture. Nisam se zabunio i nisam rekao ništa pretjerano, jer je Kačić:

- hranio i učvršćivao vjeru u Gospodina Boga i pobjedu Dobra nad Zlom, a to je bila najvažnija i najjača ideja u borbi s osmanlijskim zavojevačima,
- budio i odgajao hrvatsku nacionalnu svijest,
- od Zaostroga i Karina na hrvatskom Jadranu, preko Bosne i Slavonije do Budima u Ugarskoj stvarao je hrvatski jezični književni standard (štokavsku ikavicu)
- na cijelomu tom području, na kojemu je hrvatski narod bio pod mamuzom triju ondašnjih «velikih sila», međusobno vrlo neprijateljski raspoloženih, Mletačke Republike, Osmanlijskoga i Austrijskog carstva, fra Andrija je odašiljao *poruku s integracijskim silnicama*. Poruka je dolazila do ušiju i srdaca ondašnjih intelektualaca, ali je još važnije da se uvlačila u zabitna sela zagorske Dalmacije, kamenjara Hercegovine, Bosne ponosne, ravne Slavonije i Srijema te brojnih Hrvata u Ugarskoj sve do Budima. Stizala je običnomu, malomu, uglavnom nepismenom čovjeku, koji je podnosio zulum i nepravde tih tzv. «velikih». Cijeli je Razgovor ugodni nabijen tim integracijskim silnicama.

Navodim samo jedan primjer. Fra Andrija Kačić u 83. *pjesmi* veliča hrabre hrvatske i ugarske vitezove. Pjesma ima 71 kiticu i 284 stiha. To je epilij, mali ep. Poslušajte kako ju je naslovio: «*Slidi pisma prva od vitezova*

ungarskih i hrvatskih, koji u stara vremena turske odsicaše glave, izvađena iz različitih istorija, štampanih počamši od godišta Gospodnjega 1441. do godišta Gospodnjeg 1641. Prikazana prisvitloj gospodi zagrebskoj za srčene ljubavi vikovičnju uspomenu. »

U Zaostrogu, u malom i zabitnom selu Makarskoga primorja, u ondašnjoj Mletačkoj Republici, a gore preko planine Biokova već je ljuti neprijatelj Osmanlijsko carstvo, Starac Milovan gleda u Bansku Hrvatsku, koja je tada u trećoj državi (Austriji). Gleda fra Andrija u njezino srce, u bijeli Zagreb, i svoju pjesmu o hrvatskim junacima i hrabrim vitezovima posvećuje «*prisvitloj gospodi zagrebskoj*».

Koja su to gospoda? To je ondašnji zagrebački biskup, prisvitli gospodin - excellentissimus dominus Franjo III. Thauszy (1751. -1769.) , to je prisvitli ban, illustrissimus dominus, grof Karlo Baćan (1742. -1756.) , to su ugledni članovi Hrvatskoga državnog sabora - illustrissimi domini, to su grofovi i plemići hrvatski, to su svi ondašnji građani Zagreba, ali to ste i vi, današnji građani naše Metropole, bez obzira jeste li rođeni u Zagrebu, ili u kojemu drugom dijelu «Lijepe naše», kao naš vrli gospodin Ante Žužul u junačkoj Imotskoj krajini.

Dakle, Kačić u ono doba, kada nema ni novina, ni telefona, ni radija, ni televizije, ni Interneta, kad nema ni željeznice, ni autobusa, čak ni cesta, Starac Milovan gleda u srce Hrvatske i svojim čitateljima i slušateljima, koji su u večernjim satima, sjedeći uz komin i ognjište, tu pjesmu uz gusle i gudalo upijali, kao što mnogi danas «gutaju» TV-emisije, fra Andrija šalje poruku o «prisvitloj gospodi zagrebskoj», o Zagrebu kao središtu, kao centru, kao srcu Hrvatske.

Tisuće i milijuni su čitali i slušali kroz protekla dva i pol stoljeća tu poruku Starca Milovana. Poruka je dopirala do uha, do uma, do srca i duše velikih i malih. Bila je to ubačena sjemenka, koja je klijala, rasla, cvjetala i dozrijevala...

Ne bi mladi Ljudevit Gaj s ostalim preporodnim prvacima mogao ostvariti «Hrvatski narodni preporod», da nije bilo predpreporodnih prosvjetitelja: fra Matije Divkovića, o. Bartola Kašića, fra Filipa Grabovca, fra Andrije Kačića, Pavla Rittera Vitezovića i brojnih drugih. Svi su oni sijali, a preporoditelji su na njihovoj njivi brali prve plodove...

I da danas imamo ujedinjenu, slobodnu, nezavisnu, međunarodno priznatu Državu Hrvatsku, treba zahvaliti u prvom redu onima koji su je ne samo sanjali, nego su svojom marljivošću, svojim radom, svojom pisanom riječju polagali čvrste temelje onoga što mi danas imamo. Imamo Državu Hrvatsku.

Jedan od tih kamena-temeljaca jest fra Andrija Kačić Miošić sa svojim djelima, a posebno s Razgovorom ugodnim naroda slovinskoga. Stoga sam neizmjerljivo zahvalan prijatelju Anti Žužulu, koji se odvažio objaviti novo i kompletno izdanje toga djela ove godine kad se navršava ravnih 250 godina od prvoga izdanja, što se zbi u Mlecima one davne godine Gospodnje 1756.

Ako jedna knjiga i poslije 250 godina doživi i više od 70 izdanja, ako su njezini dijelovi prevedeni na 14 europskih jezika, onda je to zbilja *zlatna knjiga*. A sve je to Razgovor ugodni velikoga bogoljuba i domoljuba, nenadmašivog prosvjetitelja Starca Milovana, skromnoga franjevca, maloga brata, fra Andrije Kačića.

I još odgovor na pitanje: koji je pravi razlog da je Starac Milovan tu pjesmu posvetio «prisvitloj gospodi zagrebskoj»? Sam Kačić u naslovu odgovara na to pitanje: «Za srčene ljubavi vikovičnju uspomenu». Dakle, pravi je razlog srčana ljubav, tj. srdačna ljubav, ili ljubav koja je pohranjena u dubini srca i koja iz toga divnog svetišta izlazi, obasjava, grije i potpuno se predaje «gospodi zagrebskoj». A dokle će trajati ta ljubav? Kačić je kratak i jasan - spomen na tu ljubav trajat će «vikovično», tj. in aeternum, in saecula saeculorum, a to znači - zauvijek, u svu vječnost!

Je li fra Andrija mogao dublje zaći u svoje hrvatsko, fratarsko i svećeničko srce i je li uopće mogao ljepše izraziti svoju duboku, snažnu i iskrenu ljubav prema «gospodi zagrebskoj», tj. prema Zagrebu bijelomu, simbolu Domovine Hrvatske, duhovnom, kulturnom i političkom središtu naroda hrvatskoga?

Ta topla, domoljubna poruka Starca Milovana, koju su tisuće i milijuni Hrvata čitali i pjevali i slušali, snažno odzvanja već dva i pol stoljeća iz njegova Razgovora ugodnoga naroda slovinskoga. Ovdje nazočni gospodin Ante Žužul omogućio je fra Andriji Kačiću, *illustrissimo et clarissimo domino*, da i danas, u prvim godinama trećega tisućljeća kršćanstva, može ponovno tu snažnu i prevažnu poruku uputiti današnjim građanima bijeloga Zagreba, cijele Hrvatske i svim Hrvatima, raseljenim po cijelomu svijetu. Tu davnu poruku Starac Milovan je zaodjenio u narodni deseterac i štokavsku ikavicu, pa je narod tu poruku prihvatio svim srcem i ona je postala narodna svojina. Njegova je poruka postala svijetlim putokazom u strašnoj tmini bezbrojnih hrvatskih povijesnih bespuća. Dakle, ljubav prema Domovini, prema rodu i jeziku, prema Zagrebu kao središtu i srcu hrvatstva - to je Kačićeva poruka, njegova oporuka i njegov testament. Zar nam i danas, kada netko opet među nama sije sjeme razdora, zar nam danas treba neka druga poruka, osim te koju nam prije ravnih 250 godina kao svoj testament pismeno ostavi fra Andrija, svećenik, vrhunski intelektualac i žarki rodoljub? Hvala na pozornosti!»

Zahvalnost fra Aleksandru Ribičiću

Svake se godine u svim franjevačkim crkvama po svijetu svečano slavi Blagdan Gospe od Anđela, koji mnogi nazivaju «Porcijunkula». Tako je i u našoj Provinciji, a posebno u Karinu, Visovcu, Sumartinu i Imotskomu. U Zaostrogu je to glavna godišnja Gospina svetkovina. I ove je godine taj blagdan svečano proslavljen uz brojne vjernike, narodne nošnje, procesiju i pjesmu, koju je predvodio Župski zbor iz Gale.

Kako su poslije Provincijskoga kapitula na Kongresu braći dodijeljene nove služba, fra Ante Babić, gvardijan u Zaostrogu, odlazi na novu dužnost, a službu gvardijana u Kačićevu samostanu preuzet će fra Ivica Omazić. Na Gospu od Anđela svečanu sv. Misu i propovijed održao je fra Ante i ujedno se kao dotadašnji gvardijan oprostio od vjernika i svima zahvalio za sve što su kroz protekle tri godine učinili za «Kačićev samostan».

Na kraju sv. Mise fra Ante je najavio ugodno iznenađenje. Pozvao je fra Gabrijela Jurišića i dvije djevojke u narodnim nošnjama da dođu pred oltar. Djevojke su donijele novi portret u boji prošle godine preminuloga fra Aleksandra Ribičića, dugogodišnjega člana redovničke obitelji «Kačićeva samostana». Portret je izradila akad. slikarica Julijana Voloder-Perišić iz Splita.

Na pitanje tko je i zašto dao izraditi fra Aleksandrov portret, odgovorio je fra Gabrijel. Poslije, naime, fra Aleksandrove iznenadne smrti skupina Zaostrožana (studenti: Ivan Barbarić, Ivan Kosović i Snigo Matutinović zajedno s dr. Adoflom Dragičevićem) predložili su nekim svojim prijateljima da bi bilo dobro kao znak zahvalnosti i sjećanja za sve što je fra Aleksandar učinio izraditi njegov portret u boji, koji će i sadašnjemu naraštaju Zaostrožana i Primoraca kao i svima posjetiteljima Samostana svjedočiti o fra Aleksandru, koji je veći dio svoga života (od 1961. do smrti) posvetio Samostanu Sv. Marije u Zaostrogu kao gvardijan (dva mandata) i župnik, knjižničar i arhivar, pisac devet knjiga i izdavač Vodiča, jedan od utemeljitelja «Arboretuma», botaničkoga vrta, u koji je utrošio neizbrojive sate i dane svoje ljubavi i truda da bi skupio, sadio i uzgajao nekoliko stotina biljaka sa svih kontinenata.

Uz to je fra Aleksandar bio čovjek molitve, jednostavni franjevac koji je volio svoga Boga, Crkvu, Franjevački red, Provinciju, Samostan Sv. Marije u Zaostrogu, svoje župljani i sve ljude dobre volje. Mnogima je pomagao i duhovno i materijalno. I potres, i požar, i siromaštvo, i bolest kao da su znali da će se fra Aleksandar svojom dobrotom usprotiviti njihovoj razornoj moći. Mnogima je omogućio da dođu do liječnika i bolnica. Učenici i studenti, čak i profesori i doktorandi u njemu su imali prijatelja koji će im pružiti bilo knjigu, bilo arhivski dokument za njihove radove, članke ili disertacije. U

župskim poslovima bio je izvanredno marljiv. U gotovo nemogućim uvjetima uspio je sagraditi crkve u Drveniku i Podaci, a ustrajno se borio za crkvu i župsku kuću u Stablini.

Pomagao je svakomu, bio susretljiv sa svima, a za sebe nije tražio ništa, jer je živio kao pravi mali brat, franjevac, vjeran svome idealu - franjevačkom siromaštvu. Franjevački habit na njemu i Časoslov u rukama bili su njegov znak, ali i životno opredjeljenje i životni stav.

Za Zaostrog i Primorje značio je puno, pa je jedan njegov prijatelj ustvrdio: «Smrcu fra Aleksandra umro je dragocjeni dio Zaostroga!»

Sudionik

Simpozij na Visovcu o fra Petru Bačiću

Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu organizirali su na Visovcu i u Skradinu 27. i 28. listopada t. g. Znanstveni skup o fra Petru Bačiću (1931.) i prilikama u njegovo doba. Suorganizatori su: Franjevački samostan Gospe od Milosti na Visovcu, Matica hrvatska u Skradinu i Šibeniku i Gradska knjižnica «Juraj Šižgorić» u Šibeniku.

Nakon pozdrava, u Kongresnoj dvorani, simpozij je otvorio akademik dr. Radoslav Katičić, koji je održao prvo predavanje o Sv. Jurju, solinskom biskupu, u interpretaciji fra Petra Bačića. Slijedila su ostala predavanja: F. P. Bačić i Hrvatski narodni preporod (dr. Tihomil Maštrović, Zagreb), Bačić i susjedna avlija (dr. Pavao Knezović, Zagreb), Proze f. P. Bačića (dr. Ines Srdoč-Konestra, Rijeka), Vrijeme i prostor u Bačićevoj povijesnoj pripovijesti «Jelisaveta Lapsanović, banica karinska» (Divna Mrdeža-Antonini, Zadar), Publicistički rad f. P. Bačića (dr. fra Mirko Mataušić, Zagreb), F. P. Bačić kao odgojitelj i profesor (dr. fra Bruno Pezo, Sinj), Odgojne vrijednosti i metode u djelu «Pravilo kršćanskoga života» (Nevenska Nekić, Zagreb), F. P. Bačić, P. Bauron i I. Vuletin (dr. Krešmir Čvrljak, Zagreb). Nakon predavanja razvila se plodna rasprava.

Visovački franjevci okupili su oko svoga gostoljubivog stola i rado ugostili sve sudionike znanstvenoga skupa, koje je kao domaćin pozdravio fra Žarko Maretić, gvardijan. Poslije zajedničkoga objeda svi su sudionici pošli na izlet i obišli Slapove Krke, a u poslijepodnevnom satima našli su se u kino-dvorani u Skradinu, u kojoj dr. Ante Birin održao predavanje o grad Skradinu i skradinskoj općini. Ujedno je prezentiran Zbornik o fra Luki Vladmiroviću (1788.), poznatom prosvjetitelju i piscu. U Zborniku su

objavljena predavanja sa znanstvenoga skupa koji je održan prošle godine u Zaostrogu i Visovcu.

Sljedećega dana nastavljen je rad skupa u kongresnoj dvorani. Neke osobitosti Bačićeva proznog izraza (akademik dr. Nikica Kolumbić, Zadar), Bačić na razmeđi stoljeća - tradicija i suvremenost (dr. Diana Stolac, Rijeka), Sintaktičke značajke Bačićeva diskursa (Anastazija Vlastelić, Zagreb), Nastava latinskoga jezika u Bačićeva doba (Šime Demo, Zagreb), «Rukovet serafinskoga cvieća» u kontekstu franjevačkih obrednika (Saša Lajšić, Rijeka), F. P. Bačić kao pronicatelj mariologije (dr. Hrvojka Mihanović-Salopek, Zagreb), Župa u Bačićeva vrijeme (dr. fra Stipe Nimac, Split), Hagiografija u djelima f. P. Bačića (fra Gabrijel Jurišić, Sinj), Rukopisne gramatike i rječnici u Zbirci rukopisa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (Ivan Kosić, Zagreb) i Bačićeva polemika s F. Šišićem u obranu fra Šimuna Milinovića (Ivan Bekavac Basić, Zagreb).

Akademik R. Katičić upozorio je na tiho i samoprijegorno djelovanje f. P. Bačića i naglasio kako je on, uz marljivo vršenje svojih svećeničkih dužnosti, pronalazio vremena za pisanje ne samo religioznih tekstova, nego i o pitanjima iz opće i nacionalne povijesti i hrvatskoga jezika. Mnogi su «tih pregaoći», poput fra Petra, obavili veliki dio posla djelujući među običnim pukom i tako pomogli zrelosti njihove vjere, rastu nacionalne svijesti, širenju prosvjete i kulture. Na taj je način «veličina malenih» omogućila da su ideje hrvatskih preporoditelja i drugih kulturnih i političkih djelatnika ušle u šire narodne slojeve i postale općenarodna svojina. Stoga je dužnost današnjih kulturnih djelatnika prezentirati široj javnosti djelovanje fra P. Bačića i njegovo se ime mora naći u našim domaćim i europskim enciklopedijama i leksikonima.

Na kraju je dr. P. Knezović, predsjednik Odbora, zahvalio predavačima i organizatorima i najavio da će se sljedeći znanstveni skup održati na jesen 2007. godine i bit će posvećen proučavanju života i djelovanja fra Stipana Zlatovića (1891.), Šibenčanina, poznatoga povjesničara i arheologa.

Na zajedničkom objedu nekoliko je sudionika istaklo znanstvene rezultate, koje su iznijeli predavači na tom znanstvenom skupu, a fra Žarko, gvardijan, zahvalio je što je skup održan na Visovcu i naglasio da su vrata starodrevnoga visovačkog samostana uvijek otvorena svima, a posebno istraživačima nacionalne i kulturne prošlosti hrvatskoga naroda.

Treba upozoriti da su Hrvatski studiji prije više godina pokrenuli niz znanstvenih skupova na kojima su obradili nekoliko «tihih pregalaca», poznatih franjevaca nekoć Provincije Bosne Srebrene i Provincije Presvetoga Otkupitelja. Tako su održani skupovi i objavljeni zbornici:

1. *Fra Pavao Posilović* (2001.) , 2. *Fra Toma Babić* (2002.) , 3. *Fra Petar Knežević* (2003.) , 4. *Fra Josip Banovac* (2004.) , 5. *Fra Jeronim Filipović* (2005.) i 6. *Fra Luka Vladimirović* (2006.) . Kako je ove jeseni «obrađen» (7.) fra Petar Bačić, treba se nadati da će sljedeće jeseni biti objavljen zbornik s predavanjima koja su održana na simpoziju. Time se dobiva biblijski broj sedam. A to već nije malo!

Treba zahvaliti Hrvatskim studijima što su nam pružili *sedam svezaka* (zbornika) s vrlo vrijednim materijalima o našim fratrima koji su posljednjih 250 godina uložili svoje živote u temelje, život i djelovanje naše Provincije.

Vivant sequentes!

B. Rišić

FRANKFURT: Otišao jedan fra Petar, a došao drugi

U frankfurtskoj katedrali Sv. Bartolomeja, za vrijeme redovne Službe Božje koju je predvodio novi frankfurtski župnik fra Petar Klapež, pred više od dvije tisuće vjernika, oprostio se od svojih dosadašnjih vjernika u Frankfurtu fra Petar Vučemilo. Na misi je propovijedao hrvatski naddušobrižnik u Frankfurtu fra Josip Bebić

Na svršetku euharistijskog slavlja na kojem je bio izaslanik limburškog biskupa Kapphauša i hrvatski konzul iz Frankfurta, Petar Uzorinac, fra Petar se iskreno zahvalio vjernicima na dugogodišnjoj suradnji te se od istih oprostio zbog nove službe koju mu je dodijelio Provincijski definatorij u Domovini.

Oproštajni domjenak sa svećenicima, časnim sestrama, Župnim vijećem i najbližim suradnicima održan je u misijskom centru, gdje je, kao i u crkvi, bilo više govornika i recitacija.

Frankfurtski folkloriši poklonili su fra Petru dres na kome je pisalo «Fra Peko». A kada je fra Petar vidio natpis, rekao je: «U bogosloviji sam bio dobar nogometaš i tražili su me da budem među kandidatima nogometne reprezentacije bivše Jugoslavije. Sretan sam što sam svećenik i što sam tolike godine proveo u pastoralu među Hrvatima i Nijemcima u Njemačkoj». Nakon njegovih riječi uzvanici su zapjevali pjesmu: *Hvala, za svaku dobru riječ.*

Fra Berislav Nikić

SINDELINGEN: Slavlje Gospe Velikog Hrvatskog Zavjeta okupilo mnoštvo vjernika

Oko tisuću okupljenih Hrvata svih naraštaja i uzrasta, gostiju, uzvanika, izvođača sudjelovalo je na misnom slavlju, u duhovnom, kulturno umjetničkom i zabavnom programu na upriličenoj dobrotvornoj proslavi blagdana Gospe Velikog Hrvatskog Krsnog Zavjeta u Sindelfingenu, čiju organizaciju prepoznatljivo potpisuju vrijedni i neumorni članovi tamošnje Hrvatske katoličke zajednice i njihov voditelj fra Marinko Vukman. Sve to je dokaz da Hrvati iz iseljništva sa sobom nose svoje korijene, tradiciju djedova, otaca, majki, oličenu upravo u liku Djevice Marije sa zabata solinske crkve Gospe od Otoka, zaštitnice, odvjetnice, kraljice Hrvata i svih hrvatskih marijanskih svetišta.

U tom je duhu i tim je riječima domaćin fra Marinko Vukman pozdravio u crkvi Presvetog Trojstva vjernike, goste, novu konzulicu savjetnicu u GK RH u Stuttgartu Mirjanu Božić, patera Oru iz Indije, Ahnada Aminija, uvjerenog hrvatskog prijatelja predstavnika grada Sindelfingena, ističući kako je upravo ovu zajednicu u Sindelfingenu još 1985. blagopokojni kardinal Franjo Kuharić zavjetovao tom Gospinu blagdanu.

Procesijom unesen Gospin lik, u tradicionalnom hrvatskom koloritu, bogatstvu i šarenilu narodnih nošnji, djece i mladosti započelo je misno slavlje koje je za tu prigodu predvodio fra Tomislav Dukić, definator Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, voditelj Hrvatske katoličke misije u Münchenu, najveće hrvatske župe u domovini i svijetu. U vrlo nadahnutoj propovijedi naglasio je kako naš narod od stoljeća sedmog bijaše i jest na grudima Majke Božje i da je odatle tražio izvor života za sve kušnje i patnje, stradanja u povijesti do najsuvremenijih iskušenja haaških optužnica, no da nam Gospa i Crkva daju nadu, jer trebamo biti kršćani upravo danas, na svakom mjestu, u obitelji, narodu. Misijski zbor, kao i zbor mladih Salve angeli, uz pratnju orguljaša Mate Puljiza i solistički nastup časne sestre Bogoljube Jurić, uzveličao je misno slavlje.

Rujanski topao potvrdio je stihove: «...sve je rujno, gusto, zlatno, ori se života klatno», a izmamio je na druženje u dvorištu i dvorani sindelfingenske župe cijele obitelji, društva kumova, prijatelja i poznanika. S radošću dočekali su svi oni nastup dječjeg misijskog zbora pod ravnanjem časne sestre Rozarije Ćurić te male i velike folklorne skupine pod vodstvom koreografa Ivice Šepovića, a izvodili su hrvatske domoljubne pjesme, te slavonske i posavske plesove.

Zajednički besplatan ručak za sve darovala je Hrvatska kulturna zajednica iz Calwa i njezin predsjednik Jozo Kožul. Sponzori svetkovine, brojne

poznate tvrtke, omogućile su čak pet stotina zgoditaka tombole, a sav prihod namijenjen je Caritasu. Matko i Brane, poznati i nenadmašni splitski dvojac opravdao je ponovno simpatije i glas najboljih pjevača i zabavljača, mnoge su izmamili na pjesmu i ples pjesmama iz bogate svehrvatske pjesmarice starih i novih uspješnica.

Medijski pokrovitelj proslave Večernji list poklonio je prigodne medaljice s likom i porukom Gospe Međugorske svim sudionicama i sudionicima svetkovine.

Biserka Lukan

† Fra Isidor Grabovac

Br. 01-1262/06.

Split, 21. listopada 2006.

Predmet: *Molitva za pok. fra Isidora Grabovca*

Braća koja nisu obavila molitve i slavila misu za pok. fra Isidora Grabovca, neka to učine što prije kako propisuju Statuti Provincije: braća svećenici po jednu sv. Misu, a braća klerici i neklerici križni put.

U nekrologiju pojedinih samostana neka se upiše na dan 18. listopada 2006. godine:

Fra Isidor Grabovac rodio se 9. veljače 1952. u Prološcu. U novicijat stupio 1. srpnja 1969. u Sinju. Svečane zavjete položio 4. listopada 1975. u Makarskoj. Za svećenika zaređen 2. srpnja 1978. u Sinju.

Od 1978. do 1996. godine obnašao je dušobrižničke službe u SAD-u i Kanadi, a od 1996. do 2006. godine obnašao je pastoralne službe u Provinciji.

Preminuo je u prometnoj nesreći između Baške Vode i Promajne 19. listopada 2006. godine, pokopan je u samostansku grobnicu u Imotskom, 20. listopada 2006.

Oproštajni govor o. Provincijala

*Shrvana će jednom i mene uzeti,
U naslonu tužnog što me čeka dana.
Neka mojih želja, neka prijatelj a,
Već me čeka negdje zadnja moja rana.*

*Anđeo će doći i Knjigu zaklopit,
Udarit će Pečat na nju mjesto slova,
I samo će ona biti pratnja sa mnom,
Otići ću zauvijek u Prostranstva Nova.*

*Ostavit ću vam sva kraljevstva svoja,
Pohvale, diplome, sve što brižno skupljah;
Pitati me neće, kažu, za bogatstvo
Već koliko sve vas svojim srcem Ljubljah.*

(Fra Isidor Grabovac, *Zadnja moja rana*)

Ove riječi koje ste upravo čuli, riječi su iz fra Izidorove pjesme *Posljednja moja rana*, pjesme koja je objavljena u njegovoj zadnjoj zbirci pjesama, pod naslovom *Titraji dubina*, koja je izišla pred tri godine (izd. Matica hrvatska, Ogranak Imotski, Imotski, 2003. str. 45).

Budući da je po izlasku te zbirke jedan primjerak s radošću poklonio i meni (29. lipnja 2003.) , te u posveti napisao: «*Fra Željku Toliću, Provincijalu, u želji da služba braći bude služba Malog brata punog nadahnuća*», sinoć sam je zaista s posebnim nadahnućem i osjećajem ponovno uzeo u ruke da bih donekle dohvatio i razumio titraje ushita i radosti, tuge i žalosti s kojima je u tim pjesmama fra Izidor kao čovjek, kao redovnik i svećenik - a u nekoj od pjesama i kao patnik - bio nastanjen.

I kao što rijeka, od svoga izvora do svoga ušća, mijenja vremena, mjesta i krajolike, tako se u toj zbirci redaju mjesta i događaji, miješaju se vremena i osjećaji. Vrhunac svega je *Zadnja rana*, kojoj fra Izidor, kao nijedan smrtnik, ne zna ni dana ni časa, ali je nosi u sebi i naslućuje, napipava i gotovo dodiruje; on zna da ga ona «već negdje čeka», kao što rijeku čeka njeno ušće.

Preuzvišeni oče nadbiskupe Marine, štovani oci gvardijani, draga braćo svećenici, časna braćo redovnici i sestre redovnice, ožalošćena rodbino, prijatelji i poštovatelji našeg preminulog subrata fra Izidora!

Zvučala je tužno vijest da je prekjučer, na blagdan Sv. Luke, vraćajući se u Makarsku s dekanatskog sastanka u Brelima, fra Izidor doživio prometnu nesreću kod Promajne i da je u kritičnom stanju prevezen u Klinički bolnički centar «Firule» u Splitu. Tu tužnu vijest sustigla je domalo još tužnija spoznaja, kad je nakon nekog vremena dežurni liječnik na Hitnom prijemu izišao iz bolničke dvorane i konstatirao: «*Preminuo je!*» Nevjerica, šok, suza. ...sve to zajedno, sve ispremiješano u istom trenutku. Za malo vremena «*Andeo je - citiram stih iz spomenute pjesme - došao i Knjigu zaklopio, udario je Pečat na nju umjesto slova*» i fra Izidor se iznenada - u 55. godini života, 38. redovništva i 29. svećeništva - izdvojio iz provincijske kolone i, kako je i slutio, «*zauvijek otišao u Prostranstva Nova*».

Fra Izidor Grabovac rodio se 9. veljače 1952. godine u župi Proložac, u obitelji Mate i Ane rod. Maršić. Osnovnu školu završio je u rodnom mjestu (1959. -1967.) ; Franjevačko sjemenište i Klasičnu gimnaziju u Sinju (1967. -1972.) , a filozofsko-teološki studij na Franjevačkoj visokoj bogosloviji u Makarskoj (1973. -1976.) . U međuvremenu je (1972. -1973.) u Karlovcu i Đakovu odslužio i vojni rok. Diplomirao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (23. lipnja 1978.) .

Fra Izidor je bio redovnik-franjevac pa je njegov hod prema svećeništvu, osim opće-crkvenih, podrazumijevao i ispunjenje franjevačkih odredbi

propisanih Franjevačkim zakonodavstvom. Tako je u Novicijat stupio u Sinju (1. srpnja 1969.) i nastavio ga na franjevačkom Sinaju, na La Verni u Italiji, na mjestu gdje je Otac i Utemeljitelj našega Franjevačkog reda, sv. Franjo Asiški, dvije godine prije svoje smrti primio vidljive rane svoga propetog Gospodina (1224.) ; tu na La Verni fra Izidor je imao privilegij da na svetkovinu Sv. Petra i Pavla (29. lipnja 1970.) položi i svoje prve redovničke zavjete u ruke o. fra Polikarpa Bellija. Doživotne pak zavjete položio je 4. listopada 1975. godine u Makarskoj u ruke provincijala dr. fra Petra Čapkuna. Službe čitača i akolite također je primio u Makarskoj (1977.) . Red đakonata primio je 3. srpnja 1977. u Splitu, a za svećenika je zaređen 2. srpnja 1978. u Sinju. I za đakona i za svećenika zaredio ga je današnji splitsko-makarski nadbiskup u miru msgr. Frane Franić. Dvadesetak dana poslije svećeničkog ređenja, fra Izidor je 23. srpnja 1978. godine - okružen svojom rodbinom, župljanima i prijateljima - proslavio u Prološcu svoju *Mladu misu*. Nakon Mlade mise uslijedio je fra Izidorovo dušobrižničko-pastoralno djelovanje: najprije u Americi i Kanadi - u Portlandu kao župni pomoćnik (1978. -1980.) , u Winnipegu kao župnik (1980. -1989.) , u Vancouveru kao župni pomoćnik (1989. -1992.) i u Calgarvu kao župnik (1992,-1996.) - a potom u domovini: u Imotskom (1996. -1997.) kao rekonvalescent, u Živogošću kao gvardijan i župnik (1997. -2000.) , u Zaostrogu kao samostanski vikar i diskret, a istodobno i župnik u Drveniku (2000. -2006.) , te od ovoga ljeta (2006.) župnik u Velikom Brdu sa sjedištem u našem samostanu u Makarskoj.

Kao svećenik i dušobrižnik fra Izidor nije bio najamnik nego revan i založan radnik u vinogradu Gospodnjem, a kao redovnik poslušna i spreman na suradnju sa svojim redovničkim poglavarima. Potkrijepit ću činjenicama jedno i drugo.

Za njegova 18-godišnjeg boravka u Americi i Kanadi fra Izidor je djelovao ne samo kao svećenik i dušobrižnik na župama koje mu je provincijska uprava povjerila, nego i kao inicijator, voditelj i organizator mnogih društvenih i kulturnih zbivanja koje su bile potrebne za naše sunarodnjake u tom dijelu svijeta. Tako je u župama vodio hrvatske škole, folklorna društva, hrvatski radio program, televizijski program, tjedan folklornog festivala, tj. Folkloranu, seminare folkloru i hrvatskog jezika, simpozije iz hrvatske nacionalne i književne povijesti, napravio je dokumentarni film o Hrvatima u Kanadi i još mnogo toga. Nema dvojbe da je fra Izidor uživao ugled među hrvatskim vjernicima u Kanadi što potvrđuje i činjenica da je bio i potpredsjednik Hrvatske kulturne federacije. Uz sve pastoralne, društvene i kulturne aktivnosti, pronalazio je vremena i za pisanje, osobito za pjesme, koje je, kako veli, pisao po nadahnuću, za «vlastitu dušu». Pjesme je tiskao

po raznim listovima, a 1990. izdao je knjigu pjesama pod naslovom: «*Molitve iz tuđine*».

Premještajem u domovinu, fra Izidorova pastoralna zauzetost išla je u drukčijem smjeru od onoga na koji je navikao u Americi i Kanadi. U domovini je prostor djelovanja bio manji i konkretniji. Pa ipak, uz župničku službu, koju je marljivo obavljao, dao je prostora i vremena nagnućima duše, a to je bio *Neokatekumenski put* i rad s neokatekumenskim zajednicama. Prilikom moje kanonske vizite zaostroškom samostanu u siječnju ove godine, fra Izidor mi je kazao da želi promjenu. Kazao mi je: «*Stavljam se na raspolaganje Provinciji! Po mogućnosti u Primorju, gdje postoje neokatekumeni*»

Kao redovnik fra Izidor je, kako rekoh, bio poslušan i otvoren za suradnju. Ni kod jednog njegovog premještaja, u domovini i inozemstvu, provincijska uprava nije s njime imala problema. Svaku je odredbu poslušao, svaki premještaj uzorno i na vrijeme izvršio. Sve što je imao i posjedovao nije smatrao svojim nego vlasništvom Zajednice koja mu je sve dala i omogućila. U toj svijesti i savjesti predao mi je u spomenutom kanonskom pohodu i svoju vlastoručno napisanu Oporuku u kojoj piše: «*Ja fra Izidor Grabovac, član Franjevačke Provincije Presv. Otkupitelja - Split izjavljujem: sve što po građanskom zakonu mi pripada, sve što glasi na moje ime, sve čime se služim kao svojim, sve što se poslije moje smrti nađe kod mene, pripada Provinciji Presv. Otkupitelja kojoj za života pripadam. Ovo sam napisao vlastoručno, svjesno i slobodno!*»

Osim što je bio poslušan redovnik i otvoren za suradnju, fra Izidor bijaše - tako sam ga osobno doživio - vrlo srdačan u druženju, diskretan u razgovoru, obziran u ophođenju. Svakome ugodan, nikome dosadan. Duh mu ne bijaše začahuren! Naprotiv, bijaše vrlo otvoren za sve što bijaše zdravo, pozitivno i konstruktivno, kako na razini teorije tako i na razini života i prakse. Budući da je rado i redovito dolazio na sve provincijske i nadbiskupijske sastanke i događaje, imao sam dojam da fra Izidor nikada nije prestajao učiti i usavršavati se.

Jednom događaju ipak se posebno veselio, a to je proslava 250. godišnjice župe Veliko Brdo kraj Makarske. Za tu proslavu, koja se trebala održati 29. listopada ove godine fra Izidor je, čini mi se, posebno živio. Uložio je veliki napor da ta proslava bude dostojno obilježena. Izvještavao me o svakom poduzetom koraku; posljednji put u utorak. Na mnoge je strane poslao program te proslave. Veselio se da će nadbiskup Marin predvoditi misno slavlje, da će se tada podno Biokova naći svi živući župnici Velikog Brda, da se u župi pokrenulo i staro i nejakom i da svi žive za taj dan. No, po Božjem promislu ispalo je drugačije. Proslava će možda i biti, ali župnika fra Izidora neće biti na toj proslavi. Gledat će je iz Božjih nebesa.

Dragi fra Izidore! U ulozi onoga koji u ime naše redovničke Zajednice i pred Zajednicom nastupa i govori, nažalost, i u ovakvim prigodama, želim ti u svoje osobno ime, u ime tvoje Zajednice i ovdje nazočne subraće kazati iskreno i bratsko hvala. Imao bih na mnogo čemu zahvaljivati, ali neka bude kratko i sažeto: na svakoj riječi i djelu, na svakom primjeru i postupku kojima si kao čovjek, redovnik i svećenik lice svoje Provincije, lice mjesne i opće Crkve predstavio u najljepšem svjetlu i izdanju. I Provinciju i Crkvu doživljavao si kao majku. Lako je zapaziti bore na majčinu licu, ali ti si radije gledao i čitao ljubav u njezinu srcu. To si mi nekoliko puta rekao i zato ti najiskrenije hvala.

U ime Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja izražavam iskrenu sućut fra Izidorovoj rodbini: ocu Mati, bratu Mateju s obitelji, sestri Mariji s obitelji i drugoj rodbini. Sućut izričem također mnogobrojnim fra Izidorovim prijateljima i znancima u domovini i inozemstvu. Osobito izričem sućut župljanima u župi Veliko Brdo kraj Makarske koji su iznenada ostali bez svog župnika i župi Proložac koja je ostala umanjena za jednog svećenika iz svoje sredine.

A Vama oče nadbiskupe, od srca zahvaljujem što ste došli i predvodili ovu Misu zadušnicu. Znam da ste ovih dana imali zasjedanje Biskupske konferencije u Đakovu i da ste sinoć došli, pomalo umorni i od rada i od puta. Pa ipak, nije Vam bilo teško doći i predvoditi danas misu za Vašeg i našeg svećenika koji je nakon povratka iz inozemstva pastoralno djelovao u Vašoj nadbiskupiji. Od srca hvala i za pastirske riječi nade i utjehe, kako vjerničkom narodu tako i sabranom svećenstvu i redovništvu.

Zahvaljujem tajniku Provincije, o. fra Anti Udovičiću koji je fra Izidoru po dolasku na Hitni prijem u splitsku bolnicu dao odrješenje i obavio sve formalnosti oko njegova ukopa. Zahvalnost izričem i gvardijanu našeg samostana u Makarskoj fra Miljenku Odrliju, koji se također bratski zauzeo oko fra Izidorova ukopa.

Zahvaljujem i gvardijanu imotskog samostana fra Zoranu Kutleši; župnom zboru župe Sv. Franje i č. s. Sofiji koji su predvodili ovo liturgijsko pjevanje.

Zahvaljujem i svima vama braćo svećenici, časne sestre, bogoslovi, novaci i sjemeništarc; i svima vama dragi vjernici koji u vjeri, nadi i ljubavi sudjelujete u ovoj Misi zadušnici za pok. fra Izidora. Od srca hvala svima!

A tebi, dragi fra Izidore, još jednu riječ. S tvojom *Zadnjom ranom* sam započeo, s njom ću i završiti ovo posmrtno slovo. Završit ću upravo onim riječima kojima i ti završavaš tu svoju pjesmu: «*Shrvana će jednom i mene*

uzeti, u naslonu tužnog što me čeka dana; uspomena bit će i ovdje i ondje, al' u zemlji brzo zarasti će rana».

Dragi fra Izidore! Voljom Božjom došao si na ovaj svijet, u volji Božjoj prošao si ovim svijetom i po istoj toj volji odlaziš s ovoga svijeta. Sv. Franjo Saleški piše o trostrukom vremenu. Postoji, veli on: *Vrijeme traženja Boga* - to je život na zemlji, *vrijeme susreta s Bogom* - to je smrt i *vrijeme života s Bogom* - to je vječnost. Prvo i drugo vrijeme je završeno i vjerujem da si sada u vremenu života s Bogom: Bogom milosrđa, ljubavi i praštanja i da je *Zadnja tvoja rana* u susretu s njime brzo zacijelila. Među nama će još potrajati!

Neka ti Bog oprostí sve što mi ljudi ne umijemo, neka te nagradi onako kako mi ne znamo i daruje ti pokoj vječni kakav ti, dragi fra Izidore, iskreno želimo!

Oproštajni govor fra Ante Madunića župnika župe Proložac

Dopustite mi da se kao aktualni župnik župe Proložac, u ime obitelji i rodbine, svećenika rođenih u Prološcu, župnika i župskih pomoćnika i časnih sestara, oprostím od nama dragog fra Izidora Bore Grabovac.

Zvona crkve Sv. Mihovila u svećeničkom tonu, najavila su iznenadnu smrt svećenika, a ovaj put to je iznenadna smrt fra Izidora Grabovac rođenog u ovoj župi. Kako su mediji danas jako dostupni, ubrzo se saznalo da je iznenadno umro naš fra Izidor. Zastali smo, zašutjeli i puni iznenađenja. Teško povjerovati, a još teže s ovom činjenicom se i pomiriti. "Hvala Bogu, Božja volja", prvi je izrekao njegov otac Matiša.

Fra Izidor je, iako su ga dužnosti odvele daleko, uvijek volio svoj Proložac. Volio je i uvažavao svoje svećenike - župnike, kapelane i časne sestre, živo se zanimajući za duhovno pastoralno i materijalno stanje u župi Proložac i rado je navraćao u župski stan na razgovor s braćom. A u materijalnom pogledu uvijek je prema svojim mogućnostima, bio potpora i pomagao. U tom smislu zahvaljujem mu u ime svih njegovih župnika i vjernika župe Proložac.

Posebnu privrženost i ljubav fra Izidor je zadržao prema svojoj obitelji: roditeljima, bratu i sestri i njihovoj djeci. Želio je da budu i ostanu kako praktični tako i angažirani pripadnici svoje župski zajednice. Tako su oni ostali uočljivi i zapaženi na nedjeljnim i blagdanskim misama, a djeca su sva redom angažirani u crkvenom pjevanju, nastupima i posebno kao članovi Franjevačke mladeži- Frame. Na srcu mu je bio njegov otac Matiša, već onemoćao. Često me osobno znao nazvati da kao župnik vodim brigu za vjerske potrebe njegovog oca, posebno u obavljanju sakramenta ispovijedi za Božić, Uskrs i o Velikoj Gospi.

Svoju osobnu sućut, sućut svih svećenika i časnih sestara koji su djelovali u Prološcu, u ime sedam živućih svećenika iz župe Proložac i Časne sestre te tvoje i naše župe Proložac izražavam tvome ocu Matiši, bratu Mati, sestri Mariji sa obiteljima i svoj tugujućoj rodbini.

Dragi fra Izidore, hvala ti i neka ti dobri Bog, kojemu si i služio, bude dobri otac u svome kraljevstvu. Amen.

Neodržani oproštajni govor fra Stanka Radića

Duboko žalim što zbog ranije određenog i neodgodivog posla ne mogu sudjelovati u molitvenom oproštaju od dragog pokojnika fra Izidora, kojeg sam kao prološki župnik usmjerio stazama Gospodnjim, a kad ih je uspješno prohodao kao sjemeništarač-gimnazijalac i student, pozvao me da sudjelujem u njegovoj velikoj radosti kao propovjednik i kum na mladoj misi.

Moju nadu da ćemo se još dugo bratski sretati prekinula je “sestrica smrt” koja je jednim potezom zatvorila vrata jednoga plodnog života, i otvorila vrata života u kome, već sada, smije reći: “Gdje je, smrti, pobjeda tvoja?”

Mi koji smo povjerovali Kristu i nad njegovim otvorenim grobom ostajemo vjernici optimisti u punom uvjerenju da ovo nije svršetak, jer naš Bog je Bog živih!

A jer naše ljudsko srce boluje i krvavi, izražavam svoju duboku sućut ocu Matiši i svim članovima uciviljene obitelji, te mnogopoštovanom o. Provincijalu i preuzvišenom gosp. Nadbiskupu koji su ostali bez vrijednog Pastoralnog radnika.

Neka mu je vječni mir u ruci Božjoj!

† Fra Frano (Dušan) Mirković

Br. 01-1274/06.

Split, 26. listopada 2006.

Predmet: *Molitva za pok. fra Franu Mirkovića*

Braća koja nisu obavila molitve i slavila misu za pok. fra Franu Mirkovića, neka to učine što prije kako propisuju Statuti Provincije: braća svećenici po jednu sv. Misu, a braća klerici i neklerici križni put.

U nekrologiju pojedinih samostana neka se upiše na dan 18. listopada 2006. godine:

Fra Frano Mirković rodio se 13. listopada 1934. u Kosovu - Knin. U novicijat stupio 15. srpnja 1952. na Visovcu. Svečane zavjete položio 8. prosinca 1957. u Makarskoj. Za svećenika zaređen 14. srpnja 1959. u Makarskoj.

Vršio je razne pastoralne službe u Provinciji.

Premينو je u Splitu – bolnica Križine 23. listopada 2006. godine, pokopan je u samostansku grobnicu u Kninu, 25. listopada 2006.

Homilija o. Provincijala fra Željka Tolića

Poštovana braćo svećenici, redovnici i redovnice, dragi fra Ivane i rodbino našeg pokojnog fra Frane, dragi Narode Božji!

Danas nas je u ovoj crkvi sv. Ante u Kninu okupila euharistija koju slavimo za otkup i mir duše našeg pokojnog brata fra Frane Mirkovića. Ova euharistija ima beskrajnu vrijednost jer je ona stvarna smrt i stvarno uskrsnuće Isusa Krista, Sina Božjega. Isus nam je to povjerio i kazao da je ona «na otpuštanje grijeha», tj. otpuštenje onog zla koje kršćaninu priječi ulazak u okružje proslavljenog Krista na nebesima. Mi je prikazujemo Bogu ocu upravo da bi naš brat fra Frano njezinom snagom zaslužio vječnu radost i društvo svoga i našega Spasitelja Isusa.

Prorok Izaija u pročitanoj Riječi Božjoj govori o *»onom danu«*. To je, znademo, dan uskrsnuća, ali je to i ovaj dan u kojem se čovjek u liku svoje duše nalazi pred Gospodinom. Za našeg fra Franu to je «ovaj dan». Prorok nadalje kazuje da će «Gospodin nad Vojskama spremi svim narodima na *ovoj gori gozbu. . .*». Znademo da je riječ o Horebu, mjestu slave Božje. Horeb za našeg pokojnog fra Franu je taj vrhunac na koji ga je doveo njegov redovnički poziv franjevca. Na toj gori priredit će Gospodin *»gozbu«*, što znači da je sadašnje stanje našeg pokojnog brata duboko zajedništvo sa svim sustolnicima u Kraljevstvu Božjem. Nadalje, braćo i sestre, prorok govori da će Gospodin Bog *»raskinuti zastor. . . i uništiti će smrt zasvagda i suzu će sa svakog lica otrti«*. To se dogodilo upravo u «ovaj dan», u dan kad je naš pokojni brat fra Frano prestao gledati našim očima, prestao govoriti našim usnama, kad je prestao spoznavati našim razumom, kad je prestao pipati našim rukama i ljubiti našom ljubavlju. Zastor je u «ovaj dan» zauvijek raskinut i pokazalo mu se lice Božje. Ugledao ga je «ne više kao u ogledalu», nego «kao što on i jest» jer prepreka tjelesnosti i ograničenosti više nema. Nema više ni suze, barem na njegovu oku, jer on sada gleda drugačijim, besmrtnim očima.

Evandjelje nam govori kako čovjek postiže ovo novo stanje. Ono veli: *»neka vam bokovi budu opasani i svjetiljke upaljene. . . Blago onim slugama koje Gospodar kada dođe nađe budne. . . posaditi će ih za stol. . . i posluživati«*

ih...». Isus govori o potrebi *odgovornog*, tj. budnog života jer život nije slučajna egzistencija, nego od Boga predviđena, stvorena i nama darovana egzistencija. Budnost je kvaliteta života. Kao i kod Izaije, Isus - koji se u svom prvom javnom nastupu na njega i pozvao - također govori o gozbi, ali nešto čudnijoj od one o kojoj govori Izaija. U Isusovoj gozbi Bog poslužuje čovjeka prihvaćajući ga kao svoga velikog gosta kojemu služi. Veliko je to dostojanstvo naše vjere.

Braćo i sestre! Fra Frano Mirković, krsnim imenom Dušan, rodio se 13. listopada 1934. godine ovdje u neposrednoj blizini, u Kosovu, u obitelji Ivana i Ane rod. Vidović. Oca je zarana, još kao dijete izgubio. Ubili su ga četnici. U ono vrijeme ostati bez oca značilo je biti bez sigurnosti i čvrstog uporišta. Taj nedostatak nadomještala je i popunjavala je - koliko je to bilo moguće i ako je to uopće moguće - ljubav majke, rodbine i prijatelja. Prva dva razreda osnovne škole fra Frano je završio u Zagrebu (1942. -1944.), a druga dva (1944. -1946.) u Ramssau u Austriji. Gimnaziju je pohađao najprije u Sinju, zatim u Makarskoj a potom u Zagrebu (1949. -1956.). U Zagrebu je počeo i svoj filozofsko-teološki studij a dovršio ga na našoj Bogosloviji u Makarskoj (1956. -1960.).

U međuvremenu je (15. srpnja 1952.) obukao franjevački habit i stupio u novicijat na Visovcu, a godinu dana poslije, na blagdan Gospe od Karmela (16. srpnja 1953.), na tom je Gospinu otočiću položio i svoje prve redovničke zavjete čistoće, siromaštva i poslušnosti. Doživotne zavjete položio je na svetkovinu Bezgrešnog Začeca, 8. prosinca 1957, godine u Makarskoj u ruke ondašnjeg provincijala fra Jerka Lovrića. U gradu podno Blokova primio je i tonzuru (22. studenoga 1957.) i sve druge niže redove. U Makarskoj je zaređen za đakona (28. prosinca 1958.), a potom i za svećenika (14. srpnja 1959.). Za đakona i svećenika zaredio ga je današnji splitsko-makarski nadbiskup u miru msgr. Frane Franić.

Nakon svećeničkog ređenja fra Frano je - u pratnji starijeg brata fra Ivana, okružen rodbinom, prijateljima i svojim fratrima - 26. srpnja 1959. u Kosovu proslavio svoju Mladu misu.

Nakon Mlade mise uslijedilo je fra Franino pastoralno djelovanje. U početku kao župni pomoćnik u Drnišu (1960. -1961.) i Imotskom (1961. -1963.), a zatim kao župnik u: Zavojanima kod Vrgorca (1963. -1965.); Konjevratima (1965. -1970.); u Imotskom (1970. -1973.), gdje je bio ujedno i gvardijan; Drnišu (1973. -1976.) gdje je istodobno bio i dekan; Studencima (1976. -1985.); Miljevcima (1985. -1988.) i Kljacima (1988. -2000.). Godine neumornog i marljivog dušobrižničkog i pastoralnog rada ostavile su traga na fra Franinu zdravlju, tako da se on 2000. godine povlači iz aktivnog pastoralnog rada i od tada djeluje u našim provincijskim bratstvima kao ispovjednik i pomoćnik

župnicima: najprije u Drnišu (2000. -2001.), zatim u samostanu u Makarskoj (2001. -2002.), potom u Vrlici (2002. -2003.) i ponovno u Makarskoj od 2003. do svoje smrti.

Mi koji smo s njime živjeli, koji smo ga poznavali ne možemo se danas oteti dojmu da smo u fra Frani imali izgrađenog čovjeka, uzornog redovnika, marljivog i pobožnog svećenika; da smo u njemu imali izgrađenog Isusova učenika. Zasiurno da to nije došlo preko noći. Izbrusile su to razne patnje već od dječastva i ustrajne molitve. Gospina krunica koja se često vidjela u njegovoj ruci nije bila staračka navika nego njegovo osobno uvjerenje da Bog po molitvi i kroz molitvu čuda čini. I ništa onda čudno da je fra Frano u župama u kojima je djelovao lako pridobivao duše, da su ga voljeli mlađi i poštivali stariji. Ukratko bih rekao: župljani u svim župama u kojima je djelovao su ga voljeli, kolege svećenici cijenili, crkveni poglavari poštivali. Lijepa je to naljepnica za njegov život.

To je jedna strana medalje. Druga je strana njegovo domoljublje. Dok je bio na zadnjoj svojoj postaji u našem samostanu u Makarskoj, fra Frano je, jer je imao poteškoća s očima, često dolazio liječniku u Split na preglede. Svaki put kad bi došao u Split, on bi navratio i u Provincijalat. Imao sam tako prigodu s njime razgovarati. Govorio je fra Frano o svom djetinjstvu i odrastanju, o školovanju i svećeničkom djelovanju. Govorio je i o svom Kninu i rodnom Kosovu, o mukama i stradanjima ljudi ovog kraja u ono ratno i poratno vrijeme nakon Drugog svjetskog rata. Zapamtio sam i zapisao jednu njegovu izjavu; *«Jedino jaki mogu svladati svoje nesreće; jedino jaki mogu nadživjeti i popuniti praznine onih koji su i danas mogli biti život. Narod koji ima svoje nevine stradalnike i mučenike, narod je odabrani. Snaga mučeništva zalog je njegova trajanja i života u svim kušnjama. A mi ih imamo previše, jer zemlja je puna kostiju, a nebo duša svetaca naših. Oni su nam domovinu izmolili»*. Tako mi je kazao 17. veljače prošle godine.

I na kraju: *radovao se je raj*, onako kao dijete. Kad sam ga zadnji put posjetio u Omišu, bio je prikovan uz bolesnički krevet. Vjerojatno je naslućivao pohod «sestrice smrti» pa me upitao: «Oče provincijale, hoću li ja u raj»? Jamčio sam mu to sa svom ozbiljnošću odgovora, jer sam onda kao i sada duboko vjerovao da vjera kao njegova ne može nego dovesti u raj, da ljubav kao njegova ne može nego uživati u gledanju lica Božjega, da nada kao njegova ne može ne biti ispunjena. Danas mi je drago da sam mu tako odgovorio. Jer je već odavna znao da je na putu Isusova hoda - bilo po jednostavnosti i obliku života koje je živio, bilo po patnjama i križu koje je nosio, bilo po domoljublju kojeg se nije stidio - koji vodi u srce raja u kojemu Bog stoluje.

Umirući u Rimu mlađi brat Konstantin Ćiril kazao je starijem Metodiju: *«Brate, jednu smo brazdu orali i istu patnju patili. Došlo je vrijeme, i ja padam u grob, a brazda još nije doorana. Tko će završiti oranje ako ga ti ne završiš?»* Riječ je, dakako, o brazdi koja će se orati dok postoji svijeta.

Braćo i sestre, neka nam ova smrt bude blaga i jednostavna pouka da i mi presložimo svoje stavove i vrijednosti koje nas nose kako bi brazda za nama bila plodonosna za nas i naraštaje poslije nas.

Dragom fra Ivanu, bratu našeg pokojnog fra Frane, cijenjenoj rodbini, prijateljima i svima koji su ožalošćeni fra Franinim ovozemaljskim odlaskom izražavam iskrenu sućut.

Srdačno zahvaljujem subraći u našim samostanima Makarskoj i Omišu gdje je fra Frano proveo zadnje postaje svoga života; osobito zahvaljujem medicinskom osoblju na odjelu urologije Kliničkog bolničkog centra «Firule» u Splitu i osobito liječniku Mariju Duvnjaku koji mu je prije nego je fra Frano izdahnuo napravio znak križa na čelu. Lijepa gesta od jednog liječnika.

Hvala tajniku provincije o. fra Anti Udovičiću koji je najčešće posjećivao fra Franu u bolnici i, kao i u prethodnim slučajevima, obavio sve formalnosti oko današnjeg ukopa.

Hvala vama, braćo svećenici, redovnici i redovnice na sudjelovanju na ovom svetom misnom slavlju i činu pijeteta prema našem pok. fra Frani.

Hvala također i vama, poštovani vjernici, koji ste svojom prisutnošću iskazali vjeru u smisao molitve i vrijednost našeg kršćanskog prijateljavanja. Iskreno ga još jednom preporučam u vaše molitve. Hvala svima.

Na kraju, dragi fra Frano, doviđenja. Hvala ti u ime sve braće Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, svih župa i župljana u kojima si kao svećenik djelovao. Dragi brate, pozdravi subraću iz Provincije u vječnoj Domovini. Vi ste sada zajedno s Gospodinom. Mi još putujemo i molimo za vaš zagovor pred licem milosrdnog Oca. Amen!

Oproštajni govor fra Petra Klarića, gvardijana i župnika u Kninu

Draga braćo i sestre !

Danas se opraštamo od dragoga našeg brata fra Frane Mirkovića koji je rođen 13. listopada 1934. u Kosovu u našoj kninskoj župi sv. Ante od oca Ivana, i majke Ane-Anice rođene Vidović. Rođen je za ovaj svijet u mjesecu krunice pod okriljem svete Ane, majke Blažene Djevice Marije, a danas je ponovno rođen za nebo, isto u mjesecu krunice. To nije slučajno jer je fra Frano sam izrađivao franjevačke krunice. Osim toga svaki ju je dan molio i nosio ju o franjevačkom pascu.

Još nešto bih rekao što je vrlo simbolično, a to je kako sam danas trebao kao gvardijan i župnik slaviti misu, imati propovijed te otvoriti 100-tu obljetnicu župe Bosanski Petrovac -Drvar u Drvaru, a na poziv župnika vlč. Žarka Vladimira Ošapa jer su Drvar i rodno Kosovo pokojnika vezani jednom tragedijom iz II. svjetskog rata, a ta je tragična sudbina župnika Nestora i još preko 300 Hrvata katolika Drvara koji su pobijeni odmah na početku II. svjetskog rata i to najviše 27. srpnja 1941. u mjestu Trubar, na željezničkoj postaji Vaganj, vraćajući se sa zavjetnog hodočašća sv. Ani iz Kosova. Svi su bačeni u jamu Golubnjaču, kojoj se ni danas mjesto ne zna. Dugo je bivša Jugoslavija taj dan slavila kao Dan narodnog ustanka. Kojeg li apsurdna? Umjesto mene danas će misu slaviti i obljetnicu otvoriti samostanski i župni vikar fra Domagoj Volarević preko koje će nastupiti naš VIS «Gospa Velikoga Hrvatskoga Zavjeta». Kosovo - Knin i Drvar danas su združeni u molitvi. Koje li simbolike?

Pokojnikova majka Ana, koja je dobila ime po sv. Ani, sa svojim mužem Ivanom rodila je 12-ero djece, isto onoliko koliko je Isus imao apostola, od kojih je njih petero, dok su bili još djeca, nadživjelo smrt svojih roditelja: Marija, Ante, Manda, (Marko) - fra Ivan i naš dragi pokojnik (Dušan) - fra Frane. Još je danas jedino živ fra Ivan.

U vrijeme II. svjetskog rata na sv. Juru, 23. travnja 1942. pok. Ivan je zarobljen na kućnom pragu u Kosovu te je ubijen ni kriv ni dužan od nekoliko ubojica, koji su ga kamenovali isto onako kako je kamenovan sv. Stjepan. Godinu dana kasnije od tuge je umrla i Ana-Anica. Kostii pokojnog Ivana pronađene su 1977. u Gornjoj Biskupiji u jami, iz koje se jedno vrijeme vadio pijesak, na dubini od 3 m i na njima velika hrpa kamenja. Prenesene su ovdje u ovo gradsko groblje u neposrednoj blizini naše franjevačke grobnice u koju će biti pokopan fra Frano. Dvadeset i pet godina djecu je mučila neizvjesnost gdje im je pokopan ubijeni otac. Sve je to ostavilo velikoga traga u srcu i duši dragog nam pokojnika.

Dakle, pokojni Ivan je bio mučenik, a kao takav i moćni zagovornik kod Boga. Vjerujem da je u nebu molio Isusa neka dva njegova sina primi za apostole, isto kao i pokojna majka Ana koja je molila Isusa da primi dvojicu njezinih sinova, kao što je molila majka sinova Zebedejevih Isusa da mu jedan bude slijeva, a drugi s desna. (Usp. Mk 10,35-45)

U ona teška poratna vremena nije bilo lako živjeti i svjedočiti svoj hrvatski i katolički identitet u Kosovu i Kninu, a posebice odlučiti se za svećeničko-redovničko zvanje. Takva odluka izazivala je kod onih drugih često puta prezir i šikaniranje obitelji. Međutim, pok. fra Frano i njegov brat fra Ivan slijedili su Isusa i njegove savjete: *Tko hoće ići za mnom neka uzme svoj križ i neka me slijedi.* (Mt 16,24) Uzeli su križ i slijedili su Isusa noseći ga strpljivo i svakodnevno.

Međutim, pok. fra Frano uistinu je u posljednje vrijeme nosio teški križ svoje teške bolesti. U to sam se osobno uvjerio kada sam ga u prošlu subotu (21. listopada 2006.) posjetio na bolesničkoj postelji u bolnici Križine u Splitu. Kada me je ugledao bio je ganut, a velikim plavim očima izrazio mi je dobrodošlicu, a iz lica mu je izvirao blaženi smiješak koji mi se duboko usjekao u srce i koji i danas nosim u srcu. Gotovo nije mogao govoriti, ali je dobro vidio i čuo. Ipak me je jedva uspio upitati: *Kako je u Kninu?* Budući sam znao da ga mnogo toga zanima što se danas događa u Kninu i Kosovu, pričao sam mu ne samo o Kninu, crkvi i samostanu sv. Ante u kojem je proveo dio djetinjstva, nego i o crkvi sv. Ane, o pripremnim radnjama za početak gradnje crkve Gospe Velikoga Hrvatskoga Zavjeta, a posebice kako će teći obnova porušene kapelice sv. Ane u njegovom rodnom Kosovu, te kako sam pročitao u samostanskoj kronici kako je on proslavio svoju Mladu misu na blagdan sv. Ane 1959. : (...) *na izvanredan način kao nikada do sada u povijesti ove crkve...* I kako je njegov propovjednik fra Gabro Bedrica, tadašnji gvardijan i župnik u Sumartinu na Braču: (...) *svojom vatrenom besjedom ganuo vjernike do suza. Velika masa hodočasnika sa svih strana iz vrličkog, kninskog i drniškog kraja (...) sa svojim župnicima dohrlila je tom prigodom milom i dragom svetištu sv. Ane i mladoj Misi mladomisnika...*, kako zapisa kroničar. Fra Frano me uzeo za ruku i čvrsto ju je stisnuo svojom desnicom, a iz njegovih velikih plavih očiju niz lice su mu počele teći suze. Zatim smo se tiho pomolili. Rastali smo se obojica suznih očiju.

Dragi fra Frano i danas su Ti došli: braća franjevci, župnici i «hodočasnici» iz vrličkog, kninskog i drniškog kraja, kao i iz svih dijelova naše Provincije, biskupije i ostalih dijelova Lijepe naše. Danas smo Ti došli na tvoju «Mladu misu» za nebo.

Za sve ono što si u životu dobro i plemenito činio i radio kao svećenik i redovnik, poslije tvoje teške kalvarije, vjerujem da Te je već Isus nagradio životom vječnim. Vjerujem da ćeš biti moćni zagovornik kod Boga da i ubuduće Tvoja rodna župa Knin bude rasadište duhovnih zvanja kao što je bila do sada, a posebice poslije *Oluje* jer si bio ono *dobro sjeme* (Mt 13,35-37) koje danas sijemo u zemlju koje će donijeti, nadam se, obilne plodove, tj. nova svećenička i redovnička zvanja.

U svoje osobno ime, te kao gvardijan samostana sv. Ante i u ime braće franjevacca iz samostana i samostanskog okružja i kao župnik u ime Župe sv. Ante i Kninjana, a posebice u ime vjernika iz Kosova izražavam iskrenu sućut njegovom bratu fra Ivanu i ostaloj ožalošćenoj rodbini.

A tebi naš dragi fra Frano neka Ti je laka ova Tvoja rodna hrvatska gruda koju si neizmjerljivo volio i ljubio. Počivaj u miru Božjem. Amen.

Oproštajni govor fra Marka Prpe, voditelja HKM u Ljubljani i koordinatora za hrvatsku pastvu u Republici Sloveniji

Dragi fra Ivane,
poštovana subraćo,
draga fra Franina (i dijelom moja) rodbino!

Čuvši za fra Franinu smrt, prije nego sam počeo moliti, zapalio sam svijeću za pokoj njegove duše. Titrav, a potom miran plamičak gorio je duboko u noć. Uz to slabašno, mirno svjetlo misao mi se zaustavila na psalmistovim stihovima:

«Samo je u bogu mir, dušo moja, samo je u njemu spasenje» (Ps 62).

Poznavajući fra Franin život, život obitelji iz koje je potekao i strahote kroz koje su prošli – mislim da se čitav njegov život može svesti upravo pod te psalmistove riječi: «Samo je u Bogu mir, dušo moja, samo je u njemu spasenje» (Ps 62).

Iz tog mira duboko ukorijenjenog u Bogu rasla je fra Franina radost, njegova franjevačka širina i otvorenost u prihvaćanju svakog čovjeka, spremnost u prihvaćanju svih životnih obveza i tegova.

Za sve nas koji smo ga upoznali, prvo kao mladog fratra, a potom i kao mladog svećenika, bio je netko tko nas je privlačio svojim osmijehom, osvajao svojom radošću, nosio svojim optimizmom, zaduživao svojom brižnošću. Tek danas shvaćam da je zapravo bio svojevrsna tvrđava poput ove kninske tvrđave u čijoj je sjeni kao siroče jedno vrijeme odrastao uz ljubav svojih najbližih, uz molitve i zagovor svojih pokojnika, uz skrb i pažnju subraće fratara koja su u ona teška vremena živjeli u ovom samostanu.

Dragi fra Frano, vjerujem da je tvoj duh među nama ovdje prisutan. Upravo zbog toga jer si bio takav kakav si bio, želio sam da na dan moje Mlade mise u Siveriću ti prvi budeš uza me, uz oltar.

Danas, u ime tvojih najbližih, u ime svih nas, zbog kojih su te Siverćani zvali «Papin fratar», želim ti zahvaliti za svu ljubav kojom si nas obogaćivao i obogatio. U praznini koja ostade nakon tvoga prelaska u vječnost, raste ponos što smo te imali i što si bio naš. Ponos koji visoko, visoko natkriljuje prazninu, tugu i bol.

Bog nek' ti bude plaća za sve čime si nas zadužio, a ova hrvatska zemlja neka bude kolijevka tvome ispaćenom tijelu do praskozorja uskrsnog jutra.

Fra Ivan me zamolio da u njegovo ime i u ime najbliže rodbine prenesem izraze zahvalnosti svima koji su fra Frani iskazali kršćansku ljubav i blizinu, te ljudsku pomoć i pažnju za vrijeme bolesti i u posljednjim danima života: s. Fabijani Balajić, subraći u našim samostanima u Omišu, Makarskoj i Splitu, osoblju bolnica na Firulama i na Križinama; također svima vama, rodbini, prijateljima i poštovateljima koji ste fra Franu ispratili na posljednji počinak.

† Pera Baković rođ. Blažević

Dana 13. rujna 2006. godine završila je svoju životnu trku u devedeset četvrtoj godini života, okrijepljena sakramentima naše vjere Pera Baković, majka našega pokojnog brata fra Ivana Bakovića.

Sprovodne obrede u Parčiću, 14. rujna 2006. godine vodio je fra Milan Ujević, a misu zadušnicu, u koncelebraciji desetak svećenika, predmolio je visovački gvardijan fra Žarko Maretić.

Sveti Staš i župa Staševica

Fra Hrvatinić Gabrijel Jurišić, SVETI STAŠ I ŽUPA STAŠEVICA u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji, Staševica-Split 2006., str 152. Život i mučeništvo sv. Staša i drugih mučenika. Sveti zaštitnici i njihove crkve. Povijest i sadašnjost župe, popisi župnika, svećenika rođenih u župi, poginulih u ratovima. Književni i liturgijski tekstovi, brojne fotografije u boji, proširani plastificirani uvez u boji.

Cijena: 100 kn.

Narudžbe: Župski ured, 20345 Staševica

Kršćanska arheologija

Dr. fra Vicko Kapitanović, KRŠĆANSKA ARHEOLOGIJA, Split 2006, str. 286. Priručnik za studente i profesore arheologije i povijesti, preko 260 fotografija i crteža, bogata literatura, brojni natpisi od najstarijih vremena do XI. stoljeća, sažeci na stranim jezicima, plastificirani tvrdi uvez u boji.

Cijena: 120 kn.

Narudžbe: Fra Vicko Kapitanović, Trg G. Bulata 3, 21000 Split

Razgovor ugodni naroda slovinskoga

Fra Andrija Kačić Miošić, RAZGOVOR UGODNI NARODA SLOVINSKOGA, izd. «Školska knjiga», Zagreb 2006., str. 858, tvrdi uvez u boji. Cjeloviti tekst, tj. sva proza i sve pjesme. Uvodni tekst i rječnik (Stipe Botica), komentar (Josip Vončina).

Cijena: 199 kn. *Narudžbe:* Školska knjiga, Masarykova 28, Zagreb, ili

Cijena: 180 kn. *Narudžbe:* Zbornik «Kačić», Franjevački samostan, Sinj.

Zbornik o Luki Vladimiroviću

ZBORNİK O LUKI VLADMIROVIĆU Zbornik radova sa Znanstvenoga skupa «Fra Luka Vladimirović i njegovo djelo», Visovac-Zaostrog, 3. - 4. studenoga 2005. Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 2006., str. 383. Uz «Hrvatske studije» skup su organizirali: Franjevački samostani na

Visovcu, Zaostrogu i Humcu. Sudjelovalo je 15 znanstvenika iz Zagreba, Rijeke, Zadra, Drniša, Sinja i Graca.

Cijena: 150 kn.

Narudžbe: Hrvatski studiji, Ul. Grada Vukovara 68, Zagreb.

Fra Andrija Kačić Miošić i Neretva

FRA ANDRIJA KAČIĆ MIOŠIĆ I NERETVA, Prvi neretvanski književni i kulturni susret. Zbornik radova izloženih dne 29. i 30. rujna 2005. u Metkoviću, Opuzenu i Pločama, izd. Neretvanska riznica umjetnina i inih vrijednosti - Hrvatska kulturna zaklada, Opuzen - Zagreb 2006., str. 102.

Narudžbe: Hrvatsko slovo, Gundulićeva 23, Zagreb.

Fraternitas

Povjerovali smo ljubavi

Iduće godine, 2007., slavit ćemo osamstotu obljetnicu rođenja svete Elizabete, ugarske kneginje, tirinške grofice i franjevačke pokornice. Ta će slavljenička godina započeti 17. studenoga 2006., na blagdan sv. Elizabete, a svršit će istoga dana godine 2007.

Treći franjevački red je časti kao svoju zaštitnicu a cijela franjevačka obitelj je ubraja među svoje dike. Po izvornom Franjinu životnom stilu Elizabeta je tražila korjenito nasljedovanje Krista, koji, makar je bio bogat, postade siromašan. Odbacila je privide i slavljenička svijeta, raskoš dvora, udobnosti, bogatstva i gizdavu odjeću. Izišla je iz svoga dvorca i podjenula svoj šator među odbačenima, ranjenima, kako bi im služila. Ona je prva franjevačka svetica proglašena svetom, oblikovana u Franjinoj evanđeoskoj radionici. Obljetnica koju slavimo, dakako, gubi se u polutama daleke prošlosti, uvijene u legende, ali smo uvjereni da, ako se u ovoj obljetničkoj godini susretnemo sa sveticom i njezinim djelom, onkraj legende, izići ćemo obogaćeni u svome biću i u svome djelovanju.

Treći red svetoga Franje, i onaj samostanski, a i svjetovni, imaju nakanu oživjeti spomen na svetu zaštitnicu u osamstotoj obljetnici rođenja i žele je ponuditi kao svjetlo i uzor evanđeoskoga zauzimanja. Franjevačka obitelj želi častiti prvu ženu koja je postala sveta slijedeći Krista, po primjeru sv. Franje.

(Pismo u povodu osamstote obljetnice rođenja svete Elizabete, ugarske kneginje, tirinške grofice, franjevačke pokornice).

BRAZIL – Nacionalni kapitul FSR-a

Maria Consuelo Nunez, vijećnica iz predsjedništva CIOFS-a, i fra Ivan Matić, generalni asistent, posjetili su u Rio de Janeiru 19. srpnja 2006., i u Blumenau, 20. srpnja nacionalno vijeće FSR-a Brazila. Pohoditelji su se susreli s nacionalnim ministrom José Carlosom de Andradeom i nekim članovima nacionalnog vijeća u nacionalnom tajništvu. Za vrijeme posjeta bio je nazočan i Rosalvo Mota, zamjenik generalnog ministra FSR -a.

Ujutro, 21. srpnja, održan je susret s dvadesetak nacionalnih i pokrajinskih asistenata, sudionika na kapitolu, koji su izmijenili iskustva o službi asistencije i nekim pitanjima koje se odnose na stvarne prilike u zajednicama FSR-a i Frame. Na susretu je bio i fra Ireneu Gassen, OFM, provincijalni ministar iz Porto Alegrea i predsjednik konferencije provincijalnih ministara OFM Brazila, dok je biskup iz Blumenaua, mons. Angélico Sândalo Bernardino, pozdravio nazočne asistente.

Popodne je započeo nacionalni kapitul na kojem je bilo oko sedamdesetak sudionika koji su predstavljali 16 pokrajinskih bratstava. Kapitul je svršio u nedjelju 23. euharistijskim slavljem, na kojem je predsjedao fra Ireneu Gassen, OFM, na kojem je potvrđeno novoizabrano nacionalno vijeće.

Za nacionalnoga ministra ponovno je izabran José Carlos de Andrade.

BRAZIL – I. međunarodni susret Frame iz Južne Amerika

Od 27. do 30. srpnja 2006., u gradu Mogi Miri/S n Paulo, održan je I. međunarodni susret Frame iz Južne Amerike. Susret su upriličili predsjedništvo CIOFS-a u suradnji

s brazilskom Framom, koja je u ovoj prigodi proslavila 35. obljetnicu svoga postojanja. Susretom je ravnala i održala prigodno predavanje pod naslovom *Franjevačka mladež i njezino poslanje*, Ana Claudia Oliveira Santos iz Brazila, međunarodna vijećnica Frame iz Južne Amerike.

Na susretu je sudjelovalo 200 mladih iz Brazila, Bolivije, Perua i Paragvaja. U ime predsjedništva CIOFS-a bio je nazočan Rosalvo Mota, zamjenik generalnoga ministra FSR-a, Maria Aparecida Crepaldi, vijećnica za portugalsko govorno područje i fra Ivan Matić, OFM, generalni asistent

ITALIJA – IV. europski sabor Frame

Od 25. do 29. kolovoza 2006. održan je IV. europski sabor Frame u Capodacqui d'Assisi u kući TAU, središnjici talijanskoga FSR-a/Frame. Na saboru je sudjelovalo oko 100 predstavnika iz 10 europskih zemalja: Portugala, Španjolske, Francuske, Italije, Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Albanije, Poljske i Litve. U ime predsjedništva CIOFS-a na saboru su sudjelovali Xavi Ramos, vijećnik Predsjedništva za Framu, Benedikt Lino, vijećnik predsjedništva i izaslanik generalne ministrice, te fra Ivan Matić, generalni asistent, u ime konferencije generalnih asistenata. Tema Sabora je bila: *“Franjo - od sna do znaka”*.

Za europsku franjevačku mladež IV. sabor je bio važan i privlačan događaj, jer je održan u Asizu, mjestu u kojem je mladi Franjo, još uvijek u traganju za vlastitim identitetom, imao san koji je obilježio kraj njegova kratkotrajnoga pothvata i početak izvanredne ljudske i duhovne pustolovine. Sabor je htio prijeći uzlazne postaje života i obraćenja Franje Asiškoga koji se, slijedeći osobni put, rađa na novi život, prelazeći od sna do znaka, od unutarnjeg obraćenja do svjedočenja Kristove ljubavi u svijetu.

Sabor je održan u obliku hodočašća, kako bi se pomirio duhovno-formativni rast s posjetom franjevačkim mjestima. Dani sabora su se odvijali ovako: 26. kolovoza, posjet i kateheza u Sv. Damianu i u Sv. Mariji Anđeoskoj *“Mladost i san iz Spoleta”*; 27. kolovoza, posjet gradu Asizu i kateheza *“Idi i popravi moju kuću”*; 28. kolovoza, posjet svetištu La Verni i predavanje o *“Ranama”*

ŠRI LANKA – Misionarsko utemeljenje

Franjevačka nazočnost u Šri Lanci je u razdoblju pretemeljidbe, nakon što je filipinska provincija preuzela odgovornost o njoj 1995. Na otoku se nalaze dva bratstva: jedno u glavnom gradu Colombu s novicijatom i drugo u Kandyju sa studentima filozofije i teologije.

Trenutno u Šri Lanci je 11 mjesnih pripravnika, od kojih 2 pripravnika, 1 postulant, 3 novaka i 5 studenata sa svečanim zavjetima. Osim njih, tu su i petorica misionara s Filipina koji prate mlade u odgoju, podržavaju franjevačku obitelj i počinju s prvim pastoralnim djelovanjem.

Osnovni izazov Šri Lanci su narodnosni sukobi. Već oko dvadesetak godina manjinski narod Tamili (18 %) je u oružanom sukobu s narodom Singalezima koji su većina (74 %) i na vlasti. Dugi rat je toliko otežao odnose da dva naroda ne mogu više živjeti zajedno, pa ni u redovničkim zajednicama. Manja braća i sestre Franjevke misionarke od Marije su jedine ustanove koje imaju pripravnike iz oba naroda. To je snažan znak zajedništva i jedinstva u različitosti i predstavlja prvu obvezu Franjevaca u korist pomirenja.

ISTOČNI TIMOR – Misijska postaja

Stanovništvo u velikom siromaštvu, javna infrastruktura uništena, unutaraju sigurnost ugrožavaju snažne napetosti između naroda s Istoka i onih sa Zapada, glavni grad Dili je prepun izbjeglica iz svih krajeva. To je stanje što su ga zatekli fra Ambrogio Van Si, generalni definator, i fra Vincenzo Brocanelli, voditelj za misije, u prigodi bratskoga posjeta. Demokratska Republika Istočni Timor se osamostalila od Indonezije 2002. nakon duga i krvava rata koji je ostavio duboke rane. U toj siromašnoj i izmučenoj zemlji živi 14 franjevac, raspoređenih u 5 bratstava i pridošlih iz različitih zemalja i kultura: iz Indonezije, iz Brazila i iz Istočnoga Timora. Tu su još 4 postulanta, studenta filozofije u Diliju i 11 novaka od kojih su 7 u Indoneziji i 4 u Singapuru.

Franjevačka misijska postaja se nalazi u glavnom gradu, gdje franjevci primaju postulante, pomažu izbjeglicama, obilaze zatvorenike i prate duhovno franjevačke svjetovnjake. Na jugu otoka, franjevci imaju 2 župe koje se protežu na Wekiar i Alas, i srednju školu koja je najbolja u pokrajini a predstavlja jedinu nadu za budućnost mladih, ali kojoj je potrebna pomoć kako bi nastavila djelovanje i širenje.

Misijska postaja u Istočnom Timoru pripada indonezijskoj provinciji. U tijeku je postupak pretvaranja misije u misijsko utemeljenje koje bi obuhvatilo i franjevce u Istočnom Timoru, a ono bi omogućilo porast franjevačke nazočnosti.

Vijesti POMOS

Na početku rujna došao je u Generalnu kuriju fra Vicente Felipe (Španjolska) kako bi pomogao fra Josephu Rozanskom u uredu PMOS (Pravda, mir i očuvanje stvorenoga). Fra Luis Cabrera, generalni definator, dosadašnji ravnatelj ureda *pro tempore*, i nadalje će biti veza između samoga ureda i generalne uprave Reda.

Vicente i Joseph rade na preustroju ureda, kako bi dovršili različite projekte i kako bi poticali vrijednosti PMOS-a u Redu preko povezanosti s franjevcima iz različitih dijelova svijeta. Ured je nedavno poslao jedinicama dva pomagala: Spisi s II. međunarodnog sabora PMOS-a, koji je održan u veljači 2006. u Brazilu i knjižicu s navodima koji se odnose na PMOS koji su uzeti iz dokumenata Reda (primjerke je moguće zatražiti izravno u uredu). Zajedno s pomagalima poslano je pismo provincijalima i kustosima u kojem mogu naći obavijesti o radu ureda u iduće tri godine; a on će se usmjeriti na ostvarenje odluka koje se tiču PMOS-a s Generalnoga kapitula 2003. Osim toga poslan je poticateljima PMOS-a listić za vrjednovanje kako bi provjerili na razini jedinice i konferencije koliko je od tih odluka provedeno.

U danima od 8. do 14. listopada, članovi ureda su se sastali s odborom za poticanje PMOS-a kako bi provjerili projekte, i raspravili o prioritetima. U iduća dva mjeseca fra Vicente će sudjelovati na susretima PMOS-a dviju konferencija: COTAF-a i CONFRES-a. Fra Joseph će sudjelovati na tečaju o međureligijskom dijalogu što ga je upriličilo povjerenstvo OFM za dijalog u Istanbulu, a potom će poći u Čile na susret s predsjednicima Američkih konferencija (Srednja Amerika/Meksiko, Conosur, Bolivijska, Brazil i konferencija engleskoga govornoga područja).

Ured PMOS-a usko surađuje s Missionzentrale iz Bonna, Njemačka, kako bi pomogli sudjelovanje franjevačke obitelji na *svjetskom socijalnom forumu* koji će se održati u Nairobiju (Kenija), u siječnju 2007.

Vijesti o PMOS-u se mogu pronaći na e-stranici Reda kao i na e-stranici PMOS-a: www.ofm-jpic.org

Svjedočanstvo fra Fernanda Antonia Figueireda, biskupa iz San Amara (Sao Paulo – Brazil)

Biskupija Santo Amaro je smještena na jugu velikoga grada S o Paula, a uspostavljena je 1989. Njezin sam prvi biskup. Kad sam došao, postojale su 34 župe i 4 bogoslova. Danas možemo zahvaliti Bogu, jer imamo 94 župe i 120 bogoslova i oko 3 milijuna vjernika.

U ovom području grada moguće je susresti sve društvene slojeve, poglavito najpotrebitije i najsiromašnije. Mnogo je radnika koji se svakoga dana susreću s poteškoćama prijevoza (javnoga) i kaotičnoga prometa u velegradu kao što je S o Paulo (u gradskom području živi gotovo 20 milijuna stanovnika). Moja biskupija je poznata po društvenom zalaganju, u suradnji s brojnim ustanovama za pomoć, i po krajnje misionarskoj protežnici u pastoralnom djelovanju.

Jedan primjer: pokrenuli smo pastoral za djecu i mlade. Ima oko 40 000 djece koji evangeliziraju a imaju krilaticu: «Djeca evangeliziraju djecu». Sad smo počeli drugi korak: «Mladi evangeliziraju mlade».

Imajući dovoljan broj svećenika, moglo se njih nekoliko poslati u misije u Mato Grosso (brazilska Amazonija) i u neke europske zemlje: Francuska (Toulon i Avignone) te Portugal (Coimbra). I mnoge redovnice, njih oko 300, uglavnom biskupijskoga prava, rade u Italiji (Rim i Asiz), u Francuskoj i u Španjolskoj.

Kao franjevački biskup, uvijek vjeran svom pozivu manjega brata, vidim budućnost Latinske Amerike i Brazila kao veliki misijski izazov, izazov koji nas potiče iznutra: osjeća se potreba za zajednicom i bratstvom u misijama, koje će biti blizu siromašnima, sposobne da ponude istinsko evanđeosko svjedočenje.

Različite sljedbe sve se više šire. Stoga trebamo izgrađivati Crkvu koja će ostvariti stvarnu i istinsku nazočnost, Crkvu koja će biti dom za sve, sposobna znati prihvatiti s naklonošću sve, a na poseban način siromašne i one koji trpe.

U Rimu sam sudjelovao s mnogim biskupima i kardinalima, kao član posebnoga vijeće Sinode za Ameriku koja će obuhvatiti cijeli Američki kontinent a vijeće je imenovao Sveti Otac.

VIJESTI – Formacija i studiji

* Od 9. listopada 2006. počinje tečaj usavršavanja za odgojitelje na Franjevačkom institutu za duhovnost na Papinskom sveučilištu Antonianumu. Traje godinu dana, a nakana mu je dati upotpunjenu duhovno-franjevačku i psiho-pedagošku formaciju. Tečaj je odgovor na zahtjev što ga je s tim u vezi iznio Generalni kapitul u Asizu 2003. (vidi: www.antonianum.ofm.org)

* Od 20. studenoga do 2. prosinca 2006. održat će se u Južnoj Africi, u kući za duhovne vježbe “La Verna”, tečaj za odgojitelje, što ga priređuje Afrička konferencija i generalno tajništvo za formaciju i studije. Svrha je produbiti inkulturiranu formaciju u surječju Afričkoga kontinenta.

* Od 5. do 15. veljače 2007. održat će se u Nairobiju (Kenija) XI. međunarodno savjetovanje za formaciju i studije, s temom: «Trajna formacija danas: osoba u središtu puta bratstva-u-poslanju». Savjetovanje okuplja svake dvije godine tajnike za formaciju i studije iz konferencija Reda zajedno s generalnim tajništvom, kako bi produbilo spoznaje o stanju u formaciji i studijima u Redu i o temama što ih odobri generalni defintorij.

Ovo savjetovanje ima zadaću pripremiti radni nacrt za II. međunarodni susret voditelja trajne formacije.

* Od 10. do 31. svibnja 2007. u Frascatiju (Rim) održat će se tečaj za odgojitelje iz talijanskoga i španjolskoga govornoga područja, što ga priređuje tajništvo za formaciju i studije. Tema je: «Poosobljena formativna pratnja», a svrha mu je dati posebne sposobnosti za formativni razgovor. Broj sudionika je 30. Upis je moguće obaviti u generalnom tajništvu za formaciju i studije: formgen@ofm.org.

* Od 13. do 28. listopada 2007. održat će se u Sv. Mariji Anđeoskoj II. međunarodni susret voditelja trajne formacije, kako je tražio generalni kapitul iz Asiza 2003. Središnja tema će biti metodologije i pedagogija naše trajne formacije, zajedno s upotpunjenjem dokumenta «Trajna formacija u Redu manje braće».

Nova franjevačka nazočnost u Sudanu

Među različitim koracima koje Red manje braće poduzima sjećajući se osamstote godine od vlastitog osnutka je i otvaranje nove nazočnosti u Sudanu. Bit će to prva nazočnost u toj zemlji – tako je odlučio generalni definatorij na sjednici 7. studenoga 2006. – a početak će u srpnju 2007., sa sjedištem u Ombedda Town – Ondorumanu, siromašnoj četvrti u predgrađu Kartuma. U novoj misijskoj postaji bit će četiri franjevca koji trenutno svršavaju svoju posebnu pripravu u Rimu i Egiptu.

U suglasju s kardinalom iz Kartuma, naša nazočnost će imati kao osnovne ciljeve:

biti franjevačka nazočnost koja živi duboku evandeosku duhovnost i koja je svjedoči i nudi mjesnoj Crkvi;

ponuditi duhovnu pratnju vjeroučiteljima, mladima, svećenicima i redovnicima nazočnima u nadbiskupiji;

ponuditi poruku nade siromašnima i izbjeglicama koji žive u pustinji, u uvjetima krajnjega siromaštva;

ponuditi pastoralnu uslugu nekim «pastoralnim jedinicama» nadbiskupije, u suglasju s kardinalom;

raditi na “implantatio Ordinis” u Sudanu.

Obljetnica Ivana Kapistranskoga

Ove se godine navršava 550 godina od smrti sv. Ivana Kapistranskoga. Generalni ministar našega Reda s definatorijem sjetio se tog važnoga lika iz povijesti Reda i Manje braće spomen-danom. Dan sjećanja održan je u Kapestrani (Aquila-Italija), svečevom rodnom gradu. Program su činila dva predavanja o svečevu liku što su ih održali profesori Remo Guidi i Marco Bartoli, i svečanoga euharistijskog slavlja na kojem je predsjedao fra José Rodríguez Carballo, generalni ministar Reda. Na «spomen-danu» sudjelovao je veliki broj franjevaca iz Italije, Mađarske, Austrije i Njemačke, kao i iz Kapestrana.

Obljetnica sv. Elizabete Ugarske

17. studenoga započelo je slavlje osamstote obljetnice rođenja sv. Elizabete Ugarske. Za tu prigodu generalni ministri franjevačke obitelji napisali su pismo cijeloj obitelji naglašavajući najvažnije crte zaštitnice Trećega franjevačkoga reda. U generalnoj kuriji Manje braće fra

José Rodríguez Carballo, generalni ministar, koristeći nazočnost generalnih pohoditelja 2006. -2007., slavio je svečano misno slavlje kao početak obljetnice. I Treći samostanski red u svojoj generalnoj kuriji, u Rimu, započeo je proslavu na isti dan. Na ovom slavlju kao predstavnici našega Reda sudjelovali su generalni vikar i generalni asistent FSR-a. .

Posjet franjevcima u Turskoj

Fra Francesco Bravi, generalni vikar Reda, i fra Vincenzo Brocanelli, generalni voditelj za misije, posjetili su od 14. do 21. listopada 2006. braću koja rade u Turskoj.

U Smirni rade dvojica franjevac iz toskanske provincije, fra Ezio i fra Francesco, koji pastoralno služe u dvjema župama povjerenima Redu, u Smirni i u Bornovi. U njima se okuplja mali broj mjesnih kršćana i vjernika pridošlih s različitih strana svijeta. Fra Francesco i fra Vincenzo susreli su se i s biskupom iz Smirne mons. Franceschinijem i nekim redovničkim zajednicama.

U Istanbulu je od 2003. smješteno međunarodno bratstvo za ekumenski i međureligijski dijalog ovisno o generalnom ministru. U toj zajednici su četvorica franjevac: fra Rubén, fra Claudio, fra Gwenolé, fra Eleuthere, a bratstvo ima kao glavnu zadaću stvarati dobre odnose sa svim kršćanskim Crkvama u Istanbulu i promicati prijateljske odnose i prigode zajedničkog razmatranja s islamskim vjernicima koji su većina u zemlji. Bratstvu je povjerena pastoralna skrb za dvije male župe.

U danima posjeta započeo je tečaj trajne izobrazbe za ekumenski i međureligijski dijalog što ga bratstvo nudi franjevcima Reda. Sa sudionicima na tečaju i s članovima bratstva, fra Francesco i fra Vincenzo izmijenili su iskustva i održali nekoliko prigodnih susreta. Zanimljivi su bili posjeti armenskom patrijarhu, grčko pravoslavnom patrijarhu (koji se priprema primiti Svetoga Oca), katoličkom biskupu u Istanbulu, sjedištu nuncijature kao i sudjelovanje na molitvi petkom u jednoj gradskoj džamiji.

Posjet generalnoga vikara našem utemeljenju u Rusiji

Od 6. do 11. listopada, generalni vikar, fra Francesco Bravi, i definator fra Mario Favretto, posjetili su franjevce utemeljenja u Rusiji u bratstvu u Petrogradu. U bratstvu su trenutno šestorica franjevac, među kojima predsjednik utemeljenja, fra James, i dvojica franjevac s privremenim zavjetima. Svrha posjeta je bila susresti franjevce i donijeti neke odluke za budućnost. U kući franjevac održano je nekoliko susreta, molitvenih točki, duhovna obnova i slavlje početka druge godine osamstote obljetnice u kojem im je generalni vikar uručio Evanđelje i Pravilo. Kapitul koji je trajao duboko u noć poslužio je za raspravu o temi nedavno održanoga izvanrednoga generalnoga kapitula u Asizu.

U našoj župi Presvetoga Srca svi franjevci slavili su zajedno s vjernicima svršetak prve godine milosti početaka i od vikara su primili raspelo Sv. Damjana.

Ohrabrujući izgledi što ih daju dvojica novaka i neki pripravnici, navodi na razmišljanje da kuća u Petrogradu postane kuća za odgoj što će našu nazočnost u Rusiji učiniti još zahtjevnijom.

ARGENTINA – Franjevačko središte na Argentinskom katoličkom sveučilištu

Franjevačka provincija Sv. Mihaela u Argentini osnovala je «Franjevačko središte za studije i područni razvoj» unutar Argentinskoga katoličkog sveučilišta. Franjevci su desetljećima vodili tehnički fakultet i fakultet kemije, koji je imao slavnu povijest u pokrajini, ali nisu bili u stanju nositi se s trenutnim zahtjevima. Provincija je odlučila darovati ga Sveučilištu, a

za uzvrat zatražila je prostor za središte sa svrhom da promiče međuznanstvenu djelatnost istraživanja, promišljanja i širenja okolišne etike po franjevačkoj misli i duhovnosti; odgajati društvene djelatnike za djela u korist pravde, mira, kakvoće života i okoliša. Sveučilište je preuzelo obvezu podmiriti novčane troškove za osoblje i istraživačke projekte. Središte je otvoreno 14. kolovoza 2006. u nazočnosti provincijalnoga ministra, fra Luisa Scozzina, rektora sa Papinskoga sveučilišta Antonianum, fra Johannes Freyera, generalnoga tajnika za evangelizaciju, fra Nestora Schwerza, i velikog broja franjevaca i sveučilišnih profesora i uzvanika.

BRAZIL – Tečaj evangelizacije

Franjevački teološki institut iz Petrópolisa, Brazil, kani ponuditi tečaj za evangelizaciju na razini znanstvenoga stupnja magistrata za Red i za franjevačku obitelj, na poseban način za područje Latinske Amerike. Od 9. do 10. kolovoza sastalo se međufranjevačko povjerenstvo kako bi ispitalo mogućnosti, potrebe, naslovnike, sadržaje i mjerila za tu zamisao. Stvoreno je uže povjerenstvo, kojim usklađuje fra Sinivaldo Tavares, a ono će se sastati u Porto Alegreu, Brazil, 19., 20. i 21. prosinca 2006. Sljedeći korak bit će stvaranje rasporeda za širi seminar na razini Latinske Amerike kako bi se raspravilo o prijedlogu i njegovu širenju.

RIM – Pomagalo za župni pastoral

Povjerenstvo što ga je imenovao generalni definitorijski sastalo se u Generalnoj kuriji 23. i 24. listopada kako bi izradilo pomagalo za župni pastoral. Povjerenstvo čine: fra Fernando Uribe (Kolumbija, profesor na Antonianumu), fra Ivan Šarčević (profesor u Sarajevu, BiH), fra Vito Bracone (župnik u Bariju, Italija), fra Hans-Georg Loeffler (župnik u Berlinu, Njemačka), Larry Hayes (župnik u Marylandu, SAD) a generalni tajnik za evangelizaciju, fra Nestor I. Schwerz. Fra Joaquin Echeverri i fra Pedro Ramos, članovi tajništva, pomogli su u priređivanju. Na početku je fra Giuseppe Buffon, profesor povijesti na Antonianumu, iznio povijesni prikaz nazočnosti našega Reda na župama. Potom je tajnik iznio podatke o župnom pastoralu u Redu polazeći od istraživanja koje je obuhvatilo razdoblje od 1997. do 2003. Zatim se pojasnio prijedlog i radna metodologija na osnovu nacрта što ga je već izradilo tajništvo a odobrio generalni definitorijski. Potom se povjerenstvo zaokupilo izdavanjem osnovnih elemenata sadržaja pomagala u njegovim različitim poglavljima. Ono je odredilo i buduće korake: a) izradak prvoga nacрта sa strane tajništva na osnovu elemenata što ih je ponudilo povjerenstvo; b) članovi povjerenstva dobit će nacrt kako bi ga produbili, nadopunili a potom poslali tajništvu; c) načinit će se novi izradak koji će se poslati raznim franjevcima i bratstvima u različitim područjima Reda kako bi se primile opaske, ocjene, savjeti i nadopune; d) tajništvo će primiti te doprinose i nastojat će ih uključiti u pomagalo a posljednji sastanak povjerenstva u siječnju 2008. iskoristi će za završni izradak. Na kraju bit će predan generalnom definitorijski na proučavanje, preinake i odobrenje.

Novi misionari u Bruxellesu

Četrnaest je novih misionara koji se u Bruxellesu pripremaju za misije «ad gentes». Pripadaju trima franjevačkim redovima (5 manje braće, 5 kapucina i 4 konventualca), dolaze iz 9 zemalja a ići će u misije u 11 zemalja Afrike i Azije. Ovo je sedma skupina misionara koji se pripremaju u Bruxellesu i treća međufranjevačka skupina. Po već ustaljenom rasporedu, misionari razvijaju znanja i sredstva kako bi mogli živjeti bratsko zajedništvo u međunarodnom bratstvu,

zalagati se u misijama po franjevačkom stilu i viđenju, i kako bi mogli suočiti se s različitim vidovima koje misije danas zahtijevaju: svjedočenje i navještaj evanđelja, inkulturacija, dijalog, nastojanje oko pravde i mira, ljudski napredak. Dio pripreve su i razni sastanci i iskustva s različitim kulturama i religijama koji se nalaze u Bruxellesu, služenja siromašnima u nekim mjesnim udrugama, i tjedan duhovne obnove s osobnom pratnjom. Ovo vrijeme pripreve za franjevačke misionare trajalo je tri mjeseca, a svršit će 25. studenoga sa slavljem slanja, na kojem će predsjedati generalni ministar, fra José R. Carballo.

POLJSKA – “Rječnik franjevačke duhovnosti” na poljskom

Pod pokroviteljstvom izdavačke kuće “M” iz Krakova i Franjevačkoga središta za Istočnu Europu i Sjevernu Aziju iz Varšave, izdan je Rječnik franjevačke duhovnosti na poljskom jeziku (Leksykon duchowości franciszkańskiej).

Djelo je prijevod s talijanskoga, Franjevačkoga rječnika Duhovnost, (Edizioni Messaggero, Padova 1995.) , uz neke novosti. U poljskom izdanju nema analitičkoga kazala; na 119 natuknica izvornoga teksta nadodane su 24 nove poljskih autora; uz to, prilagođena je bibliografija poljskom izdanju.

Ostvaren u okviru suradnje franjevačke obitelji u Poljskoj, pothvat je pokrenuo i pratio urednički odbor koji su činili Waclaw Michalczyk (OFM), Zenon Styś (OFM), Ryszard Wróbel (OFMConv), Kazimierz Synowczyk (OFMCap). I prevoditelji pojedinih natuknica su izabrani na razini franjevačke obitelji.

Rječnik franjevačke duhovnosti, sa svoje 143 natuknice, zamišljen i ostvaren kao dragocjeno pomagalo za braću i sestre franjevačke obitelji: u njemu će moći naći obilnu građu za produbljenje znanja o franjevačkoj duhovnosti ili pronaći naznake kako bi ostali vjerni početnom nadahnuću i vremenu u kojem se živi i djeluje.

Izdavači su isto tako uvjereni da rječnik može poslužiti i onima koji nisu franjevci, poglavito onima koji proučavaju znanstvenu baštinu franjevaštva ili onima koji se smatraju prijateljima ili poštovateljima Asiškoga Siromaška.

Svjedočanstvo fra Giorgia Bertina, biskupa iz Džibutija (Afrika)

Fra Giorgio Bertin, iz Lombardske provincije, biskup Džibutija i u isto vrijeme apostolski upravitelj Mogadišua, to jest Somalije, ostavio nam je ovo svjedočanstvo.

U biskupiji Džibuti nalazi se oko 7 000 kršćana, gotovo svi su stranci u prolazu: mjesno stanovništvo, oko 700 000 su Somalci koji su svi muslimani. Djelovanje Crkve odvija se u školama, zdravstvu i dobrotvornim djelima.

Biskupija Mogadišu obuhvaća cijelu Somaliju, koja ostaje zemlja bez države. Somalija ima oko osam milijuna stanovnika koji su svi muslimani.

U životu i djelovanju skrbim pastoralno oko malih katoličkih zajednica. Potom potičem različite oblike prisutnosti Crkve među muslimanima: odgojne djelatnosti, zdravstvene i dobrotvorne.

Radost mi ulijeva uvjerenje da sam primio misionarsko zvanje i činjenica da živim poslanje među «Saracenima», jednostavno i prozirno. Osnovna nada u ovom trenutku je da ću dočekati povratak mira u Somaliju i vidjeti preporod somalske države koja bi mogla zajamčiti vidljiviju prisutnost Crkve.

Svakodnevne teškoće i izazove predstavlja rastuća islamska ratobornost. Najveća pastoralna poteškoća je nedostatak svećenika: samo su trojica u biskupiji Džibuti i jedan (za sada dovoljno) za biskupiju Mogadišu.

Indonezija

Nakon Izvanrednoga generalnog kapitula, održan je od 30. listopada do 3. studenoga 2006., godišnji susret između provincijskog definitorija, gvardijana, tajnika za evangelizaciju, formaciju i studije, ureda za pravdu i mir i provincijskog ekonoma. Razmišljali smo o završnoj poruci generalnoga ministra «Raširi prostor svoga šatora», o završnom dokumentu Generalnoga kapitula i o razmatranju provincijalnog ministra «Hvala milosti naših početaka zato što smo obnovili svoje gvardijansko zauzimanje». Postali smo svjesni da je vrijeme da načinimo veliki napor kako bi živjeli franjevačke vrijednosti u svakodnevnom životu. Odlučili smo provesti u djelo «metodologiju Emausa» kao novi način općenja na mjesnom kapitolu. U našoj provinciji je 85 franjevaca sa svečanim zavjetima i 46 s privremenim, 16 novaka i 11 pripravnika. 4. studenoga, nakon susreta, za svećenika su zaređeni: fra Mateus Batubara, fra Frumens Gions, fra Albertus Purnomo i fra Timotius Titus Beto u župi Sv. Pavla. Ovo je jedan od razloga da zahvalimo Bogu na njegovoj milosti.

Bruxelles – Franjevci na susretu o evangelizaciji

Franjevačka obitelj Francuske i Belgije sudjelovala je na IV. europskom susretu o novoj evangelizaciji u Bruxellesu od 28. listopada do 5. studenoga 2006. Već su se osjetili brojni plodovi u franjevačkoj zajednici u Bruxellesu. Uspostavljena je velika suradnja između župe *Chant d'Oiseau*, franjevaca iz zajednice *Notre Dame des Nations* manje braće, konventualaca i kapucina koji se pripremaju za misije “ad gentes”, franjevaca iz bratstva Sv. Franje i klarisa. Ovaj susret je omogućio okupljanje različitih ogranaka franjevačke obitelji u Belgiji oko zajedničkog nauma. Među drugim skupinama, 64 člana franjevačke obitelji sudjelovalo je u poticanju susreta među kojima 25 pripadaju Frami iz Bitche (Francuska). Takav uspjeh je poziv da se nastavi put za nove projekte, posebno glede pastora mladih i zvanja.

Knjige o franjevaštvu

FERNANDO URIBE, OFM, La Regola di San Francesco. Lettera e spirito (Pravilo sv. Franje. Slovo i duh), Ed. Espigas, Murcia 2006.

Ovaj rad smješta se u red novih tumačenja Pravila zvanih «novi kurs». U 22 jedinice u kojima je podijeljen tekst pravila, autor čini dragocjen napor kako bi dokučio vrijednost riječi, raščlanjenih u surječju drugih srednjovjekovnih izvora, a na poseban način u spisima sv. Franje. Kao dopuna tumačenju teksta i kao pomagalo za «iščitavanje» samoga, svaka je jedinica obogaćena savjetima za osuvremenjivanje i izvršnim bibliografskim vodičem koji omogućava produbljivanje određenih tema. Riječ je o knjizi velike koristi ne samo za franjevačku formaciju, već i za svakoga tko želi bolje upoznati misao sv. Franje Asiškoga.

Male – velike vijesti

* Vratili su se u svoje provincije: fra Enrique González Arango (Sv. Pavla Apostola, Kolumbija), bio je u uredu “Pro Monialibus”; fra Aloysius Florio (Čuvarija Svete zemlje), bio je kućni ekonom; fra Gianfranco Pinto Ostuni (Sv. Mihaela Arkandela, Italija), urednik

Fraternitasa i član ureda za priopćavanje; fra James Perluzzi (Presvetoga Srca, SAD), bio je generalni tajnik za misije i ravnatelj ureda za razvoj.

- * Nova imenovanja: fra Dragan Nimac (Presvetoga Otkupitelja), imenovan je za potpredstojnika i ekonoma bratstva "Ven. G. Allegra" u Rimu; fra Pedro Ramos Guzmán (Sv. Franjo i Jakov, Meksiko), imenovan je za pomoćnika u generalnom tajništvu za evangelizaciju; Fra Vicente Emilio Felipe Tapia (Sv. Grgura Velikoga, Španjolska), imenovan je za pomoćnika u uredu PMOS-a; Fra Francisco Javier Arellano Suárez (Betijska, Španjolska), imenovan je za osobnog tajnika Generalnoga ministra; fra Louis Djama (Utjelovljene Riječi, Afrika), imenovan je za vrtlara u Generalnoj kuriji; fra Robert Bahčič (Sv. Križa, Slovenija), gvardijan u Generalnoj kuriji imenovan je za urednika Fraternitasa; Fra José Angel Flores Guerrero (Sv. Petra i Pavla, Meksiko), imenovan je za kućnog ekonomu u Generalnoj kuriji; Fra Joseph Rozansky (Presvetoga Imena, SAD), imenovan je za ravnatelja u uredu PMOS-a; fra Rafael Blanco Pérez (Sv. Vjere, Kolumbija), imenovan je za generalnog izaslanika "Pro monialibus"; fra Joy Prakash Joseph Kuzhiparambil (Sv. Tome, Indija), imenovan je za zamjenika izaslanika "Pro monialibus".
- * 14. listopada 2006. Papa je imenovao, mons. Fernanda Antônia Figueireda, biskupa biskupije Santo Amaro (Brazil), članom posebnog vijeća za Amerike.
- * Od 13. do 17. studenoga 2006., u drugom dijelu redovitoga zasjedanja, u Generalnoj kuriji održat će se susret Generalnoga ministra i definitorija s generalnim pohoditeljima imenovanima u posljednjoj godini.
- * Benedikt XVI. imenovao je – 31. listopada 2006. – brazilskoga kardinala, franjevca Cláudia Hummesa, O. F. M., nadbiskupa S o Paula (Brazil), novim pročelnikom Kongregacije za kler.
- * Nova imenovanja: fra Raúl Segundo Allimant Jiménez (Presveto Trojstvo, Čile), imenovan je za gvardijana u međunarodnom bratstvu "Ven. G. Allegra" i za zamjenika rektora Bazilike Sv. Antuna u Rimu.
- * U Generalnoj kuriji održan je godišnji susret između generalnog ministra i definitorija s generalnim pohoditeljima Reda, kojih je bilo 20. Susret je trajao pet dana.
- * Od 19. do 25. studenoga održan je u Jeruzalemu susret povjerenika za Svetu zemlju. Na susretu su sudjelovali povjerenici gotovo iz cijeloga svijeta. Na početku susreta, 19. studenoga, generalni ministar, José Rodríguez Carballo, predvodio je svečano euharistijsko slavlje. Idućeg dana održali su svoja predavanja generalni ministar i kustos Svete zemlje.

Novi provincijalni ministri

- * Fra Francisco Carvalho, provincija Sv. Križa u Brazilu, izabran.
- * Fra Wanderley Carvalho de Souza, provincija Presvetog Imena Isusova u Brazilu, izabran.

Novi generalni pohoditelji

Fra Giancarlo Rosati (Serafska prov. Sv. Franje, Italija), za prov. Sv. Franje Solanskoga u Argentini.

Fra Antonio Schauerte (Uznesenja BDM, Brazil), za prov. Sv. Franje u Brazilu.

Fra Valmir Ramos (čuvarija Presvetoga Srca, Brazil), pomoćnik pohoditelja za Utemeljenje Sv. Marije od Milosti u Brazilu.

Fra Peter Williams (Bezgriješno Začće, Velika Britanija), za prov. Blaženoga fra Pacifika u Francuskoj.

Fra Giuseppe Ferrari (Krist Kralj, Italija), za čuvariju Presvetoga Srca Isusova u Brazilu.

Fra Vitório Mazzuco Filho (Bezgriješno Začće, Brazil), za čuvariju Sv. Benedikta Amazonskoga u Brazilu.

Fra Benoît Dubigeon (Bl. Pacifiko, Francuska), za prov. Trojice Drugova u Francuskoj /Belgiji.

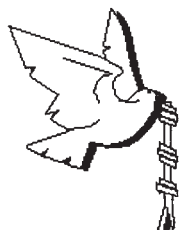
Novi provincijalni ministri

Fra Gasmend Tinaj, Prov. Uznesenja BDM u Albaniji, izabran.

Fra Alex Ilunga Mikombe, Prov. Sv. Benedikta Afričkoga u DR Kongu, izabran.

Obveze Generalnoga ministra

- * Od 1. do 3. studenoga, sudjelovanje na kapitulu provincije Sv. Tome (Indija).
- * Od 6. do 17. studenoga, redovito zasjedanje generalnoga definitorija.
- * Od 18. do 21. studenoga, sudjelovanje na susretu povjerenika za Svetu zemlju (Jeruzalem).
- * 25. studenoga, slanje novih misionara (Bruxelles).
- * Od 28. do 30. studenoga, pohod provinciji Svetoga Križa (Brazil).
- * 1. -7. prosinca, nastavak pohoda provinciji Sv. Križa i Presvetoga Imena Isusova i čuvariji Presvetoga Srca u Brazilu.
- * 12. prosinca, susret s vijećem rektora Papinskoga sveučilišta Antonianuma i s franjevcima iz bratstva Sv. Antuna (Rim).
- * 13. prosinca, susret sa studentima bratstva «Fra Gabriele Allegra» (Rim).
- * 14. prosinca, susret s bratstvom pokorničara na Sv. Ivanu Lateranskom (Rim).
- * 18. -21. prosinca, redovito zasjedanje generalnog definitorija (Rim).

FRATERNITAS - OFM - Rim

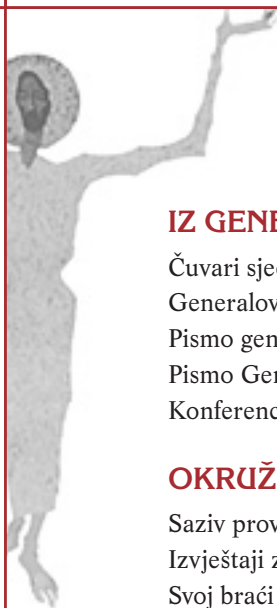
Odgovorni urednik: Gino Concetti - Priredio: Robert Bahčić

S talijanskog preveo: Dragan Ružić

I-smjestnik: <http://www.ofm.org/fraternitas> - E-naslov: rbahcic@ofm.org

IZ GENERALNE KURIJE

Čuvari sjećanja	82
Generalovo pismo u prigodi svetkovine sv. Frane	162
Pismo generalnoga ministra o svetkovini Rođenja našega Gospodina Isusa Krista - 2006.	211
Pismo Generalnoga ministra u povodu 550. obljetnice smrti sv. Ivana Kapistranskoga.....	215
Konferencija franjevačke obitelji - Živjeti po Evanđelju	220

OKRUŽNO PISMO O. PROVINCIJALA

Saziv provincijskog Kapitula 2006.....	2
Izveštaji za Provincijski kapitul	8
Svoj braći Provincije u domovini i u inozemstvu.....	106
Svoj braći Provincije u domovini i u inozemstvu.....	166
Svoj braći Provincije u domovini i u inozemstvu.....	225

IZ PROVINCIJALATA

Saziv provincijskog Kapitula 2006.....	86
Molitva za uspjeh Kapitula.....	89

IZ TAJNIŠTVA

Zapisnik definitornog sastanka	9
Zapisnik sjednice broj 4/2005 Vijeća HUVRP i Predsjedništva HKVRP	10
Unio fratrum minorum Europae	11
Susret Generalne uprave i slavenskih konferencija provincijalnih ministara OFM - Sv. Marija Aundeoska, 30. 11. do 02. 12. 2005.	18
Obavijesti Komisije za formaciju i studij HKVRP	25
Tečaj za trajno obrazovanje mladih svećenika	25
Napustili Zajednicu	25
Nove iskaznice.....	25
Sjednica »JUŽNOSLAVENSKE KONFERENCIJE PROVINCIJALA«	90
Korištenje ISBN broja	92
Dva nova sveučilišna priručnika iz Kanonskog prava	92
Molitva za mir 9. svibnja 2006. u Bruxellesu.....	92
Važna događanja na razini HKVRP	94
Zapisnik definitornog sastanka	109
Zapisnik Provincijskog kapitula (1. -5. svibnja 2006.)	109
Zapisnik Kapitulskog kongresa	129
Sjednica Južnoslavenske konferencije provincijalnih ministara ofm - Vukovar, 02. svibnja 2006.....	142
Najava Međunarodnog znanstvenog skupa o hrvatskom skotizmu XX. stoljeća.....	146
Svečano otvaranje franjevačkog samostana Svete Marije Bezgrešne u Karinu	147
Svećeničko ređenje i mlade mise	147
Oblačenje i zavjetovanje.....	148
Dan Provincije.....	148
Napustio Zajednicu	148
Obnova privremenih i slavlje svećanih zavjeta.....	148
Uredovno vrijeme Provincijalata	148
Zapisnik definitornog sastanka	169
Dostavljanje dopisa u Provincijalat	170

Položili svečane zavjete	170
Peti put generalni vizitator	170
Fra Vjeki Vrčiću nagrada za životno djelo.....	171
Zapisnik definitorijskog sastanka	228
Događaji u Provinciji tijekom 2007. godine	229
Zapisnik sa sastanak Vijeća za duhovni život	230
Formulari ovogodišnjih primopredaja - zamolba	231
Zapisnik Južnoslavenske konferencije provincijalnih ministara ofm.....	231

IZ ŽIVOTA PROVINCIJE

Slavlje Božića u župama imotske krajine	26
PROLOŽAC, župa Sv. Mihovila.....	27
RUNOVIĆ, župa Gospe od Karmela	28
Božićno vrijeme u župi Gospe od Karmela.....	29
SLIVNO, župa Presvetoga Trojstva.....	30
VINJANI, župa Sv. Roka	31
ZMIJAVCI, župa Svih Svetih	32
ZAGREB: Proslava blagdana Majke Božje Lurdske.....	33
Konstituirano Šibensko-zadarsko i Splitsko-dubrovačko područje Franjevačke mladeži.....	35
SINDELFINGEN: Otvorenje i blagoslov novih prostorija HKM.....	36
MÜNCHEN: Koncert i predstavljanje prvog božićnog CD-a na hrvatskom jeziku.....	37
MÜNCHEN: STEPINČEVO 2006.....	38
OFFENBACH: 15. hrvatski folklorni festival	40
ZAGREB: Proslava 41. obljetnice smrti sluga Božjega oca fra Ante Antića	95
MAKARSKA: «Antićevo 2006. »	97
LUDWIGSHAFEN: Susret o. Provincijala s braćom koja žive i djeluju u Njemačkoj.....	98
RÜSSELSHEIM: Dvodnevna duhovna obnova.....	100
SINDELFINGEN: Duhovna obnova.....	100
Hrvatski vjernici iz Sindelfingena i Münchena hodočastili u Svetu Zemlju.....	101
SINDELFINGEN: Seminar za ženidbu	102
Susret redovničkih bogoslova iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine.....	149
BANJEVCI: Križni put pripadnika HV i MUP na brdu Kamenjak	151
IMOTSKI: Nedjelja Muke Gospodina našega Isusa Krista.....	152
IMOTSKI: Misa za maturante.....	153
ZMIJAVCI: Dinamika rada.....	154
Gost u samostanu - «Christ in der Gegenwart» 4/2006.....	154
MÜNCHEN: Franjevci odlaze – franjevci dolaze.....	155
SINDELFINGEN: Majčin dan	159
RÜSSELSHEIM: Proslava Majčina dana	160
STUTTGADT-Bad Cannstatt: Slavlje Prve pričesti.....	160
VISOVAC: Oblačenje	172
Održan deveti hod Franjevačke mladeži	172
Među Hrvatima u Rumunjskoj.....	174
PRUGOVO: Izvještaj fra Petra Pletikose.....	180
NEVEST: Dan za srce i dušu.....	181
IMOTSKI: Duhovne vježbe	182
PRUGOVO: Susret kolega iz 1964.....	182
NEVEST: Uzorno svjedočanstvo vjere.....	183
VINJANI GORNJI: Proslava blagdana sv. Ante	184

TOMISLAVLJEVO: Blagoslov zavjetnog križa	185
IMOTSKI: Gospa od Anđela	186
PROLOŽAC: Slavlje Velike Gospe.....	187
KARIN: Posveta samostanske crkve i blagoslov samostana Svete Marije Bezgrješne.....	188
Hvala volonterima	196
Prvi turnir svećenika tenisača.....	197
RÜSSELSHEIM: Slavlje sakramenta Potvrde	197
Hodočašće u Marienthal	198
LOURDES: Hodočašće hrvatskih katoličkih vjernika iz Njemačke i Švicarske.....	199
RÜSSELSHEIM: Proslava Tijelova	200
KELSTERBACH: Proslava Dana državnosti.....	200
FRANKFURT: Slavlje Prve pričesti i krizme.....	201
SINDELINGEN: Proslava Dana misije.....	201
DÜSSELDORF: Promjena voditelja Hrvatske katoličke misije	202
SINDELINGEN: Polaznici Glazbene škole HKM u Sindelfingenu školsku godinu završili zajedničkim koncertom	204
20. hodočašće u Maria Einsiedeln.....	205
Franjin duh i danas aktualan	233
IMOTSKI: Izvještaj iz Postulature	233
Polaganje doživotnih zavjeta	235
IMOTSKI: Predstavljanje knjige o fra Silvestru Aračiću.....	235
KAMENMOST: Proslava svetkovine sv. Luke.....	237
IMOTSKI: Sprovod fra Isidora Grabovca.....	237
IMOTSKI: Proslava svetkovine sv. Franje	238
Sinjski alkari na duhovnoj obnovi	239
Mlada misa nakon 140 godina	241
Uprizorenje «Opsade Sinja 1715. godine»	242
SUMARTIN: Predstavljena knjiga «Svetac na otoku».....	243
DANILO: Uzvišenje sv. Križa	245
ZAGREB: Pred završetkom kauze na kongregaciji o Sluzi Božjem	246
Četrdeset godina šibenske župe sv. Jeronima.....	249
MAKARSKA: Proslava trideset godina svećanih zavjeta	251
MAKARSKA: Obnovljene orgulje u franjevačkoj crkvi u Makarskoj.....	252
Crkveni pjevački zbor crkve Svih Svetih iz Promajne na smotri zborova u Jajcu.....	253
Proslava svetkovine sv. Franje u Makarskoj	254
VISOVAC: Proslava svetkovine Sv. Franje.....	255
Mješoviti zbor mladih župe Gospe od Zdravlja u Sindelfingenu	255
DUBRAVICE: Proslavljen svetkovina sv. Katarine	256
Prije 50 godina zakoračili smo na ovaj Put	257
Samostan Čudotvorne Gospe Sinjske	259
VISOVAC: Duhovne vježbe.....	262
LIŠANE OSTROVIČKE: Proslava blagdana Sv. Nikole Tavelića	263
SPLIT: Koncert mješovitog zbora Gospe od Zdravlja.....	263
Pisac «Pismarice» i bogoljub i domoljub	265
Zahvalnost fra Aleksandru Ribičiću	270
Simpozij na Visovcu o fra Petru Bačiću	271
FRANKFURT: Otišao jedan fra Petar, a došao drugi.....	273
SINDELINGEN: Slavlje Gospe Velikog Hrvatskog Zavjeta okupilo mnoštvo vjernika	274

NAŠI POKOJNICI

† fra Mijo Marić	42
† fra Julijan Ramljak.....	53
† fra Šimun Janković	65
† Tomica Jurić – Šimunović.....	71
† Anica Mrše	71
† Josip Lubina	71
† Vladimir Udovičić.....	72
† Stjepan (Dušan) Nimac	103
† Ivan Delić	206
† Mirko Župić.....	206
† Mara Bašić.....	206
† Fra Isidor Grabovac.....	276
† Fra Frano (Dušan) Mirković.....	282
† Pera Baković rođ. Blažević	290

BIBLIOGRAFIJA

Bogosluzni običajnik Župe Gospe van Grada u Šibeniku.....	73
Crkvena vremenita dobra.....	104
Ispovijedi	104
Majci milosrđa.....	207
Kninski vidici.....	207
Hrvatska katolička misija Neuss	208
Sveti Staš i župa Staševica	291
Kršćanska arheologija	291
Razgovor ugodni naroda slovinskoga.....	291
Zbornik o Luki Vladmiroviću.....	291
Fra Andrija Kačić Miošić i Neretva	292

FRATERNITAS

Fraternitas - 1/2. 2006	75
Fraternitas	293